

ALEKSANDRAS VOLKOVAS

APLEISTOS PILIES
PASLAPTIS

ALEKSANDRAS
VOLKOVAS

**APLEISTOS
PILIES
PASLAPTIS**

Apysaka-pasaka

Iš rusų kalbos vertė
HENRIKAS BAKANAS

VILNIUS
„VYTURYS“
1987

84R7-4
Vo-106

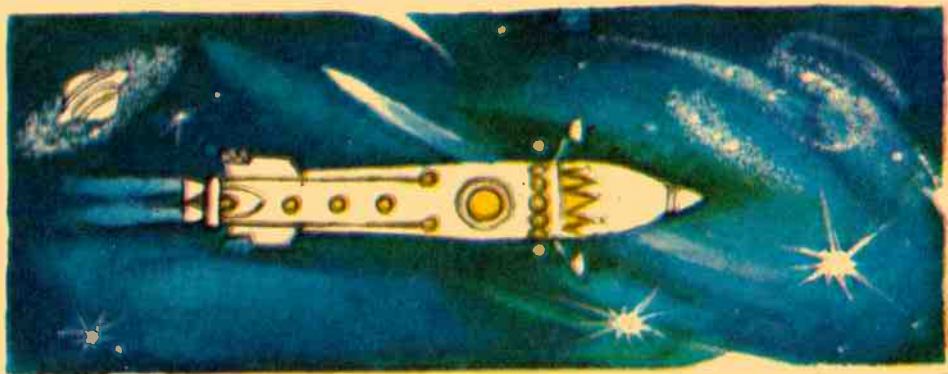
Александр Волков ТАЙНА ЗАБРОШЕННОГО ЗАМКА
М., «Советская Россия», 1982

Iliustravo
LEONIDAS VLADIMIRSKIS

V $\frac{4803010201-042}{M856(08)-87}$ 59-87

© Издательство «Советская
Россия», 1982 г. иллюстра-
ции.

© Vertimas į lietuvių kalbą,
leidykla „Vyturys“, 1987

IŽANGA

ATEIVIAI IŠ KOSMOSO

Stebuklų šalyje ir jos sostinėje Smaragdo mieste gyveno mažų žmogeliukų — Kramtukų, Mirksiukų ir Plepiukų — gentys. Tie mažyliai puikiai prisimindavo viską, kas juos nustebindavo.

Kartą juos nustebino mergaitė Elė, kuri, atskridusi savo nameliu, sutraiškė piktąją burtininkę Gingemą tarytum kiaušinio lukštą. Ne veltui Elė jie nuo tol praminė Pra-gaištingojo Namelio Fėja.

Ne mažiau Stebuklų šalies gyventojai nustebo išvydę Elės seserį — Enę. Ji taip pat pasirodė kaip pasakų fėja: atsuoliavo ant neregėto asilėno, kuris buvo gyvas vien saulės šviesa, o jai ant galvos švytėjo sidabrinė diadema su rubino žvaigždute. Kas tik tą diademą užsideda ir paliečia žvaigždutę, pasidaro nematomas.

Stebuklų šalyje yra nutikę ir daugiau nuostabių dalykų. Apie visus juos galėtų papasakoti tos šalies gyventojai. Tik apie vieną stebuklą jie beveik nieko nežino — kaip jų šalis tapo stebuklinga. Juk ne visada nuo pasaulio ją skyrė

Didžioji smėlio dykuma ir supo neperžengiami Pasauliniai kalnai. Ne visada virš jos švietė amžinoji saulė, o paukščiai ir žvėrys kalbėjo žmonių kalba.

Stebuklinga ji tapo didžiajam burtininkui Gurikapui panorėjus.

Gurikapas tuo metu buvo jau senas. Jis svajojo apie atilsį, troško ramybės ir vienatvės, todėl atkampiausioje šalies vietoje, prie pat kalnų, pasistatė pilį ir kuo griežčiausiai uždraudė šalies gyventojams prie jos artintis. Net savo vardą įsakė užmiršti.

Gyventojai, nors ir nustebo, bet patikėjo, kad Gurikapui iš tiesų viskas pabodę. Slinko šimtmečių šimtmečiai. Tylūs maži žmogučiai, vykdydami burtininko valią, stengėsi jį neprisiminti ir niekada daugiau jo neregėjo. Taip pamažėl Gurikapo stebuklai ėmė pasimiršti.

O štai blogiu geraširdžiai Gurikapo šalies gyventojai nemokėjo stebėtis, todėl neilgai jį ir teprisimindavo. Kiek nelaimių jiems buvo pridaręs Urfinas Džiusas, kuris iš pradžių bandė užkariauti Stebuklų šalį su savo mediniais kareiviais, o paskui pasitelkė milžinišką Maranų armiją. Ir ką jūs manot?

Vos tik Urfinas Džiusas suprato savo kaltę ir atsisakė padėti milžinei Arachnei, gerieji šalies gyventojai bemat išmetė iš galvos visas jiems padarytas skriaudas ir ėmė laikyti Džiusą padoriu žmogumi. Jie tikėjo, jog tas, kas nors syki yra nuveikęs gerą darbą, niekada nebenorės būti piktadarys.

Įdomiausia, kad taip vėliau ir atsitiko.

Na o po to, kai draugai iš Didžiojo pasaulio — Enė, Timas ir jūreivis Čarlis padėjo jiems įveikti burtininkę Arachnę, jie vėl linksmi žvelgė į žydrutėlį dangų, kuriame nebuvo likę nė pėdsako Arachnės pasiūstojo geltonojo rūko.

Šaunieji Stebuklų šalies gyventojai vėl buvo ramūs bei laimingi ir iš niekur nelaukė jokio pavojaus. O jis artinosi ir — kas būtų galėjęs pamanyti — kaip tik iš žydro dangaus.

Prie Žemės artėjo grėsmingas žvaigždėlaivis iš Ramerijos. Jis skrodė kosminę erdvę negirdėtu šimto penkiasdešimties tūkstančių kilometrų per sekundę greičiu ir, kaip buvo įrašęs žvaigždėlaivio dienoraštyje šturmanas Kau Rukas, „vagojo žvaigždėtąją dykumą jau septyniolika metų“. Per tą laiką kosminis laivas buvo nuskriejęs tokį ilgą kelią, kurį šviesa — eikliausia Visatos bėgikė, nulekianti tris šimtus tūkstančių kilometrų per sekundę, — būtų įveikusi tik per devynerius metus. Štai koks didžiulis atstumas buvo nuo Ramerijos iki Žemės.

Žvaigždeiviai net nejuto skrendą. Jiems laikas buvo sustojęs nuo tos akimirkos, kai beveik visa laivo įgula atsidūrė anabiozės būklėje. Žvaigždeiviai buvo užšaldyti, suguldyti į tam tikras laivo sekcijas ir užmigdyti. Ten jie ramiai miegojo ištisus septyniolika metų.

Nuostabiausia buvo tai, kad tie žmonės neseno. Jeigu žvaigždeivius kas nors būtų pažadinęs net po tūkstančio metų, jie būtų atsibudę lygiai tokie patys, kokie buvo prieš užmigdami.

Nenusimanančiam žmogui tos sekcijos būtų pasirodžiusios panašios į didžiulius šaldytuvus su daugybe narvelių, kurių kiekviename miega po įgulos narių. Nugludinti narvelių paviršiai švytėjo tarytum veidrodžiai, o geriau išžiūrėjęs galėjai pamatyti raudonas, mėlynas, žalias reguliavimo rankėnes, be to, mirksėjo daugybė įvairiaspalvių švieselių — kontrolinių prietaisų lempučių.

Šturmanas Kau Rukas, sėdėdamas kosminėje observatorijoje, skaičiavo laivo padėtį erdvėje ir žymėjo žvaigždėlapyje judėjimo kryptį. Be Kau Ruko, budėjo dar trys žmonės: žvaigždėlaivio vadas generolas Ban Nu — jis laivo vairinėje stebėjo prietaisų parodymus; gydytojas Lon Horas — jis tikrino miegančių įgulos narių būklę, matavo patalpų temperatūrą, drėgmę, reguliavo deguonies kiekį, rūpinosi aušalo — skystojo helio tiekimu; ir lakūnas Mon So, ištikimas generolo pagalbininkas, pats uoliausias jo įsakymų

vykdytojas, nè sykio nebandęs prieštarauti ar atsikalbinti.

Tyla miegamosiose sekcijose, rodės, amžina. Tik gydytojo kajutėje reikliai sugausdavo sirena, ir Lon Horas skubiais, tačiau negirdimais žingsniais nusigaudavo prie sekcijų, pasukdavo žalią, mėlyną arba raudoną rankenėlę, ir vėl įsiviešpataudavo tyla.

Mon So neturėjo ką veikti. Jo lakūnai miegojo; knygų skaityti Mon So nemėgo, todėl pats vienas žaidė kajutėje kryželius ir nuliukus. Kartais klaidžiodavo laivo koridoriais arba spardydamo kamuolį, tačiau tik tada, kai visi miegodavo. Jis buvo futbolo komandos vartininkas ir stačiai negalėjo ištvirti nesitreniravęs. Visi Ramerijos gyventojai buvo įpratę sportuoti.

Ketvertas budinčių žvaigždeivių kas rytą net ir čia, laive, atlikdavo tam tikrą mankštą. Tik Kau Rukas, įknibęs į kokią įdomią knygą, į rytinę gimnastiką kartais pavėluodavo. Jis skaitydavo ne tik pasakojimus apie įvairių tautų gyvenimą, garsius žmones ar nuotykius. Kau Ruką traukte traukė ir technikos knygos.

— Kau Rukas — gabiausias jūsų įgulos narys, — prieš išskrendant pasakė generolui Vyriausiasis Ramerijos valdovas Gvan Lo. — Laivo vadu nepaskyriau jo tik dėl to, kad jis nepakankamai pareigingas.

Vis dėlto vado pavaduotoju šturmanas Kau Rukas buvo paskirtas.

ILSORO PABUDIMAS

Žvaigždelaivio vadui Ban Nu, lakūnui Mon So, šturmanui bei gydytojui laikas nebuvo praėjęs be pėdsako: skrisdami jie paseno lygiai septyniolika metų. Žinoma, Ramerijoje amžius buvo skaičiuojamas kiek kitaip: ten žmonės gyveno triskart ilgiau negu Žemėje, todėl ketvertas

žvaigždeivių, budėjusių skridimo metu, Ramerijos gyventojų akimis, tebebuvo jauni ir kupini jėgų.

Niekas, be budinčiųjų žvaigždeivių, nedrumstė milžiniško kosminio laivo ramybės. Jo kajutėse, tarnybinėse salėse, mašinų skyriuje ir koridoriuose buvo tuščia, dėl to laivas atrodė negyvenamas.

Iš tikrųjų žvaigždėlaivyje nemiegojo, teisingiau pasakius, buvo beveik pabudęs dar vienas žmogus — Ilsoras, generolo Ban Nu tarnas. Jis buvo pažadintas generolo įsakymu. Ban Nu jautėsi beviltiškai nusikamavęs. Jis taip pavargo verstis be tarno, kad jau kuris laikas vien tik bambėjo: durys, jo nuomone, pernelyg garsiai trinksėjo, plunksna-kočiai ir flomasteriai prastai rašė, konservuotas maistas buvo neskanus, o patalas — per kietas. Vadas veikiau būtų privertęs patarnauti gydytoją Lon Horą, nei šitaip kankinėtis dar keletą savaičių, kol pabus visa kosminio laivo įgula. Jis nebuvo pratęs pats apsirengti ir rūpintis savo išvaizda, todėl jo rusva susivėlusį barzdą užaugo ilgų ilgiausia; striukė, kurią jis užsitempdavo ant kombinezono (matyt, ji atstojo mundurą), pasirodė esanti be sagų, kombinezonui trūko užtrauktuko ir jis taip susiglamžė, jog atrodė kaip iš vilko gerklės ištrauktas; ant alkūnių kada-rojo draiskalai, nes generolas nuolat kliūdavo už aštrių kampų ar kabliukų; be to, Ban Nu pernelyg sunku buvo skirti dešinių batą nuo kairiojo: dešinysis amžinai atsidurdavo ant kairės kojos, o tai buvo nepatogu net generolui.

Lon Horas gerokai sugaišo, kol iki galo atsuko iš pradžių vieną čiaupą, paskui kitą, ir ėmė laukti, kol nustos mirksėjusios įvairiaspalvės lemputės, — tai bus ženklas, kad Ilsoras atšilo. Pagaliau blizgantis nugludintas narvelis atsivėrė, Mon So ir Kau Rukas vado įsakymu pakėlė Ilsorą ir nunešė jį į gydytojo kajutę.

— Na, tinginių panti, kelkis, — džiūgaudamas ragino generolas Ilsorą, kai šis, prižiūrimas Lon Horo, buvo nešamas iš miegamosios sekcijos.

Ilsoras budo pamažu, vos vos sūpuodamasis ant kabamo pripučiamojo čiuzinio, panašaus į hamaką.

Ilsoro padėtis laive buvo ypatinga: jis buvo ne tik geras generolo tarnas, bet ir puikus išradėjas. Pagal jo projektą buvo pastatytas ir žvaigždėlaivis, kuriuo mėnvitai dabar skrido į Žemę. Jis vadinosi „Diavona“, o tai išrinktųjų kalba reiškė „Nesugaunamasis“.

Ilsoras miegojo. Staiga jis krūptelėjo, tačiau nepabudo. Jis tik pajuto, kaip prie jo pasilenkė Ban Nu. Ilsorą pasiekė lyg iš po žemių aidintis laivo gydytojo balsas. Lon Horas keletą kartų ištarė:

— Pabusti reikia laiko, pabusti reikia laiko.

Generolas, matyt, netikėjo, kad tarnui pabusti irgi reikia laiko, nes jis nekantraudamas iš visų jėgų papurtė Ilsorą už peties. Tarnas liepiamas privalėjo tučtuojau pašokti. Galiausiai supratęs, kad iš tokio purtymo nebus nieko gero, Ban Nu nuėjo šalin.

ARZAKAI IR MENVITAI

Ilsoras dar nesuprato esąs žvaigždėlaivyje. Busdamas jis matė prabėgantį visą gyvenimą Ramerijoje. Regėjo tolimąją tėvynę. Matė savo liaudį — arzakus, Sidabrinų kalnų papėdėje dunksančius jų namus, panašius į uolų nuolaužas. Sidabru švyti ne tik kalnai, — visa Ramerija užlieta švelnios spinduliuojančios baltos šviesos. Sidabru spindi žemė, žolė, medžiai ir krūmokšniai, regis, paliesi lapus ranka — ir jie suskambės.

Arzakai labai nuoširdūs, jie patiklūs tarsi vaikai. Jų akys atviros, dėmesingos.

Arzakai talentingi. Tarp jų daug dailininkų, gydytojų, mokslininkų, rašytojų, konstruktorių, inžinierių, mokytojų. Arzakai ne tik daug išmano, jie tiesiog negali iškęsti ne-

pasidalinę žiniomis su savo kaimynais menvitais, o šie — klastingi žmonės.

Vyriausiasis menvitų valdovas — Gvan Lo. Jis ne tik valdovas, bet ir kerėtojas. Įsakmiu žvilgsniu jis gali priversti įvykdyti kiekvieną savo norą. Vos tik žmogus ima priešintis, Gvan Lo pažiūri jam į akis, ir šis išsyk paklūsta. Tą kerėjimo meną jis kaip didžiausią paslaptį yra paveldėjęs iš savo protėvių ir išmokęs jo menitus. Gvan Lo iš karto pamatė, kad arzakai — talentinga tauta.

— Neblogai būtų, — pagalvojo Gvan Lo, — jų talentą priversti tarnauti mums.

Vyriausiasis valdovas žinojo, kad arzakai mandagūs. Kalbėdamiesi jie visada žiūri pašnekovui tiesiai į akis. Nėra nieko lengvesnio, kaip užburti žmogų, kai šis žiūri tau stačiai į akis.

— Mokėsite, balandėliai, už savo mandagumą, — sumurkė iš pasitenkinimo Gvan Lo, — jūs visi jau esate vergai ir, manau, tarnausite mums amžinai.

Menitus jis ėmė įtikinėti, esą šie — tobuliausia Visatos rasė, todėl gali daryti ką tinkami. Visos kitos protingos būtybės sukurtos tik tam, kad jiems paklustų. Tikino tikino ir įtikino. Menvitai pasiskelbė išrinktaisiais, o arzakus praminė vergais.

Tai labai liūdnas arzakų istorijos puslapis.

Pirmiausia išrinktieji atėmė iš arzakų puikią dainingą kalbą.

Iš pradžių jie išmokė arzakus menvitų kalbos, ir ne bet

kaip, mat arzakai nuo seno gebėdavo su jais susišnekėti. Menvitams dabar rūpėjo, kad arzakai jų kalbą mokėtų tobulai kaip ir savo gimtąją. Tai padaryti buvo labai lengva. Iš prigimties smalsūs arzakai patys nuoširdžiai susidomėjo kaimynų kalba. Nieko blogo neįtardami, jie kuo geriausiai viską įsiminė ir netrukus išrinktųjų kalba šnekėjo taip pat gerai kaip gimtąją.

Tada menvitai uždraudė jiems kalbėtis arzakiškai ir uždarė arzakų mokyklas. Be to, štai ką jie dar padarė.

Apsimetė neva kviečią arzakus į svečius, valdovo rūmų parke iškėlė puotą ir ten, toje puotoje, ėmė juos kerėti. Ilsoras gerai prisimena pirmuosius menvitų burtažodžius, kuriuos šie kartojo daugybę sykių:

— Žiūrėk man į akis, žiūrėk man į akis, paklusk man, svetimšali!

Sulig tais žodžiais prasidėjo tariamoji puota. Arzakai mandagiai žiūrėjo menvitams į akis ir visi lig vieno buvo užkerėti. Jiems buvo įsakyta pamiršti gimtąją kalbą, ir arzakai pamiršo. Po to atsitiko dar didesnė nelaimė. Išrinktieji įsakė pamiršti, kad arzakai — laisvi žmonės, ir šie pamiršo.

Jie kaip ir anksčiau buvo išradėjai, mokslininkai, dailininkai. Ką sumanydavo, tą patys ir padarydavo, nes buvo įpratę ne vien galvoti, bet ir dirbti.

Štai kodėl ne tik puikios lauko darbų mašinos, staklės, nuostabūs meno kūriniai, bet ir visa kosmoso užkariavimo technika bei menvitų žvaigždėlaiviai buvo sukurti arzakų.

Tik keistas dalykas! Arzakų išradimais dabar naudojosi menvitai. Jie vadovavo Ramerijos žemės ūkiui ir pramonei. Jie vadino save inžinieriais, gydytojais, pedagogais, agronomais, nors visur — laukuose, fabrikuose, įstaigose — buvo tik prižiūrėtojai. O iš tiesų viskuo, kuo manėsi esą menvitai, buvo, be abejo, arzakai, bet jie, vos tik ką nors išradę, patobulinę, sukūrę, tučtuojau apie tai pamiršdavo. Arzakai, rodės, patys pripažino niekam daugiau netinką, kaip tik dirbti juodus darbus: jie skalbė, gremžė, audė, ganė galvijus, augino duoną, dirbo prie staklių, buvo tarnai ir virėjai. Arzakai nuoširdžiai tikėjo, kad jiems nieko kita neturi rūpėti, tik tas darbas, kurį išrinktieji vadina juodu. Mat taip buvo sumanęs kerėtojas Gvan Lo.

Vadas Ban Nu — menvitas. Jis toks kaip ir visi išrinktieji: labai aukštas, stiprus, išdidžiai iškėlęs didelę apvalią galvą.

Menvitai — stiprūs ir gražūs. Jie mėgsta ne tik sportuoti, bet ir puoštis. Jų drabužiai turi būti dailūs ir labai geri, antraip menvitui taip sugestų nuotaika, kad ir tūkstantis linksmuolių jos nepataisytų.

Ban Nu veidas atrodytų net malonus, jei ne ta ledinė išraiška, kaustyte kaustanti jo akis, daranti jas tarsi pastėrusias.

Menvitų veido išraiška be galo išdidi, bet ne vien dėl to, kad šie niekinamai žiūri į kitus. Menvitai daug pikta yra padarę arzakams, primetę jiems savo valią, o kuo daugiau pikta yra padaręs išrinktasis, tuo šaltesnės jo akys.

Ilsoras pažįsta tą kerintį menvito žvilgsnį, nuo kurio žmogus, stovintis priešais išrinktąjį, praranda valią ir visiškai jam paklūsta, suvokdamas tik viena, — kad jis vergas, o priešais jį stovi šeimininkas.

Tarp laive miegančių žvaigždeivių yra daug arzakų: šaltkalvių, grėžėjų, elektrikų, statybininkų ir kitokių darbininkų, be kurių menvitai nesugebėtų įkurti Žemėje savo bazės.

Vadovauti arzakams dar neištirtomis Žemės sąlygomis

paskirtas Ilsoras, kuris, kol vyks darbas, bus ne tik generolo Ban Nu tarnas, bet ir vyriausiasis technikas.

Menvitai pasitiki Ilsoru. Jis be galo geras. Tai paklusniausias vergas. Ilsoras viską geba, be to, menvitų nuomone, niekada niekur nepabėgtų, mat paprasčiausiai negalėtų šitai padaryti neatsiklausęs.

Ilsoras visiškai pabunda ir nušoka nuo gulto.

— Mano generole, — nusilenkia jis iki žemės įeinančiam į gydytojo kajutę Ban Nu. — Džiaugiuosi galėdamas jums tarnauti.

— Žinau, — atleidžiai kinkteli galva generolas, nors slapčia džiūgauja, nes Ilsoras nedelsdamas padės jam atgauti gražią išvaizdą. — Žinau, — pakartoja, — tu man visiškai ištikimas.

Ilsoras pritardamas palenkia galvą, bet tuoj pat nusprendęs, kad to per maža, dar syki paskubomis lenkiasi.

Ramerijos astronomai, per itin galingus teleskopus stebėdami planetas, susidomėjo Žeme, arba Beliora, kaip jie pavadino Žemę. Mokslininkai tvirtino, kad Beliora niekuo nesiskirianti nuo Ramerijos.

Ramerijos pasiuntiniai privalėjo patikrinti, ar Žemėje yra gyvybė. Tačiau tai buvo ne mokslinė ekspedicija. Menvitai skrido į Žemę, turėdami grobikiškų kėslų — užkariauti naują planetą.

Jau įjungti stabdymo varikliai. Ilsoras tai suprato iš to, kaip vos juntamai suvirpėjo laivas. Gydytojas Lon Horas pažadino visus įgulos narius. Bemat visos laivo sekcijos, iki tol atrode negyvenamos, sausakimšai prisipildė žmonių. Pažadinti iš septyniolika metų trukusio miego, ražydamiesi ir žiovaudami iš miegamųjų sekcijų ėjo astronomai, geologai, inžinieriai, lakūnai. Tik darbininkai aržakai liko kur buvę, nes jiems kol kas buvo draudžiama išeiti iš miegamųjų sekcijų. Laivas dabar panėšėjo į sujudintą skruzdėlyną. Visomis kryptimis juo siuvo žmonės.

Kai tik pažadintieji šiek tiek atsipeikėjo, Ban Nu sukviėtė menvitus į žvaigždėlaivio demonstruojamąją salę.

— Garbingieji broliai! — iškilmingai kreipėsi jis į susirinkusiuosius. — Mums patikėtas didis uždavinys — užkariauti žydinčiąją Beliorą. Pasak mūsų astronomų, ji turėtų būti žydingi.

Ramerijoje buvo tokių žaislų — dievukų su linguojančiomis galvomis. Juos aržakai iškaldavo iš akmens menvitų vaikams. Tai štai, tarsi tie dievukai, astronomai ėmė nuolankiai kinknoti galvomis, pritardami Ban Nu.

— Mūsų uždavinys labai paprastas, — tęsė generolas, — mes nusileisime bet kurioje Belioros vietoje ir pradėsime statyti miestą.

Jei ne šturmanas, Ban Nu nebūtų kalbėjęs taip paprastai. Vadas mėgo buvusius ir būsimus pavojus pavaizduoti kuo

ispūdingiau, tačiau Kau Rukas pripažindavo tiktai tiesą.

Patogiai atsilošęs, šturmanas sėdėjo krėsle ir linkčiojo galva, bet ne nuolankiai kaip tas dievukas, o abejodamas.

Jis atidžiai klausėsi vado.

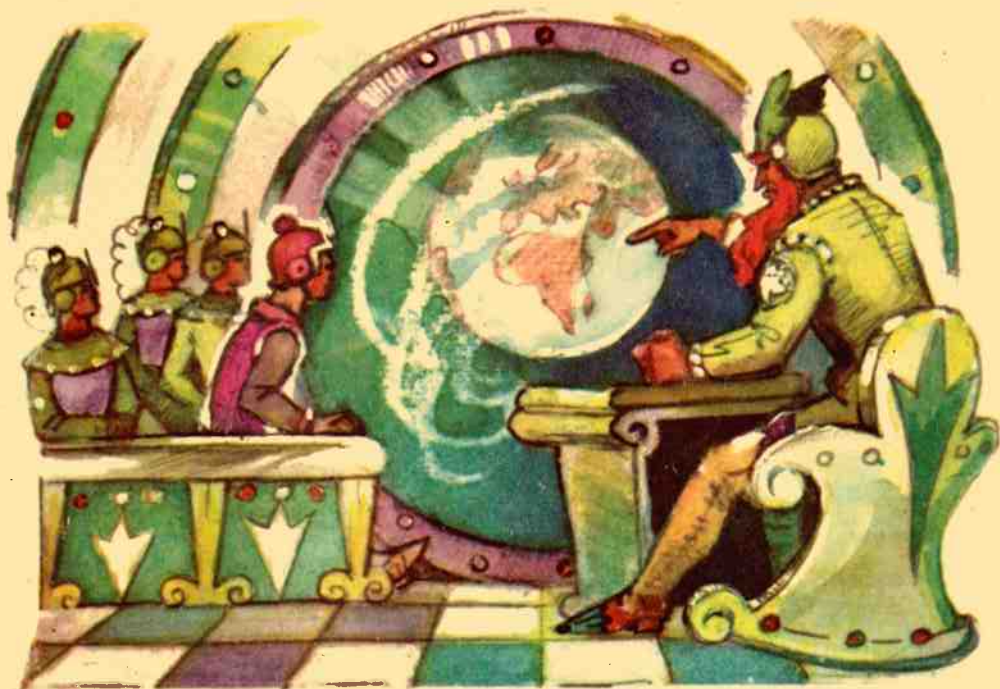
— O jei Beliora gyvenama? — paklausė jis.

— Turimais duomenimis, tenai nieko nėra, — atkirto Ban Nu.

— O jeigu yra? — nepasidavė šturmanas. — Štai astronomai tvirtina, jog Beliora žydinti. Vadinasi, joje gali būti panašių į žmones būtybių.

— Tuo blogiau joms! — tvirtai, kaip ir dera užkariautojui, atkirto generolas. — Didžiąją dalį gyventojų mes sunaikinsime, o kitus paversime vergais kaip arzakus. Tegu mums ištikimai tarnauja kaip arzakai, — pridūrė sudirgęs.

Kau Rukas pritardamas linktelėjo galva. Jis nenorėjo rūstinti vado.

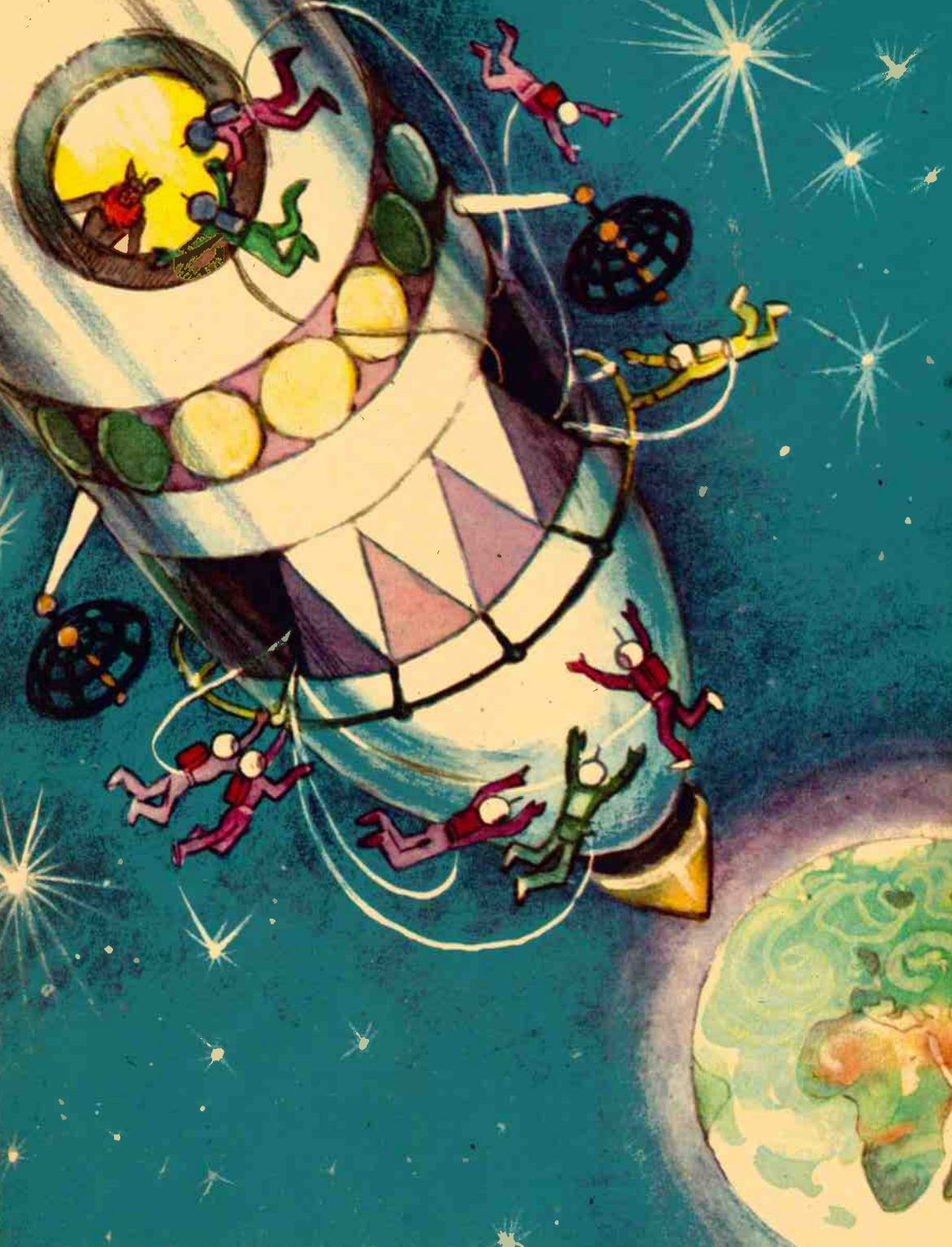

— Pagaliau ne tas svarbiausia, — kiek nurimęs tarė Ban Nu. — Beliora jau prieš mus. Mūsų laivas apskries ją daugybę kartų. Beliora bus atidžiai išžvalgyta pro telekamerą ir nufotografuota. Fizikai iš įvairiausių aukščių paims oro mėginius, nustatys atmosferos slėgį, o matematikai apskaičiuos traukos jėgą. Taigi į darbą.

Pirmiausia technikai, o su jais ir Ilsoras, apsiliko skafandrus ir, išlindę pro šliuzą, patikrino žvaigždėlaivio apkalą. Veidrodiniame paviršiuje buvo daugybė įdubimų ir įtrūkimų. Tai laivo susidūrimų su kosminėmis dulkėmis ir meteoritų skeveldromis pėdsakai. Sakytumei koks nematomas metalo kalėjas ištisus septyniolika metų centimetras po centimetro būtų dorojęs laivo paviršių ir išmarginęs jį paslaptingais raštais. Duobutės dabar labai pravertė apipurškiant laivo apkalą plonyčiu ugniai atspariu sluoksniu. Be jo, patekęs į Žemės atmosferą, laivas sudegtų. Šis sluoksnis, kuriuo išpurkšti apkalą iš anksto buvo numatęs Ilsoras, ne tik saugojo žvaigždėlaivį nuo ugnies, bet ir darė jį nesugaunamą radijo bangų, jei tik Žemėje būtų šias bangas skleidžiančių lokatorių.

KAI KURIE ĮVYKIAI, SUSIJĘ SU URFINU DŽIUSU

Kol ateiviai skriejo į Žemę, Stebuklų šalyje gyvenimas tekėjo sena vaga. Kas dieną vis kas nors įvykdavo. Vienas tokių įvykių buvo susijęs su Urfinu Džiusu. Urfinas dabar gyveno nebe Kramtukų šalies miške, o Pasaulinių kalnų slėnyje, bet svarbiausia, jis ir pats pasidarė visai kitoks, atrodė tartum iš naujo gimęs. Šiam naujam Gurikapo šalies gyventojui nuo veido buvo dingusi žiauri išraiška, o kadangi žmogaus būdas atsispindi jo kūriniuose, tai ir čia Urfinas darė tikrus stebuklus. Vietoj niūrių žaislų, kuriais anksčiau būdavo gąsdinami vaikai, jis primeistravo labai linksmų lėlių, žvėrelių bei klounų ir išdovanojo juos nykštukams.

Urfinas ir pats buvo gavęs dovaną iš Geležinio Medikčio. Mirksiukų šalyje, garsėjančioje meistras, Džiusui buvo padirbtas teleskopas. Palei namą Džiusas pasistatė bokštą, prikėlė prie jo teleskopą ir vakarais ėmė žvalgytis po dangų. Pro tą teleskopą jis ir išvydo „Diavoną“. Iš tokios tolybės jis, žinoma, matė ne žvaigždėlaivį, o tik mažėlytę mirkčiojančią žvaigždėlę. Urfinas galbūt ir dėmesio į ją nebūtų atkreipęs, jei toji žvaigždėlė ūmai nebūtų suspindusi visomis vaivorykštės spalvomis. Džiusas ją stebėjo keletą dienų. Kiekvieną dieną žvaigždė vis labiau žaravo ir darėsi vis didesnė. Negirdėti dalykai! Sunerimęs Urfinas tęsė stebėjimus. Jis nė manyti nemanė, jog ten galėtų būti kosminis laivas. Beje, žvaigždė kaskart vis labiau žaravo todėl, kad „Diavonos“ šturmanas Kau Rukas vieną po kito ėmė jungti stabdymo variklius. Du, penkis, dešimt, kol pagaliau buvo įjungti visi. Žvaigždeiviai artėjo prie Žemės, todėl mažino greitį, kad kosminis laivas imtų skrieti aplink Beliorą.

PASLAPTINGOJI ŽEMĖ

„Diavona“ skriejo aplink Žemę, pamažu prie jos artėdama. Beliorą ėmė stebėti automatinės laivo telekamos. Vado vairinės ir salės, į kurią buvo susirinkę mentai, ekranoose pasirodė melsvos planetos apybraižos. Ateiviai atidžiai stebėjo blausias nepažįstamų vandenynų, jūrų, tamsių kalnų, geltonų dykumų, žalių miškų ir slėnių dėmes. Nuo ilgo skridimo žvaigždeivių jausmai buvo gerokai atbukę, bet dabar juos apėmė jaudulys, kažkur pasąmonėje šmėkščiojo neramios mintys.

— Kas gi čia mūsų laukia?

Ban Nu paspaudė vaizdo didintuvo mygtuką, ir ekrane pasirodė miestai su daugiaaukščiais namais, gamyklomis, aerouostais, laivais.

— Dėmesio! — tuoj pat pasigirdo komanda. — Skubiai maskuotis!

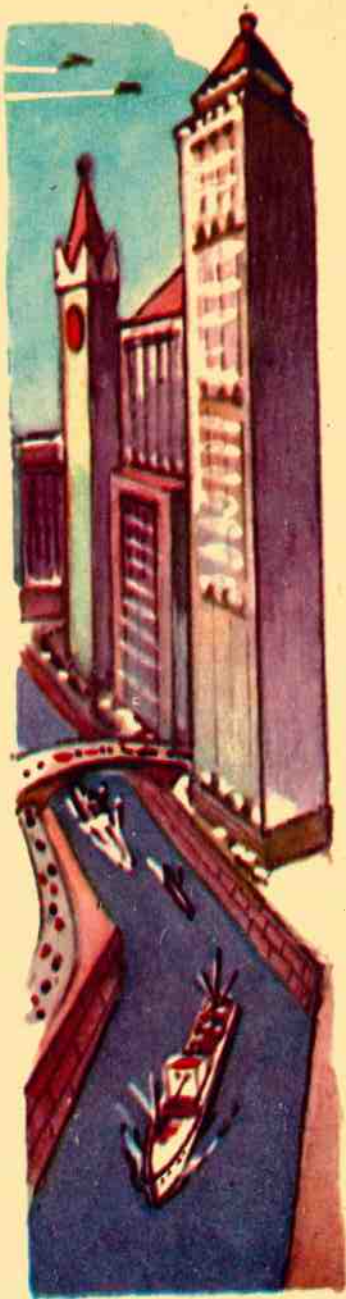
Iš tam tikro liuko, įtaisyto žvaigždėlaivio korpuse, „Diavona“ tarsi koks aštuonkojis paleido maskuojamąjį debesį, kuris apgaubė laivą. Dabar milžiniško rameriečių žvaigždėlaivio nebūtų aptikęs joks teleskopas. Astronomas būtų išūrėjęs tik tamsų beformį kūną, bet kas tai per kūnas, nebūtų galėjęs paaiškinti nė vienas pasaulio išminčius.

Ateivių kosminis laivas visiškai saugus artėjo prie Žemės.

Ramerijos pasiuntiniai paskubomis žiūrėjo Belioros vaizdus. Jų išblyškę veidai vis labiau niaukėsi. Ban Nu ir jo valdiniai regėjo geležinkelius, kanalus, gerai įdirbtus laukus, galingus įtvirtinimus, uostus su milžiniškais laivais, nuo kurių į dangų grėsmingai žvelgė pabūklai. Ateivių, pirma manusių, kad Žemė negyvenama, akyse nejučia šmėstelėjo nuostabos bei neryžtingumo šešėlis.

— Taip, — niūriai tarė generolas — tokios civilizacijos vienu smūgiu nepaklupdysi. Bet kurioje šios planetos vietoje taip pat nenusileisi. „Diavona“ bus sunaikinta pirmiau, nei spėsime atvažti liuką.

Kaip mėvitas užkariautojas, Ban Nu buvo tikras, kad Belioroje ateiviai iš kosmoso bus pasitikti ne taikiai, o ugnimi. Juk tik taip būtų

pasielgę rameriečiai, jeigu į jų planetą būtų nusileidęs svetimas laivas.

Menvitai nusprendė susirasti ramią vietelę atokiau nuo didelių miestų, jūros uostų bei galingų įtvirtinimų. Ten bus galima pasislėpti, kol darbininkai, vadovaujami Iloro, sumontuos malūnsparnius: iš jų lengviau žvalgyti nei iš didžiulio žvaigždėlaivio.

Laivas tebeskriejo aplink Beliorą. Stebėjimai buvo tęsiami. Oro mėginiai parodė, kad Žemės atmosfera beveik nesisiskiria nuo Ramerijos ir ateiviams kvėpuoti yra visai tinkama. Nors tai džiugino: gyventi su skafandrais svetimoje planetoje ištisus mėnesius, o galbūt ir metus, būtų buvę neįmanoma.

Pagaliau rameriečiams pasisekė. Vidury bekraštės smėlio dykumos jie išvydo miškingą lygumą, apjuostą grandinės aukštų kalnų snieguotomis viršūnėmis. Žvaigždėlaivis keletą kartų praskriejo virš lygumos. Telekameros veikė be perstojo. Abejonių nebuvo. Tarp girių ir laukų matėsi mažyčių namiūkščių kaimeliai, o pačiame vidury stūksojo nuostabus miestas, kurio sienos ir bokštai švytėjo nesuprantama, bet labai gražia žalia šviesa. Ir niekur jokių įtvirtinimų bei fortų, iš niekur nekyšojo plieniniai patrankų vamzdžiai, kurie buvo taip nemaloniai nustebinę ką tik išvydusius Žemę mėn vitus.

Ban Nu ir jo valdiniai pralinksmėjo. Generolas ištiesė ranką į teleekraną, kuriame buvo matyti tylūs kaimeliai ir nuostabus miestas, ir patenkintas tarė:

— Puiki šalis. Čia ir bus mūsų bazė Belioroje.
Jis nežinojo, kad toji šalis — stebuklinga.

Pirma dalis

PIRMOSIOS DIENOS ŽEMĖJE

URFINAS DŽIUSAS — DARŽININKAS

Raudonai švytinti keista žvaigždė nedavė Urfinui Džiusui ramybės. Ką daręs, ką nedaręs, Urfinas mintimis vis grįždavo prie jos, o vakarais ilgai žvalgydavosi pro teleskopą, bet kad ir kiek stengėsi, žvaigždės neberado. Ji buvo dingusi be pėdsakų. Tiesa, kartą Urfinas pastebėjo dangumi lekiantį kažkokį tamsų debesį, bet neatkreipė į jį dėmesio.

Su Stebuklų šalies gyventojais Urfinas dabar draugavo, bet pranešti jiems apie keistąją žvaigždę nesiskubino. Juk jis ir pats kol kas nieko nesuprato.

Daug laiko buvo praėję nuo tos dienos, kai Išmintingasis Kaliausė ištesėjo savo pažadą ir pakvietė Džiusą apsigyventi Smaragdo mieste drauge su visais žmonėmis. Šis kvietimas Urfinui buvo labai malonus.

Tačiau jis jau daugelį metų gyveno netoli Pasaulinių kalnų, priprato prie jaukaus slėnio, per kurį tekėjo skaidrutėlė upė, todėl skirtis su savo sodyba nepanoro.

Gyventi vienam jam buvo taip įprasta, kaip gerti ar valgyti. Jis kaip ir anksčiau nenorėjo būti panašus į kitus žmones, todėl vilkėjo skirtingos nei visų spalvos drabužius: ne žydrus, ne violetinius, o žalius. Taip darydamas nemanė nieko blogo, tiesiog buvo baisiausiai nedraugingas. Čia jis turėjo vienintelį bičiulį apuoką Guamokolatokintą, su kuriuo kiekvieną dieną persimesdavo vienu kitu žodžiu.

— Na, bičiuli Guamokai, — paprastai rytais klausdavo Urfinas, — kokių naujienų šarka ant uodegos atnešė?

Ir jiedu su Guamoku iš lėto, vis patylėdami aptardavo tai, ką išmintingasis Guamokas būdavo patyręs iš kitų paukščių.

— Geležinis Medkirtys teikėsi atvykti pas Išmintingąjį Kaliausę į svečius, — oriai pranešdavo Guamokolatokintas.

— Drąsusis Liūtas taip pat jau kelyje, bet jis senas, vos paeina, todėl dažnai sustoja dustelėti.

— Na o kaip laikosi mūsų Išmintingasis? — klausdavo Urfinas.

— Vėl paikioja. Prasimanė kažin kokią biblioteką ir kiurkso įknibęs į rimtas knygas.

— Kas kaip išmano, — atsidadavo Urfinas.

Visais laikais Urfinas buvo neblogas stalius. Ką ir bekalbėti, buvo toks metas, kai jo sukalti stalai, kėdės bei kiti mediniai rakandai perimdavo vaidingą meistro būdą, ir tą, kuris juos nupirkdavo, taikydavosi tai stumtelėti, tai užminti jam ant kojos, — žodžiu, prikėsdavo žmonėms visokiausių eibių. Neklaužadų rakandų niekas nebepirko, tad Urfinui nori nenori teko savo sodyboje auginti daržoves, nes kaip kitaip prasimaitinsi?

Urfinas tapo daržininku, dirbo greitai, bet kažkaip nuobodžiaudamas, atmetinai. Darbas jam neteikė džiaugsmo.

Kartą Džiusas susimąstė apie save, apie savo darbus ir tarsi iš naujo užgimė, aplink jį viskas pasikeitė. Jam ėmė nepaprastai sektis. Džiusas susilopė savo trobelę slėnyje, nudažė ją pačiais ryškiausiais, kokių tik turėjo, dažais ir

pajuto, kad jį traukte traukia daržas. Ir ne šiaip sau traukia.

Nuo tos dienos, kai Kaliausė jį pakvietė gyventi į miestą ir kai jis suprato, kad Stebuklų šalies gyventojai ant jo nebepyksta, Urfinas vis norėjo padaryti jiems ką nors gero.

Drąsos ir kantrybės Urfinas turėjo į valias ir savo sklype išaugino tokių vaisių bei daržovių, kad net apuokas Guamokas, iš pradžių nepatikliai žiūrėjęs į Urfino sumanymą, pajuto jam begalinę pagarbą.

— Čia tai bent! — ūkavo jis, mosuodamas sparnais. — Neregėti dalykai! Matyt, šeimninke, tu dar nepamiršai burti.

Urfinas priaugino auksinių morkų, mėlynų agurkų, rausvų permatomų tarsi granatai slyvų ir saulėtų tarsi apelsinai obuolių. Ką ir kalbėti, vaisiai buvo puikūs, o svarbiausia, ne tik gražūs, bet ir saldūs, dideli, gardūs.

Matyt, neatsitiktinai Džiusas pamėgo daržininkauti. Auginti vaisius bei daržoves kitiems buvo labai įdomu ir naudinga.

Vos tik nuostabieji vaisiai subręsdavo, Urfinas jų prikraudavo pilnutėlius karučius ir gabendavo į Smaragdo miestą.

Tai buvo tikra Vaišių šventė. Į ją skubėdavo visi, kas tik galėdavo, iš visų Stebuklų šalies kampelių.

Urfinas nė vieno nenuškriausdavo, apdovanodavo visus šalies gyventojus bei svečius. Jis atgabendavo į miestą kalnus vaisių bei daržovių. Kelias buvo tolimas, ir Urfinas baisiausiai nusikamuodavo. Tada Stebuklų šalies gyventojai pasiuntė Džiusui į pagalbą medinį žygūną. Greitakojis žygūnas niekada nepavargdavo. Urfino dovanas jis pristatydavo žaibo greitumu.

Urfinas tik suruošdavo žygūnui daržoves bei vaisius. Nuraškydavo, iškasdavo, nuskalaudavo ribuliuojančiu šaltinio vandeniui, kurį kaitri saulė kaipmat nudžiovindavo, ir tvarkingai kraudavo į karučius. Smaragdo miesto gyventojai nepaleisdavo Urfino tol, kol šis nesušveisdavo didžiausio kalno pyragaičių, kuriuos stebuklingojo miesto šeiminkės iškepdavo labai gardžius.

GELTONA LIEPSNA

Vaišių šventė būdavo rengiama kiekvienais metais, ir visi jos laukdavo taip nekantriai, kaip laukiama gimimo dienos. Mat kad ir kaip nuostabu gyventi Stebuklų šalyje, vis dėlto dienos ten panašios viena į kitą. Kasryt užteka saulė, o kai dienos stebuklai baigiasi, vėl pasislepia už kalnų.

Tai įvyko Vaišių šventės išvakarėse. Kelias dienas visi traukė į Smaragdo miestą, o daržininkas Urfinas ruošė vaišes. Vaisiai ir daržovės užderėjo kaip niekad, jų buvo nesuskaičiuojama gausybė, ir Urfinas bėgėdavo iki iškilmių pradžios nesusėjęs visko nugabenti į Smaragdo miestą. Gyventojai sunėšė iš namų ir šalia Kaliausės rūmų sustatė kelias eiles stalų.

Urfinas ir medinis žygūnas, padedantis vežti daržoves, zuite zujo tarp Smaragdo miesto ir Pasaulinių kalnų.

Kai stumdavo karučius pro Kramtukų šalį, aplink pasklisdavo nuostabus saulėje išnokusių vaisių kvapas. Argi galėjo Kramtukai abejingai žiūrėti į tą visomis spalvomis mirguliuojančių vaisių ir daržovių gausybę?

Įsikibę kojomis palangių, jie kone išlisdavo pro apskritus namų langelius — net keista, kaip jie neiškrisdavo, — ir springdami iš susižavėjimo, klegėdavo.

— Ojoj, — šaukė vienas Kramtukas, — vėl mėlynieji agurkai. Tai gražumėlis!

— Ką ten agurkai, geltonieji riešutai — tai bent stebuklas! Pats mačiau jų visą vežimą! — šūkčiojo antras. — Man jau net seilės tįsta.

— O aš mėgstu obuolius ir apelsinus, — suokė moteriškas balselis. — Mūsų Urfino obuoliai dega kaip apelsinų saulutės, o jo apelsinai — rausvi kaip obuoliai.

— Na ir prisikirsiu, — skardeno berniūktis.

Ryškiaspalvių kvepiančių vaisių krūvos augte augo ant Smaragdo miesto stalų, o Urfino sodyboje jų, rodės, net nemažėja.

Kramtukai rūpestingai valėsi drabužius, puošė juos šventinėmis apykaklaitėmis, o jų pačios segėsi varpelio pavidalo sijonus, siuvosi prie skrybėlių naujus skambaliukus — žodžiu, į Vaisių šventę rengėsi kaip į pokylį. Taip pat rūpestingai į šventę buvo ruošiamasi visuose Stebuklų šalies kampeliuose.

— Aš būsiu pati gražiausia, — džiaugėsi viena mergaitė. — Mama pasakė, jog mano nertinė apykaklaitė labai daili.

— Ne, aš būsiu pats gražiausias, — nesutiko Kramtukas, — mano skrybėlės skambalėliai labiausiai blizga. O jau kaip skamba! Galiu visą šventę šokti jiems pritariant, net muzikos nereikia.

— O aš dar neprisisiuvau skambalėlių, — tuoj atsiliepė antras Kramtukas. — Kad tik nepavėluočiau.

— Taigi, kad tik nepasivélintume, kad tik nepasivélintume, — subruzdó Kramtukai.

Skambaliukai ant jų skrybélių virpėjo, ir po namus sklido nepaliaujamas dzinguliavimas. Iš tiesų Kramtukams buvo pats laikas tą naktį leisti į kelionę.

Kaliausės inžinerinių sugebėjimų dėka Stebuklų šalyje buvo įvykę šiokių tokių permainų. Didžiausia jų buvo, žinoma, ta, kad Smaragdo miestas atsidūrė saloje. Nepaisydami sostinę juosiančio kanalo, gyventojai ją vis tiek vadino ne sala, o Smaragdo miestu.

Išmintingasis Kaliausė buvo sumanęs ir daugiau naujovių. Gyventojams neberekėjo sukti galvos, kaip persikelti per Didžiąją upę, — per ją buvo nutiestas tiltas, o gūdzia giria nebuvo baisu keliauti net naktį — visą geltonų plytų kelią apšviesdavo žibintai, kurie nubaidydavo laukinius žvėris, nes be paliovos lingavo ir skleidė raudoną šviesą.

Vis dėlto, kad laiku suspėtų, Kramtukai turėjo tučtuojau iškeliauti, juk jų žingsniai buvo mažyčiai, o kelias tolimas.

Žinoma, tą naktį jie beveik nesumerkė akių, it vaikai šventės išvakarėse, todėl visi išgirdo, kaip suskambėjo skambaliukai. Naktį jie pasidėdavo skrybėles ant grindų, kad tos nežvangėtų. Kas gi užkliudė skambaliukus? Gal pelės? Kramtukai ėmė dirščioti po skrybėlėmis, bet pelių neaptiko.

Lauke buvo girdėti vis smarkėjantis gaudesys.

Kramtukai pabiro į gatvę.

Link Pasaulinių kalnų ūždamas lėkė didžiulis ugnies kamuolys.

— Meteoras? — suglumęs paklausė Premas Kokusas. — Bet juk jie negaudžia, — atsakė pats sau. — Žiūrėkite, — rodydamas ranka į dangų, sušuko jis Kramtukams.

Kamuolys buvo dingęs. Jo vietoje žioravo virpantis liepsnos srautas, kuris pānėšėjo į keletą krūvon sudėtų karūnų arba kelis apverstus javų pėdus.

Kramtukai ėmė tirtėti iš baimės. „Dzin dzin dzin“, — skimbčiojo jų skrybėlių skambaliukai.

Gaudesys dar labiau sustiprėjo. Nuo Pasaulinių kalnų ėmė virsti gelsvai baltų dūmų kamuoliai. Lenkdamas medžius, prašvilpė viesulas.

Staiga liepsna užgeso. Gaudesys liovėsi, ir nuo kalnų atsklido garsus riaumojimas, jį pasigavęs keliskart pakartojo aidas.

— Greičiau, greičiau į Smaragdo miestą, — skubino Kokusas. — Visa tai baisu. Baisu ir nesuprantama. Galbūt mūsų valdovas...

— Išmintingasis Kaliausė atspės, — nusprendė Kramtukai. Jie nesiliovė drebėję, ir skambaliukai ant skrybėlių skimbčiojo į žodžių taktą.

NUSILEIDIMAS

Ateiviai skubėjo nusileisti prieš auštant. Jie manė, kad Belioroje, kaip ir Ramerijoje, naktį visi miega, ir jų atvykstant niekas nepastebės.

Iš kur jie galėjo žinoti, kad Stebuklų šalies gyventojams kaip tik tą naktį visai nesinorėjo miego.

Paskutinį kartą apskriejęs aplink Žemę, laivas ėmė palengva leistis. Šturmanas Kau Rukas sėdėjo prie valdymo pulto. Jis viską darė susikaupęs ir tiksliai. Įtempęs akis, jis žiūrėjo į naktinio lokatoriaus ekraną, kuriame ryškėjo nepažįstamos vietovės apybraižos. Svarbiausia buvo nepažiopsoti kalnų grandinės, tiksliau, tos vietos jų papėdėje, kur Ateiviai buvo pastebėję pilį su juodomis langų kiaurymėmis ir pusiau apgriuvusiu stogu. Sprendžiant iš visko, pilis buvo negyvenama, todėl kurį laiką galėjo atstoti neblogą slėptuvę.

Vadas Ban Nu rengėsi pasirodyti naujojoje planetoje visa savo didybe. Kiekvieną generolo barzdos plaukelį Ilso-

ras jau seniai buvo kuo stropiausiai apkarpęs ir sušukavęs, o dabar padėjo jam apsivilkti šventinį apdarą.

Iškilmingomis progomis mėnvitai vilkėdavo tankios blizgančios kaip šilkas medžiagos kombinezonus.

Nuo jų tvaskėjimo blyškūs, beveik sustingę mėnvitų veidai sakytum atgydavo.

Ordinai prie mėnvitų apdarų būdavo ne prisegami ar prišriegiami, o išsiuvinėjami juose auksiniais, sidabriniais bei juodais siūlais.

Jie buvo saulės, mėnulio arba žvaigždės pavidalo. Turintys žemės pareigas būdavo apdovanojami juostelėmis

— viena, dviem ir t. t. Ordino centre būdavo pavaizduoti Rameriją supantys žvaigždynai ir planetos. Menvitai būdavo apdovanojami pagal tokią taisyklę: kuo aukštesnės kombinezono savininko pareigos, tuo daugiau ordinų ir tuo jie gražesni. Prie šventinio apdaro menvitai avėjo užsegamus minkštos lengvos odos ilgaaulius batus.

Vos tik lokatoriaus ekrane pasirodė pilies apybraižos, Kau Rukas mikliai apsuko laivą varikliais į Žemę. Jis mėgo pasipuikuoti savo įgudimu, tik gaila, kad danguje nebuvo žiūrovų. Pažiūrėti jis buvo dabar visai ramus. Laivas ėmė pamažu leistis. Ties pilimi jis akimirka pakibo ore, prilaikomas virpančio geltonos liepsnos stulpo, ir iš lėto pradėjo tūpti. Vos tik pasiekęs Žemę, laivas išleido milžiniškas atramas.

Kai išsisklaidė dūmų ir dulkių kamuoliai, menvitai dar kartą ištyrė atmosferą ir, įsitikinę, kad viskas gerai, atvožė išeinamąjį liuką. Į žvaigždėlaivį, svaigindamas Ateivius, siūbtelejo tyras nakties oras, prisigėręs žolės bei gėlių kvapo.

Buvo nuleistas trapas. Pirmasis į Žemę žengė generolas Ban Nu. Rankoje jis tvirtai laikė naujutėlaitį raudoną portfelių, kurių dėl viso pikto buvo prisisegęs prie riešo grandinėle. Portfelyje buvo rankaraštis — didžiausias generolo turtas. Ban Nu ketino parašyti Belioros užkariavimo istoriją. Jis pradėjo ją kurti dar skrisdamas. Šiuo darbu generolas norėjo išgarsinti menvitų karybos meną, o labiausiai troško išgarsėti pats.

Laivas buvo nutūpęs prie nuostabių kalnų, kurių snieguotos viršūnės rėmė žvaigždėmis nusėtą dangų. Netoliese ošė miškas, kuriame retsykiomis migdomai suvilbėdavo naktinis paukštis. Žengdamas drėgnu minkštu žolės kilimu, vadas pajuto jį užplūstant tokį nesuvaldomą užkariautojo džiugesį, kad net širdis jam apmirė, o po to taip pašėlo tuksėti, kad Ban Nu turėjo prisisegti apykaklę.

— Čionai gyvens labiausiai gerbiami menvitai, — tarė pats sau generolas. — O vergų visur pakanka.

Atsisukęs į laivą, jis pamatė, kad beveik visi jau išlipę. Menvitai išdidžiai vaikštinėjo puikuodamiesi ordiniais išpuoštais drabužiais ir kartais įdėmiai žvelgdami į akis kuriam nors užgaišusiam arzakui.

— Na, na, paskubėk, — bylote bylojo jų žvilgsniai, ir arzakas imdavo bėginėti lyg užsuktas.

Arzakai dirbo įprastą darbą: taisė menvitams patogų būstą.

Vieni tempė pripučiamą palapinę, klojo ant grindų odinius čiužinius; antri taisė vakarienę, nešė gėrimus; treči vilko iš miško šakas, dangstė jomis palapinę. Kad nebūtų matyti žvaigždėlaivio, ant jo užmetė didžiulį, panašų į puošnų kilimą tinklą. Jo paviršius buvo išmargintas lapais ir šakelėmis.

Būrelis menvitų atsargiai išnešė iš laivo didžiulį Gvan Lo portretą ir pastatė jį ant nedidelės kalvelės.

Generolas priėjo prie susirinkusiųjų menvitų ir, nukreipęs žvilgsnį į tolimąją Rameriją, iškilmingai prabilo:

— Vyriausiojo Ramerijos valdovo kilmingiausiojo iš kilmingiausiųjų Gvan Lo vardu skelbiu Beliorą visiems laikams prijungtą prie jo didenybės valdų! Vailioo!

— Vailioo! — sutartinai pakartojo menvitai. — Vailioo!!!

Arzakai tylėjo. Vogčiomis jie ilgesingai žvilgčiojo į tą dangaus pusę, kur buvo likusi jų tėvynė.

— Šturmane, — gan sausai kreipėsi generolas į Kau Ruką. Nors Ban Nu buvo piktai nusiteikęs, jis negalėjo įveikti savo priešiškumo Kau Rukui, kurio nemėgo dėl to, kad šis buvo gabus ir pernelyg savarankiškas. — Auštant eisite į žvalgybą, — įsakė generolas, o pats sau pagalvojo: „Pirmoji žvalgyba pavojingiausia, štai ir susidorok su šia užduotimi, jei esi toks protingas“.

— Viską atidžiai išžvalgykite, — pridūrė jis, — dabar irgi nežiopsokite.

— Tvarka, mano generole, — atsakė Kau Rukas ne visai taip, kaip priderėjo Ramerijos karininkui, bet juk

šturmanas viską darydavo savaip. Jis daug ką mokėjo, todėl net burtų nesigriebdavo kaip kiti mėnvitai.

— O man nepakenktų pailsėti, — ražydamasis ir žio-vaudamas tarė generolas, — be to, Belioroje šaltokos nak-tys.

Vienas iš vergų atnešė Ban Nu ant padėklo vaisių, ku-rių buvo spėjęs priplėsti iš artimiausios giraitės.

— Na, Ilsorai, — su apetitu žiaumodamas kreipėsi ge-nerolas į tarną, — ar viskas parengta poilsiui?

— Viskas, mano generole, — Ilsoras nusilenkė taip žė-mai, sakytum būtų buvęs be kaulų. Žiūrėdamas į nevy-kusiai persilenkusį tarną, generolas staiga nusikvatojo:

— Na, Ilsorai, tikriausiai netveri džiaugsmu atsidūręs tokioje nuostabioje planetoje?

— Taip, mano generole. Man turi patikti visa, kas patin-ka jums, — atsakė Ilsoras.

— Taigi, taigi! — Ban Nu papplekšnojo Ilsorui per petį ir žengė palapinės link.

Pasiėmęs žiūronus, jis apėjo palapinės langus, tingiai perbėgo akimis kalnus ir atidžiai apžiūrėjo arčiausiai augančius medžius — ar nėra ten kokios priešo pasalos. Nieko, be paukščių šešėlių, nepastebėjęs, jis ramiai kiekilgas išsitiesė ant krūvos čiuzinių, kuriuos Ilsoras buvo apdengęs minkštais baltais kažkokio žvėries, gal snieginio leopardo, kailiais; didžiulė užuolaida, irgi susiūta iš baltų kailių, skyrė generolo guolį nuo visos palapinės, kur buvo įsitaisę kiti menvitai.

Portfelį Ban Nu pakišo po paslaugiai Ilsoro kilstelėta pūkine pagalve. Eidamas miegoti, visa, kas svarbiausia, generolas slėpdavo ne seife — seifui galėjai pritaikyti raktą; galvūgalis, jo nuomone, buvo tinkamiausia vieta.

Kai menvitų vadas užsnūdo, Ilsoras paėmė žiūronus ir, užuot padėjęs juos į vietą, ėmė žvalgytis po apylinkes. Paskui jis priėjo prie būrelio aržakų, besitaisančių nakvynės tiesiog po atviru dangumi.

— Bičiuliai, — tarė jis tylutėliai, — nepraraskite vilties, — o garsiai įsakė: — Rytą pradėdame montuoti ma-lūnsparnius.

Nė vienas išrinktųjų nenutuokė, kas gi iš tikro tas Ilsoras.

„Klusniausias, puikiai išmanantis techniką tarnas“, — štai ką apie jį būtų galėjęs pasakyti kiekvienas menvitas.

Jie nežinojo paties svarbiausio.

Ilsoras buvo tvirtesnės valios nei kiti aržakai, todėl taip greitai nepasiduodavo menvitų pavergiantiems žvilgsniams ir įsakymams. Jis dėdavosi esąs nuolankus vergas anksčiau, negu imdavo veikti kerai. Manydami, jog Ilsoras jau užburtas, menvitai jo nesisaugodavo, ir šis gir-dėdavo slapčiausius jų pokalbius. Iš tų pokalbių Ilsoras suprato viską, kas nutiko Ramerijoje.

Aržakai tikėjo, jog tik Ilsoras jiems gali padėti, jog tik jis vienas gebėsias juos išlaisvinti, todėl išsirinko jį vadu.

Ilsoras be paliovos galvojo apie tai, kaip sugrąžinti aržakams laisvę.

Su nerimu jis mąstė ir apie Žemės gyventojų likimą. Sprendžiant iš pastatų, kuriuos aržakų vadas buvo matęs nuotraukose, Belioroje gyvena protingos būtybės. Jos net nenutuokia apie slypintį menvitų žvilgsniuose pavojų. Ilsoras manė privalęs juos apie tai įspėti, nors kaip tai padaryti, nežinojo.

ŽVALGYBA

Auštant Kau Rukas su grupe lakūnų leidosi žvalgybon. Jie ramiai praėjo pro budriai savo postuose stovinčius sargybinius menvitus. Iš visų kariškių lakūnai Kau Rukui buvo artimiausi. Tik gaila, kad eskadrilei vadovavo Man So, ištikimas generolo pavaldinys. Pasiėmę keletą vergų aržakų, lakūnai žvaliai žingsniavo pirmyn. Žvalgyba jiems atrodė panaši į linksną pasivaikščiojimą.

Pirmiausia jie nusprendė apžiūrėti pilį. Juk lakūnai nežinojo, kad prieš juos stūkso buvęs burtininko Gurikapo būstas.

Apėję aplink pilį, Ateiviai atsidūrė priešais duris, kurių viršaus beveik negalėjai įžiūrėti.

Lakūnai ėmė juokauti:

— Tai bent rūmas! Toks tinka gyventi tik valdovams ir vaiduokliams!

— Nagi spustelkim! Dar kartelį! Taip, vargu ar pajėgime atidaryti duris!

Durų vyriai buvo surūdiję, tad kol jos atsivėrė vergams teko gerokai paplušėti.

Kai menvitai įžengė į vidų, iš tuščių rėmų siūbtelejo dešimtys išsigandusių pelėdų bei apuokų, ėmė blaškytis aibės šikšnosparnių.

Menvitus stulbinte apstulbino rūmų dydis, kambarių aukštumas, milžiniškos salės.

— Rodos, pagyventum čia keletą dienelių, ir nė pats nepajustum, kaip taptum valdovu — juokavo lakūnai.

Pilies menėse menvitai išvydo daug įdomių dalykų. Jie regėjo spintas didumo sulig penkiaaukščiu namu, prigrūstas dubenų ir puodų, kurie panėšėjo į plaukymo baseinus, ilgiausių peilių, milžiniškų knygų, ant kurių būtų galėjęs sutalpinti ištisą miško laukymę.

Ateiviai niekaip negalėjo suprasti, kam gi pastatyta tokia didelė pilis. Jiems nejučia šurpo kailis žiūrint į tokius neregėto dydžio daiktus. Jie, be abejo, vaikystėje buvo skaitę daug pasakų, todėl pirmiausia pagalvojo:

— Gal čia gyveno žmogėdra?

Vergų padedami, menvitai atvėrė vieną iš Gurikapo knygų, tikėdamiesi, kad ji tikrai padės ką nors suprasti.

Kad ir kaip kruopščiai Ateiviai ją sklaidė, vis tiek nieko nežiūrėjo, nes knygos puslapiai buvo tuštutėliai. Iš kurgi menvitai galėjo žinoti, kad gerasis burtininkas knygas buvo užkerėjęs: vos tik prie kurios priedavo priešas, iš jos dingdavo visa, kas parašyta. Veikiai menvitai liovėsi domėjęsi knygomis.

Žvalgydamasis po kambarius, apžiūrinėdamas baldus, įvairiausių namų apyvokos reikmenis, Kau Rukas stebėjosi:

— Nejaugi Belioros gyventojai šitokie dideli?

Jis net pabandė atsisėsti į Gurikapo krėslą. Arzakai, užsikorę vienas kitam ant pečių, padarė tarsi gyvus laiptus, kuriais šturmanas įsikabarojo į krėslą. Šalia kieto kaip titnagas atlošo jis pasijuto taip nejaukiai, lyg būtų atsidūręs prie kokios milžiniškos akmeninės žvėries statulos. Tokių statulų Ramerijoje buvo daug — tai išlikę senosios arzakų kultūros pėdsakai.

— Tik pamanykite, — pasakė šturmanas žvelgiantiems į jį lakūnams. — Net jeigu ir nedaugelis Belioros gyventojų tokie dideli, kad be niekieno pagalbos geba atsisėsti į šį krėslą, tai mes, menvitai, palyginti su jais, tikri nykštukai.

Staiga Kau Ruką suėmė juokas.

— Tai pradžiuginsiu Ban Nu, — pagalvojo jis. — Kad taip dar čionai kokią šmėklą. — Bet prisiminęs mažus namelius, kuriuos buvo regėjęs žvaigždėlavio demonstruojamuosiuose ekranuose, šturmanas nusivylė: — Pilies griuvėsiais nelabai teisąsdinsi generolą.

Lakūnų žvalgybos būrys tylomis patraukė toliau. Juos slėgė ką tik pilyje patirti įspūdžiai.

Visų nuotaika pasitaisė, kai, perėję gūdžią girią, jie atsidūrė nuostabaus grožio laukymėje, paskui antroje, trečioje.

Aplinkui driekėsi žalios pievelės, taškyte pritaškytos stambiažiedžių rausvų, baltų ir mėlynų gėlių (šios priminė didelius varpelius). Stebindami savo margomis plunksnomis, ore šmaižė smulkučiai, vos vos didesni už kamanę paukšteliai. Jie gainiojosi mašalėlius.

Pūkuotos kamanės, kurių čia irgi buvo daugybė, traukė akį ryškia rudų ir geltonų atspalvių priešybe. Jos be paliovos dūzgė monotonišką kamanių dainą.

Pranašaudamos aušrą, gerkliojo raudonkrūtinės bei žalsvai auksinės papūgėlės. Jos žiūrėjo į žmones tarsi viską suprasdamos. Jei menvitai būtų mokėję Žemės gyventojų kalbą, jie, ko gero, būtų baisiausiai nustebę, nes papūgėlės iš tikrųjų kalbėjosi.

— Kelkitės, kelkitės, koks nuostabus rytas! — ragino vienos.

— Ką aš matau, kokie čia žmonės? — niekaip negalėjo suvokti kitos.

Skaidriuose upeliūkščiuose šaudė pulkeliai greitų sidabrinių žuvyčių.

— Jei visa Beliora tokia, tai ji nuostabi! — žavėjosi Ateiviai.

PAUKŠČIŲ ESTAFETĖ

Nusileidę vidurnaktį apleistos pilies apylinkėse, kur dešimtis mylių nebūtum užėjęs žmogaus būsto, Ateiviai jautėsi visiškai saugūs, tarsi jie būtų buvę ne Belioroje, o namuose — Ramerijoje. Ne veltui savo stovyklą, esančią šalia Gurikapo būsto, jie pavadino Ranaviru, tai yra Patikima Slėptuve.

Menvitai taip tikėjo savo kerais, kad manė viską būsiant taip, kaip jie panorėsią. Ateiviai net nenujautė, kad Stebuklų šalyje kai kas jau darosi, tik visai ne taip, kaip norėtų jie.

Daug ką sąmoningai buvo nulėmęs didžiosios pilies šeimininkas. Tiesa, burtininkas Gurikapas buvo išnykęs be pėdsakų, bet juk stebuklai taip paprastai nedingsta. Štai kad ir žmonių kalba, kuria Gurikapas buvo apdovanojęs paukščius. Paukščiai atidžiai klausydavosi, ką šneka žmonės, sužinodavo visas naujienas ir bematant jas išnešiodavo po visą Stebuklų šalį. Žmonės ir paukščiai vieni kitus puikiai suprasdavo, todėl gyveno draugiškai. Žmonės nekliudydavo laukų ir miškų gyventojų, o tie taip pat jiems pagelbėdavo: laiku atnešdami svarbių naujienų, ne kartą buvo perspėję apie gresiantį pavojų. Štai ir dabar pirmieji Ateiviais susidomėjo paukščiai. Kol menvitų žvalgai grožėjosi Belioros gamtovaizdžiais, paukščiai suskato zuiti iš medžio į medį, tik ne dėl to, kad būtų ieškoję kirmėlaičių ar vabalėlių.

Šturmanas Kau Rukas jautė, nors ir stengėsi vyti šalin kvailą mintį, kad paukščiai juos seka. Jie pastebėjo, jog sparnuočiai elgiasi kažin kaip keistai: būreliais skraidė iš medžio į medį, jų judesiai tokie tikslūs, sakytum apgalvoti iš anksto. Paukščiai, rodė, kažką sumanę. Nelyginant kokie žvalgai jie suko ratus apie Ateivius, įdėmiai juos apžiūrinėjo. Ateiviams net atrodė, kad paukščiai taria kažkokius keistus žodžius: Kači Kači, Kagi Kar, Kaliausė.

Menvitai, nors ir buvo kerėtojai, nieko nežinojo apie paukščių paštą. Vos tik išaušo rytas, per ūksmingas girias nusirito nerami žinia. Virpčiote virpčiojo medžių šakos. Nuo krūmo ant krūmo, iš lizdo į lizdą purpčiojo réksmingi susijaudinę paukštyčiai.

— Kelkitės, kelkitės! — atkakliai ragino tuos, kurie dar nebuvo pakirde.

— Mūsų kraštuose pasirodė nepažįstami žmonės, — įvairiausias balsais kliegė vieversiai ir daugiakalbiai strazdai. — Jie lipa iš didžiulės mašinos. Jie kažką veikia palei senąją pilį. Jie pasistatė dėžę, iš kurios semia vandenį.

Ateiviai buvo tokie panašūs į Elės gentainius, kad iš pradžių paukščiai pamanė, jog tai žmonės iš anapus kalnų.

— Sveiki gyvi. Ar jūs iš Kanzaso? — klausinėjo sparnuočiai Ateivius, bet šie tylėjo.

Auštant rameriečiai griebėsi darbo. Astronomai montavo ant kalvos milžinišką teleskopą, biologai apžiūrinėjo augalus, geologai tyrė dirvožemį. Tiesą sakant, visa tai dirbo arzakai, o menvitai tik šūkavo ir įsakinėjo.

Ban Nu paliepimu visi arzakai darbininkai ėmėsi remontuoti apleistąją pilį. Burtininkas Gurikapas šią pilį buvo pastatęs per akimirką. Jo burtų galia pastatas buvo išsilaikęs daugybę amžių, tad ir remontuoti nedaug ką teikėjo. Įstiklinti langus, užlopyti stogą, kur ne kur sudėti grindis, perdažyti sienas bei lubas — štai ir visas darbas.

Plastmasė buvo gaminama čia pat iš atsigabentų mišinių — ji buvo verdama kubiluose. Tenkintis teko tuo, kas pakliūdavo po ranka, — reikalingo mišiniams molio menvitai rado prie Pasaulinių kalnų, o indų pasiskolino iš Gurikapo.

Išlydyta tampri masė buvo tepama ant langų rėmų. Čia ji tuoj pat sustingdavo pavirsdama skaidrut skaidrutėliu stiklu. Jis buvo įvairiausių atspalvių — žydrų, geltonų, net rausvų. Pro šį išvirtą katiluose stiklą iš vidaus galėjai matyti viską, o pažvelgęs iš lauko, nebūtum įžiūrėjęs nieko.

Tam tikros savaeigės formuojamosios mašinos štamavo plyteles, kurios panėšėjo į raudonas briaunotas čerpes. Jomis arzakai dengė stogą. Tinkuotojai panašiais į dažytojų purkštuvais purškė įvairius įskilimus, duobutes bei kitokius nelygumus ypatingu glaistu. Kai šis išdžiūdavo, iš-

lygintoji vieta buvo dažoma pilka spalva ir tapdavo be galo panaši į akmenį ar uolos nuolaužą. Mat Ateiviai norėjo, kad suremontuotoji pilis atrodytų kaip Ramerijos pastatai, kurie buvo spalvoto stiklo langais ir panėšėjo į uolų nuolaužas.

Prižiūrėtojai menvitai be paliovos ragino arzakus, nors šie ir taip spėriai dirbo.

Ilsoras vadovavo grupei, montuojančiai malūnsparnius, kurie dalimis išardyti gulėjo „Diavonoje“. Šiek tiek kuro Ateiviai buvo atsigabėnę iš tėvynės, bet tikėjosi jo rasti ir Belioroje, todėl geologai nedelsdami išsirengė į žvalgomasias ekspedicijas. Keletą kartų jie jau buvo atgabėnę kuro pavyzdžių, bet Ilsoras juos vis išpeikdavo.

— Prastos kokybės, — aiškino jis geologams.

Iš tiesų Ilsoras visai gaišino menvitus, gerai žinodamas, kad atsivežtojo kuro neilgai teužteks. Mat kartą jis buvo atsidūręs netoli rūdkasių bei Kramtukų kaimečių ir matė, kokie taikūs žmonės gyvena šioje planetoje.

Pasislėpę tarp šakų, paukščiai aky-lai stebėjo Ateivius, kurie, jų išmanymu, elgėsi gana keistai. Vieni jų — aukšto ūgio, išdidžiai pakel-tomis galvomis, valdingų mostų ir

garsaus balso — vilkėjo puošnius, ordiniais išsiuvinėtus drabužius. Jie įsakinėjo kitiems, kurie buvo apsirengę kur kas kukliau — žaliais, duksliais kombinezonais. Nei ūgiu, nei jėga tie kombinezonus vilkintys žmonės neprilygo aniems, ordinuotiesiems. Tačiau jų akys buvo geros, ir paukščiams pasirodė, kad šie žmonės nesugebėtų nieko nuskriausti.

Paukščiai klausėsi Ateivių kalbų, bet nieko negalėjo suprasti.

„Tai keistai jie marmalioja“, — galvojo sparnuočiai.

Paukščiai įdėmiai sekė visa, kas darėsi prie apleistos pilies. Jų dėmesį patraukė kažin koks gremėzdas didumo sulig milžinišku namu apskritais pro tinklinį apdangalą matomais langais. Keletas kregždūčių bei karetaičių, pamiršę atsargumą, priskrido prie pat žvaigždėlavio ir tučtuojau žuvo. Vienas augalotas Ateivis iškėlė rankoje kažkokį pailgą, panašų į žibintuvėlį daiktą, beveik tokį pat žibintuvėlį paukščiai buvo matę tarp įvairiausių jūreivio Čarlio daiktų, ir paspaudė jame įtaisytą mygtuką — plykstelėjo be galo ryški šviesa, kuri vienu akies mirkstelėjimu sudegino paukščius. Kregždutės nespėjo net purptelėti link savo lizdų, esančių kalnų urvuose, o kareitaitės, kurios bėgiojo geriau, negu skraidė, mikliai metėsi į krūmus, bet baisioji šviesa ir ten jas pasiekė. Greitakojai paukščiai tik suringavo, sudejavo žmogaus balsu ir pavirto plėnimis.

Sparnuotieji žvalgai nežinojo, kad tai spindulinis pistoletas, bet patyrė, ką geba neprašyti svečiai. Paukščiai akimirksniu pasislėpė miške ir toliau stebėjo pilį.

Netrukus lyg susitarę jie suskrido į plačiašakį ažuolą pasitarti, ką daryti. Buvo nuspręsta tučtuojau rašyti pranešimą ir siųsti jį Smaragdo miestan.

„Gerbiamas valdove Kaliause, — rašė pranešime daugel savo amžiuje patyrusi papūga Kači. — Pranešu jums didžiai svarbią žinią. Rasi senatvė padarė mane pernelyg atsargią, bet, manding, šiuo metu mums gresia kur kas didesnis pavojus negu karas su milžine Arachne. Prie Gurikapo pilies įsikūrė nežinia iš kur atsidanginę žmonės. Tie

žmonės gyvena milžiniškoje mašinoje su apskritais langais, pro kuriuos landžioja. Svarbiausia, jie turi liepsną spjaudančius žibintuvėlius, kuriais nugalavo pačius drąsiausius mūsų žvalgus — kregždutes ir karetaites. Pasuk galvą, valdove. Kai gresia pavojus, reikia kažką daryti.“

Auksaplunksnis genys atmintinai išmoko pranešimą ir vėju nurūko į šiaurės rytus, link Smaragdo miesto. Jis lėkė iš paskutinio kvaipo: auksinės jo plunksnos mėlyname danguje švysčiojo kaip liepsnos. Genys nebijojo pavargti. Mat turėjo palėkėti viso labo keletą mylių ir žodis žodin persakyti pranešimą mėlynajam kėkštui. Šis, kupinas jėgų, suplasnos sparnais ir perduos išmintingosios Kači žodžius kitam paukščiui, o tas trečiam.

Paukščių estafetę buvo sugalvojusi išmintingoji Kagi Kar, kurios nuopelnus žinojo kiekvienas Gurikapo šalies gyventojas. Jos patartas, Šiaudinė Kaliausė iš Didžiojo ir Baisiojo Gudvino gavo smegenų ir tapo Smaragdo miesto Valdovu. Mat, prieš palikdamas Stebuklų šalį, taip buvo įsakęs tas apsišaukėlis Gudvinas.

Už daugybę naudingų patarimų Kaliausė varną apdovanojo ordinu,

kuriuo ši labai didžiavosi ir manėsi esanti paukščių vyriausioji — varnų karalienė.

Netrukus paskutinis estafetės skrajūnas — raguotasis vieversys, taip pramintas todėl, kad turi dvi pailgas lyg auseles juodas plunksnas, atskrido prie Smaragdo miesto vartų.

SVĀRBUS NUTARIMAS

Faramantas, stovintis prie miesto vartų, nespėjo dalinti žalių akinių. Jis buvo iš anksto pasirūpinęs jų kelias pintines, bet dabar akinių bemaž nebeliko. Mat labai daug buvo norinčių tą dieną pakliūti į Smaragdo miestą.

Pirmasis žinią apie neįprastus įvykius kalnuose atnešė Urfino Džiuso pagalbininkas medinis žygūnas.

Paskui atskrido vieversys. Galiausiai atsvyrino nusiplūkę Kramtukai.

Įkandin jų susibėgo ir kiti Stebuklų šalies gyventojai. Kilo baisiausias sąmyšis.

Vieversys su juodosiomis auselėmis persakė varnai Kagi Kar išmintingosios Kači pranešimą.

Kramtukai baisėdamiesi pasakojo girdėję kalnuose kažką riaumojant ir regėję geltoną ugnį. Susijaudinę jie bėrė žodžius, viens kitą pertraukdami:

— Tai buvo raudonas rutulys!

— Ne, veikiau jau meteoras!

— Ne meteoras, juk jis gaudė!

Visus išklaiusi, Kagi Kar susirūpino ir nedelsdama iškako pas Kaliausę. Valdovą ji rado Smaragdo rūmų Sosto salėje, kuri dabar buvo vadinama biblioteka.

Biblioteką taip pat sugalvojo Kaliausė. Dar iš Elės jis buvo girdėjęs esant tokią vietą, kur saugomos ir skaitomos knygos. Keletą knygų Kaliausė rado Gudvino sandėlyje už Sosto salės, tarp keistų paukščių ir žuvų, Jūrų Mergelės ir kitų baidyklių, kuriomis neva pavirsdavo Didysis Apgavikas.

Keletas knygų buvo aptikta Elės namelyje-furgone. Žinia, tikrai bibliotekai tiek knygų buvo per mažai, juk visos jos tilpo dviejose lentynose, kurias prie sienos prikėlė pats Kaliausė.

Pagelbėjo nykštukai. Jie atitempė savo daugiatomius metraščius ir užpildė jais visas sandėlio, esančio už Sosto salės, lentynas. Stebuklų šalyje knygos tapo tikromis brangenybėmis.

Nors knygų buvo nedaug, bet Smaragdo miesto valdovas jas skaitė didžiai susidomėjęs.

Pati įdomiausia iš visų brangenybių buvo „Enciklopedinis žodynas“. Ten buvo aprašytos visokiausios Stebuklų šalies įdomybės, buvo pasakojama ir apie tokius daiktus, kurių Kaliausė nė regėt nebuvo regėjęs: pavyzdžiui, apie autobusą, švyturį, teatrą.

Uolusis valdovas prusindavosi valandų valandas. Laiko jis turėjo per akis, juk nei valgė, nei gėrė, nei miegojo. Jam nereikėjo daryti to, kas paprastai Didžiojo pasaulio žmonėms teikia tiek daug rūpesčių.

Pjuvenų, sumaišytų su adatomis ir smeigtukais, smegenys jau daugelį metų ištikimai tarnavo savo šeimininkui. Jos pakuždėdavo jam galybę puikių minčių ar poelgių, už kuriuos valdiniai savo valdovui suteikė Triskart Išmintingojo vardą.

Nuo tos dienos, kai į Triskart Išmintingojo rankas papuolė „Enciklopedinis žodynas“, jo protingoji galva tapo kimšte prikimšta įvairiausių žinių. Kaliausė išdidžiai save vadino „enci-klo-pe-dis-tu“. Jis baisiausiai mėgo įsiminti ilgus moksliskus žodžius ir, progai pasitaikius, tarti juos skiemenimis, kad būtų oriau.

Taigi kas, jei ne Kaliausė, privalėjo paaiškinti keistus tos nakties įvykius.

Išklausęs varnos pranešimą, Kaliausė nejuokais susijaudino ir nusprendė tuoj pat sušaukti bibliotekoje Karinę Tarybą. Be Valdovo, į ją įėjo ilgarazdis kareivis Dinas Gioras, kuris, jei kildavo karas, būdavo feldmaršalas, Vartų Sargas Faramantas, Geležinis Riteris Tilis Vilis, ryšių viršininkė Kagi Kar. Tary-

bos posėdyje dalyvavo ir Violetinės šalies valdovas Geležinis Medkirtys, tuo metu viešėjęs pas savo bičiulį.

Tilis Vilis, nors ir būtų galėjęs šiaip taip tilpti salėje, labiau mėgo sėdėti ant žemės palei rūmus; jo galva kaip tik būdavo priešais atvirą antrojo aukšto langą.

Geležiniam Riteriui, žmonių supratimu, tebuvo suėję vos keleri metai: na, vaikas, ir tiek. Bet juk visa Stebuklų šalyje auga ir vystosi kur kas greičiau. Todėl ir Tilis Vilis proto miklumu nebūtų nusileidęs nė vienam antraklasiui. Techniką jis išmanė ne blogiau kaip pats Lestaras, įžymus Stebuklų šalies meistras. Mažylis Tilis Vilis taip gerai prisiminė jį padirbusį jūreivį Čarli, kad visą laiką jo ilgėjosi ir džiaugdavosi, jei atsirasdavo kokia dingstis apie jį pakalbėti. Tada Tiliui Viliui nebebūdavo taip liūdna, atrodydavo, lyg jis būtų pasimatęs su tėveliu Čarliu.

Tiesą sakant, vienakojis jūreivis buvo sumeistravęs tikrą pabaisą. Geležiniam Riteriui jis buvo padaręs tokį nuožmų veidą kaip to Kuru Kusų salos dievuko. Nors iš mažylio milžino burnos ir kyšojo baisios iltys, o jo akys buvo žvairos, šypsojosi jis draugiškai, o žvelgė prielankiai. Milžinas buvo gerasirdis, todėl jo niekas nebijojo.

Jis žaisdavo su vaikais, nešiodavo juos ant pečių, o šie net krykšdavo iš pasitenkinimo. Vaikai Tilį Vilį mylėjo, todėl ir nematė jo didžiulių baltų ilčių, kaip kad nepastebime mums brangių žmonių — draugų ar artimųjų — trūkumų.

Tilis Vilis švelniai žvelgė pro atvirą langą į Tarybos narius. Labiausiai visus išgąsdino žinia apie paukščius, žuvusius nuo vieno vienintelio pailgojo žibintuvėlio ugninio spindulio. Jie nežinojo, kas tai galėtų būti.

— Siaubingojo ginklo šeimininkų reikia saugotis, — tarė Kaliausė.

— Bet kas gi atsitiko? — paklausė Medkirtys. — Iš kur atsirado šitie žmonės?

— Geltona ugnis, gaudesys, — priminė Kagi Kar.

— Palaukite, palaukite, — sumosavo rankomis Kaliausė ir

ėmė sklaidyti savo mėgstamą žodyną. — „Meteoras, kamuolys, ugnis, griaudžia, griausmas“, — skaitė versdamas puslapius. — Galbūt jie atskrido atsitiktinai, kaip ir Elės namelis? Gal juos paprasčiausiai atnešė uraganas? — svarstė Geležinis Medkirtys.

— „Uraganas, namas“, — skaitė Kaliausė. Jis žvilgtelėjo į žodžius „vulkanas“ ir „žemės drebėjimas“. — Ne, — palingavo galva Kaliausė, — netinka.

— Reiktų kaip nors nepastebimai apžiūrėti tą mašiną, — dingtelėjo Vartų Sargui.

— Šitai aš ir ketinu daryti, — oriai tarė Kaliausė, eidamas prie stebuklingojo televizoriaus, kurį buvo padovanojusi dėja Stela. — Manau, kad ši dėžė mums dabar tikrai pagelbės.

Televizorius stovėjo Sosto salėje ant stalelio, o greta jo, kairėje ir dešinėje, kabėjo po knygų lentyną.

— Birelija, turelija, buridakli furidakli, dangus žaruoja, žolė žaliuoja, — ištarė Kaliausė stebuklinguosius žodžius. — Dėžute dėžute, būki gerutė, parodyki mums, kas dedasi prie Gurikapo pilies.

Ekranas sušvito. Apstulbę žiūrovai išvydo Ateivius lygiai tokius, kaip apie juos buvo pasakojęs vieversys. Pasipūtę jie vaikščiojo palei pilį ir griežtai kažką įsakinėjo nuolankiems malonių veido bruožų žmonėms. Tarybos nariams knietėjo sužinoti, apie ką Ateiviai kalba, bet jie nesuprato nė vieno žodžio. Kaliausė ir jo draugai išvydo ekrane margą perregimą tinklą, po kuriuo buvo matyti kažin koks milžiniškas daiktas. Jo šone galėjai įžiūrėti duris, kurių link vedė ilgi laiptai.

— Iš kur vis dėlto šis griozdas čionai atsirado? — paklausė Faramantas.

— Tik jau ne iš dangaus. Iš dangaus jis negalėjo nukristi, — tvirtai tarė Kaliausė, — pernelyg sunkus.

— Tai kas tada lėkė taip baisiai kaukdamas? — paklausė Dinas Gioras.

— Leiskite man pagalvoti, — paprašė Kaliausė, — ir aš įminsiu šią mįslę.

Kaliausė suskato taip uoliai galvoti, kad net jam adatos ir smeigtukai iš galvos ėmė liūsti. Tokiomis akimirkomis išmaningojo Valdovo mintys būdavo ypač aiškios. Ilgokai mažas, Kaliausė tarė:

— Keistasis daiktas — ne vežimas, nes be ratų, ir ne valtis, nes prie Gurikapo pilies nėra upės. Tai ir ne meteoras. Mat meteorai neužia. Mano galva, tai skraidantis laivas. Juo ir bus atsidanginę šitie neregėti žmonės.

— Šlovė Išmintingajam Kaliausei, prisiekiu visais pietų jūrų uraganais! — veik pašnabždom tarė milžinas, bet ir to užteko, kad sudrebėtų salės langų stiklai.

Niekas nenustebo išgirdęs geležinį milžiną sakant neįprastą stebuklingiems kraštams jūreivišką posakį. Tilis Vilis niekada neregėjo jūros, bet panašių posakių į valias buvo prisiklausęs iš vienakojo jūreivio Čarlio dar tais laikais, kai tas jį meistravo. Milžinas visus juos

tvirtai įsidėmėjo ir dažnai vartodavo.

— Prisiekiu burtininkais ir raganomis! Stiebai ir burės! Vėjau ir bangos! Tenugramzdina mane pats pirmasis štormas! Tenutrenkia mane perkūnas! — griaudėte griaudėdavo milžinas.

— O šit iš kur tie žmonės atskrido, aš nežinau, — tęsė Kaliausė. — Tik, aišku, ne iš Kanzaso. Jeigu Kanzase gyventų tokie žmonės, mums būtų apie juos papasakojusi Elė.

— Reikia atidžiai viską išžvalgyti, — sukranksėjo varna, — tada žinosime, ką daryti.

— Eiti žvalgybon pavojinga, — tarė Geležinis Medkirtys. — Ateiviai labai budrūs, paukščius, ir tuos galuoja.

— Žvalgai privalo būti protingi, pastabūs ir priešams nematomi, — pritarė Kaliausė.

— Vadinasi, tinkamiausi eiti žvalgybon yra nykštukai, — nusprendė Kagi Kar.

Kaliausė ir kiti Tarybos nariai jai pritarė.

— Lekiu apie tai pranešti nykštukams.

Vos Kagi Kar suskubo tai išarti, kai vėl sutirtėjo langų stiklai.

— Tūkstantis velnių! — riktelėjo Tilis Vilis. — Verčiau aš pats nueisiu pas nykštukus, paimsiu jų, kiek reikia, ir nugabensiu, kur liepsit. Ilgai neužtruksiu, prisiekiu Kuru Kusų rifais ir inkaru!

Milžino pasiūlymą Tarybos nariai priėmė nesvarstydami, neįmanoma buvo sugalvoti ką nors geriau! Juk milžinas galėjo žygiuoti keturiasdešimties mylių per valandą greičiu. Be to, jis kaip ir Kaliausė bei Geležinis Medkirtys, galėjo išsiversti be miego ir poilsio, vadinasi, žygiuoti be perstojo. Susirengti kelionei netruko: Tilis Vilis pasiėmė krepšį, išklotą minkštutėmis samanomis, dėl viso pikto jam buvo sutepti sąnariai, tam prireikė statinės alyvos. Ir štai Geležinis Riteris jau žygiuoja geltonų plytų keliu.

URFINO NUOSKAUDA

Dėl svarbių įvykių Vaišių šventė buvo atidėta. Nuo tos nakties, kai Ateiviai pasirodė Stebuklų šalyje, jos gyventojams laimingos dienos baigėsi. Mirksiukams sutriko miegas — jie pradėjo taip mirksėti, kad visai nebesulipdavo akys.

Kramtukai liovėsi valgę. Jie be perstojo kramtė, o praryti, ką sukramtę, pamiršdavo. Kokia tad galėjo būti Vaišių šventė! Niekam ji neberūpėjo. Urfinas dėl to, žinoma, smarkiai užsigavo. Mat pamanė, kad jį visi užmiršo. Jis pasileido tekinas namo pažiūrėti, kas gi taip baisiai kalnuose riaumoja. Pasišlėpęs jis apžiūrinėjo Ateivių laivą, panašų į didžiulį namą su apskritais langais, ir vėl jį apniko nelinksmos mintys.

— Vos tik atskrido kažkokie menki žmogiūkščiai, — svarstė įžymusis daržininkas, — Urfiną tik braukšt, ir visi pamiršo. Štai imsiu ir pats sušveisiu visus vaisius. Nagi tempk čionai stebuklingąjį melioną, — šūktelėjo jis Guamokui, — tegu jie ten nors pasikaria bekariaudami, o mudu puotausime.

Išminčius apuokas atrideno stebuklingąjį melioną, penkis-kart didesnę už jį patį. Urfinas išbildino iš trobos stalą ir vargais negalais užkėlė ant jo nuostabųjį vaisių.

Kol Džiusas didžiuliu peiliu pjaustė melioną, iš jo skilčių tekėjo apvalūs kvapnių sulčių lašai, o Guamokui tįso seilė.

Susėdę už stalo, jiedu ėmė šveisti sultingą saldų minkštimą.

— Šiomet šauniai padirbėjai, — baigus doroti melioną, pamalonino Urfiną apuokas, — tokio saldaus nebuvau ragavęs.

Urfinas Džiusas nieko neatsakė. Palindęs po antklode, jis tuoj pat užmigo. Ir ko tik jis nesapnavo! Regėjo, kaip Ateivių tuntai iš visų pusių braunasi į jo namus ir daržą, tiesia į jį savo panašias į čiuptuvus rankas ir staugia:

— Štai jis, Urfinas Džiusas. Mes atėjome Vaišių šventės!

Kad netektų Ateiviams, Urfinas šlamščia melioną vieną po kito, o Guamokas ridena vis naujus. Urfinas jau tiek prisiputo, kad nebegali krustelėti. Tada apuokas pats šoka pjaustyti melionus ir brukte brukti jų skiltis tiesiai Urfinui į burną.

— Sprogsiu! — sušunka Urfinas ir atsibunda.

Džiusas išpuolė į kiemą — aplink ramu, Ateivių nematyti, ant stalo guli kaip gulėję stebuklingojo meliono likučiai. Atmerkęs vieną akį, Guamokas tupi greta meliono žievių. Išvydęs šeimniną, jis apsimetė miegąs. Mat Urfinas nuolatos jį versdavo ką nors rytais dirbti: tai vikšrus lasioti, tai baidyti iš daržo paukščius. Bet šią akimirką įžymiajam daržininkui ne apuokas rūpėjo. Džiusas sutvarkė savo karučius, šen bei ten pakalstė, šen bei ten pamazgojo ir prikrovė juos pilnus vaisių.

— Ei, Guamokai, gana apsimetinėti! — riktelėjo jis apuokui.
— Juk mačiau, kad buvai pramerkęs akį.

— Tai dar nieko nereiškia, — atšovė apuokas. — Aš miegu.

— Na, tada aš vienas einu. — Ir Urfinas stumtelėjo karučius.

— Veltui stengiesi, šeimininke, šventės vis tiek nebus. Ne tie laikai! — ūbtelėjo neatmerkdamas akių Guamokas.

Urfinui buvo aišku, kur eiti — visi Stebuklų šalies gyven-tojai žinojo, kad Ateiviai apsigyveno Gurikapo pilyje.

Lėkė diena po dienos, bet arzakai jų neskaičiavo. Jie triūsė nenuleisdami rankų ir laiką seniai ėmė matuoti išklotų plytų dešimtimis, iškastų šulinių gilumu, nupjautų medžių rietuvėm.

Nuo ryto iki vakaro Ilsoras vadovavo darbams, o atsiradus laisvesnei valandėlei, spėdavo aptarnauti ir generolą.

Jau buvo pastatytos remonto dirbtuvės, baigiama rengti oro kontrolės stotis, sumontuotos skraidomosios mašinos.

Skristi iš vienos vietos į kitą nedideli, bet greitai malūnsparniai turėjo naktimis. Naujos begarsės konstrukcijos dėka, jiems skrendant, buvo girdėti tik negarsus šlamesys, atrodė, lyg sparnais mosikuotų paukščiai. Kas gi būtų atkreipęs dėmesį į tarp debesų sklendžiančius vos įžiūrimus sparnuotus šešėlius? Veikiausiai juos būtum galėjęs palaikyti paukščiais, išsirengusiais naktinėn medžioklėn.

Kartais darbus prižiūrėdavo pats Ban Nu. Tada Ilsoras lyg šešėlis slankiodavo jam iš paskos: paduodavo šeimininkui užrašų knygutę, pieštuką, pagarbiai pranešdavo apie tai, kas dirbama, paaiškindavo, jeigu kas buvo daroma ne taip, kaip numatyta. Pagal Ilsoro sumanymą buvo rengiamos malūnsparnių pakilimo aikštelės. Šis sumanymas buvo labai paprastas ir todėl patikimas. Tam tikrame miško plote būdavo iškertami medžiai. Vidury likusios laukymės buvo statomas malūnsparnis. Virš jo darbininkai ištempdavo permatomą maskuojamąją plėvelę, kurios paviršius atrodydavo toks pat, koks būdavo tas miško plotas prieš jį iškertant. Nuo menkiausio vėjo gūσιο plėvelė banguodavo, ir atrodydavo, jog linguoja miško medžiai. Tą plėvelę nutraukti nuo malūnsparnio buvo visai paprasta — tereikėjo timplėlėti virvutę.

Maskuojamoji plėvelė saugojo malūnsparnį nuo kaitrių saulės spindulių ir lietaus. Šalia kiekvienos pakilimo aikštelės stovėjo palapinė, kur lakūnai galėdavo išgerti puodelį arbatos.

Kad ir koks nekantrus buvo Ban Nu, Ilsonas jam patiko.

Darbai, kuriems vadovavo pats išmintingiausias ir paklusniausias aržakas, virte virė. Darbininkai darė tikrus stebuklus.

Menvitai prižiūrėjo aržakus. Be to, kiekvieną rytą jie mankštinosi. Jie bėgiojo, šokinėjo, darė pratimus ant skersinio, spardė kamuolį pievelėse, trypdami švelnią šilkinę Gurikapo šalies žolę ir stebuklingas jos gėles: baltas, mėlynas, rausvas. Jie mėgo įvairiausias varžybas ir rengė jas net čia, nepaisydamami to, kad ruošiasi karui su Žemės gyventojais. Viena iš mėgstamiausių rungčių Ateiviams buvo raumenų konkursas. Jį laimėdavo patys stipriausi, tie, kurių raumenys būdavo didžiausi (jie ridinėdavosi po oda nelyginant kamuoliai) ir kurie geriau už kitus mokėdavo juos valdyti.

Ban Nu beveik visą laiką kiūtojo pilyje. Apleistas Gurikapo būstas buvo veik visai atnaujintas. Seniai buvo įrengti generolo kambarys ir kabinetas, Ateivių gyvenamosios patalpos. Piliai šildyti aržakai sumūrijo židinius, todėl temperatūra salėse dabar buvo tokia pat kaip Ramerijoje ir menvitai nežvarbo.

Drauge su neperskiriamu raudonuoju portfeliu generolas užsidarė kabinetė.

„Taigi toliau vykdu tai, ką esi paliepęs, o didis Gvan Lo, — šiais žodžiais Ban Nu kiekvieną sykį pradėdavo savo mėgstamąją istorijos knygą „Belioros užkariavimas“. — Jau kelinta diena Beliora turi laimės priiminėti geriausiuosius Ramerijos pasiuntinius, vadovaujamus garbingiausiojo generolo Ban Nu.“

Generolas net iškaito vedžiodamas šiuos didžiai reikšmingus žodžius. Perskaitęs paskutinę eilutę, jis atsitiesė ir, kaip dera garbingam Ramerijos piliečiui, parėmęs ranka smakrą, įdėlbė akis į dangų. Po to, ploniausių nėrinių nosinaite nusišluostęs kaktą, Ban Nu vėl ėmėsi plunksnakočio ir kibo rašyti tai, kas buvo svarbiausia: kaip jis užkariauja planetą. Beje, nepagailėjo liaupsių ir Žemės gamtai.

„Saldžiai kvėpiantis žydintis sodas, — piešė jis, — tikrų tikriausias rojaus kampelis, apie kurį tik svajoti galėtum.“

Paskui ėmė aprašinėti tai, kas baisiausia. Jis, matote, net sapnuot nesapnavęs, kad esama tokių gūdžių girių.

„Kad užkariautum Beliorą, turi pirmiausia įveikti jos neižengiamas tankmes, kuriose devynios galybės visokiausių laukinių žvėrių. Jie staugia, trimituoja, kniaukia ir loja, — net dusdamas liejo mintis Ban Nu. — Tai tikra naktinė klegesių simfonija. O jau tos jų akys akelės! Tytveikas žėrinčių žalių žiburių, kurie šviečia ryškiau nei smaragdai ant nuostabiojo miesto bokštų. Panašius smaragdus piešia tik mūsų vaikai.“

Ban Nu prasimanė visokiausių pabaisų su iltimis ir kanopomis ir vaizdavo žiaurias dvikovas, kurias jis visada laimėdavo.

Apie patrankas, karo laivus ir įtvirtinimus, kuriuos matė iš žvaigždėlaivio, generolas nutylėjo, mat suprato, kad jeigu apie juos parašys, tai būtinai turės pasakoti ir apie karines operacijas, kurias jis vykdo, o čia jau nieko nepameluosi, reiks parašyti tiesą.

Apie Gurikapo šalies gyventojus generolas taip pat nieko nerašė, paminėjo tik tai, kad juos saugą milžinai. Kovą su vienu jų, kurio būstą menvitai užgrobė, Ban Nu ką tik pradėjo aprašinėti. Vos jis spėjo papasakoti apie tai, kad to milžino puodai sulig baseiniais, o spintos it penkiaaukščiai namai, kai staiga kažkas išūliai tik drykst išplėšė jam iš rankų šį didžiai svarbų popierių ir purptelėjo lauk pro atvirą langą. Generolas taip apstulbo, kad vos suskubo pamatyti šmėstelėjusias jam prieš akis juodas paukščio plunksnas. Ir dar, jis būtų galėjęs prisiekti, kad tam padarui ant kojų blyksėjo deimantiniai žiedai. Bet dėl to jis nebuvo visiškai tikras. Generolas netgi nebandė pačiupti iš stalčiaus spindulinio pistoleto. Išsitraukęs iš portfelio švarų popieriaus lapą, jis suskato rašyti apie tai, kaip susigrūmęs su baisiu skraidančiu drakonu, kuriam ant kojų švytėję deimantiniai žiedai.

Šis menkas nuotykis nesudrumstė Ban Nu iškilmingos nuotaikos. Generolas jautėsi esąs Belioros viešpats. Jo vaizduotė buvo nejuokais įsiaudrinusi. Naujoji planeta jam vis labiau patiko, rašyti sekėsi puikiai, todėl jo akys liepsnote liepsnojo

išdidumu. Menvitas negalėdavo jo paslėpti net tada, kai į kabinetą įeidavo Ilsoras, nešinas kava arba limonadu. Generolas atlaidžiai paplekšnodavo jam per petį ir vis klausdavo:

— Na, Ilsorai, šauniai mes padarėme, kad atskridome į Beliorą?

Vergas paklusniai atsakydavo:

— Ką mano mano viešpats, tą manau ir aš, — ir patvirtindamas tuos žodžius, žemai nusilenkdavo.

— Taip, taip, Ilsorai, žinau, — šypsojosi Ban Nu, — tu pats ištikimiausias mano tarnas.

Arzakų vadas tada suskasdavo lankstyti, kad paslėptų pašaipą.

Ilsoras irgi nuolatos mąstė, bet ne apie tai, kaip išgarsinti Ramerijos generolą. Vos Ban Nu užmigdavo saldžiu nugalėtojo miegu, o nugalėtojais paprastai užmiega anksti, Ilsoras išsmukdavo iš Ranaviro.

Kartą jis kažkaip nusigavo iki rūdkasių kaimelio. Tylutėliai prisėlino prie artimiausios pirkios ir sustojo palangėje.

Jis išgirdo audimo staklių gaudesį, panašų į muziką, o paskui išvydo ir patį audėją — apkūnų, judrų, patenkintą savimi seneliuką. Audėjas priėjo prie nedidukės senikės, matyt, pačios. Padavė jai tuščią puodą. Paprašė tikriausiai vakarienės. Jis, be abejo, mėgo savo stakles, bet ir pavalgyti nepamiršdavo. Arzakas labai atidžiai išiklausė į senukų pokalbį.

— Išvirtum, Elvina, kokį viščiuką, — paprašė audėjas, — juk šitiek daug jų turi.

— Dar nepjausiu, — atsakė Elvina, — tegul paūgėja.

O, jeigu Ilsoras būtų galėjęs suprasti bent vieną žodelį! Bet jam senukų kalba tebuvo beprasmis murmėjimas, kaip ir paukščiams Ateivių pokalbiai. Arzakų vadas suprato neįspėsiąs Žemės gyventojų apie jų laukiantį pavojų. Kaip šitai padarysi nemokėdamas jų kalbos? Vis tiek nesupras.

Kitą kartą Ilsoras patraukė į priešingą pusę, link Pasaulinių kalnų, ir atsidūrė prie Urfino namų. Bet ir šį sykį jis nesuprato, apie ką Žemės gyventojas kalbasi su apuoku. Tačiau šitai išvydęs, jis stačiai apstulbo. Žemės gyventojas kalbėjosi su apuoku!

— Negi tai mokytas paukštis? — nustebo arzakų vadas. — Bet jis nekartoja šeiminko žodžių kaip papūga. Jis pats kalba, jis mąsto!

Tilis Vilis, kaip ir buvo žadėjęs, greitai pasiekė nykštukų olą. Po burtininkės Arachnės mirties jie tapo laisvi Stebuklų šalies gyventojai. Kaliausė jiems buvo liepęs kaip ir anksčiau rašyti metraščių. Šitai jie darė labai mielai.

Geležinis Riteris patogiai kiek ilgas išsitiesė ant žemės. Jis buvo sunkus, bet atsikelti bei atsigulti gebėjo be jokio vargo, mat spyruoklės, kurias jam buvo įtaisęs jūreivis Čarlis ir Mirksiukų meistrai, veikė puikiai, nė negirgžtelėdamos.

Kaip galėdamas tyliau Geležinis Riteris pašaukė metraštininkų seniūną:

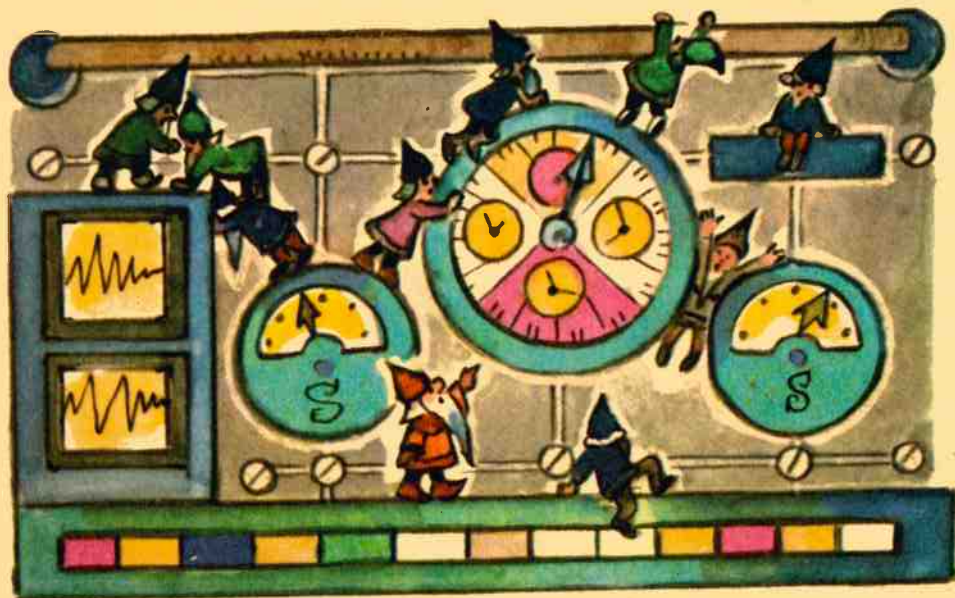
— Ei, Kastalijau! Bičiuli! Žaibai ir perkūnijos! Nykštukai! Lįskite iš olos. Turiu, tepraryja mane ryklys, su jumis pasikalbėti!

Nykštukai netruko susirinkti. Didžiausios jų minios apsupo milžiną. Šiam net akys raibo.

— Smaragdo mieste tikimasi jūsų pagalbos, — sugriaudėjo Tilis Vilis, — Kaliausės manymu, jūs patys geriausi žvalgai. Jūsų užduotis — sužinoti visą teisybę apie Ateivius.

— Išmintingojo Kaliausės noras mums tolygus įsakymui, — atsakė Kastalijas. — Bet mes eisime ir neliepti. Negi nepagelbėsi, kai Smaragdo miestui gresia pavojus?

Mažieji žmogeliukai susiruošė akimoju. Neėmė nei kuprių, nei kilpų triušiams gaudyti. Kuriems galams, juk rengėsi ne iškylauti, o vykdyti atsakingos užduoties. Visokausia man-ta būtų tik kliudžiusi. Drabužius galės išsiskalbti upelyje, o maitintis net ir taikiu metu nykštukai mėgo uogomis bei riešutais. Tik dantų šepetėlius ir muilą žvalgai įsikišo į kišenes — juk jie taip mėgo praustis. Svarbiausia, kad nepamiršo apsilvilkinti pilkus apsiaustus su gobtuvais. Kai nykštukas nuo galvos iki kojų įsisupdavo į tokį apsiaustą ir kamuoliukan susirietęs atsiguldavo kur nors duobėje arba atsistodavo kaip stulpelis pakelėje, jį būtų galėjęs palaikyti pilku akmenėliu,

kokių daugybė prisėta Stebuklų šalies giriose. Ne veltui Kastalijas mėgdavo sakyti:

— Mes neprilygstami maskuotės meistrai.

Į pintinę, išklotą minkštomis samanomis, įsikabarojo keli šimtai nykštukų — tiek, kiek jų galėjo tilpti. Jiems vadovauti kaip visada ėmėsi Kastalijas.

Ilgakojis Riteris sukorė gerą galą kelio ir išlaipino akyluosius karius miške šalia apleistos pilies. Nykštukai pabiro į visas puses ir netrukus įsigavo į Ateivių valdas.

Dabar ką bedarė menvitų baksnojami arzakai — rengė mālūnsparnių pakilimo aikšteles, kasė šulinius ar taisė valgi, — visur juos sekė budrūs akių karoliukai. Nykštukai tūnojo krūmuose, glūdėjo už akmenų, lindo į visokiausius įrenginius, iškrautus iš „Diavonos“. Atsirado drąsuolių, kurie, vadovaujami Kastalijo, įsibrovė net į kosminį laivą ir apžiūrėjo jo įrangą, nors nieko doro ir nesuprato.

„Šlumšt, šlumšt!“ — tolydžio pasigirsdavo Ateivių stovykloje, bet net ir pats skrupulingiausias prižiūrėtojas menvitas pamanydavo, kad tai koks vabzdys sparneliais plazdena ar rovoja, ir tiek.

Visa, ką pastebėdavo, nykštukai dailiai užrašydavo mažutėlėse popieriaus skiautelėse. Jų pieštukai buvo tokie trumpučiai, jog niekas, be nykštukų, nebūtų galėjęs jais pabrėžti raišelės.

Tuos pranešimus paukščiai be vargo nulakindavo į Smaragdo miestą. Kastalijas suvyniodavo popieriaus skiauteles į ritinėlius ir žolelėmis juos pririšdavo pasiuntiniams — vieversiams, zylėms ar auksaplunksniui geniui — prie kojų. Beje, perskaityti tuos raštus buvo ne taip paprasta, ir jeigu guvusiis meistras Lestaras bei Ružeras nebūtų iš keleto didinamųjų stiklų ir kelių lašelių vandens padarę mikroskopo, Kaliausė net ir didžiausiomis proto prašviesėjimo valandėlėmis, kai nuo įtampos iš galvos jam išlįsdavo adatos ir stirksodavo nelyginant ežiai, nebūtų galėjęs perskaityti pranešimų.

Tilis Vilis gūdziame miške, gan atokiai nuo pilies, susirado gerą slėptuvę. Dar neatmenamais laikais Gurikapas ten buvo pasistatęs pavėsinę, kurioje ilsėdavosi, kai eidavo pasivaikščioti. Atnešęs Kaliausės telegramas, Tilis Vilis įsitaisydavo pavėsinėje ir atidžiai stebėdavo kelią, kad nebūtų netyčia užklyptas kurio nors atsitiktinai čia užklydusio Ateivio. Blogiausiu atveju Riteris privalėjo tokį užklydėlį paimti į nelaisvę, surišti ir nunešti į Smaragdo miestą.

Valdovo įsakymus kaip ir anksčiau užrašydavo feldmaršalas arba Vartų Sargas. Kaliausė puikiai mokėjo skaityti, o štai rašto, kaip kartais pasitaiko stebuklų šalyje, niekaip neįstengė įkirsti.

Kaliausė ir jo draugai žinojo viską, kas dedasi prie Gurikapo pilies, bet niekaip negalėjo suprasti, ko atsibastė Ateiviai į jų

nuošalų kraštą. Stebuklingojo televizoriaus ekrane Kaliausė su Medkirčiu dažnai stebėjo dirbančius arba įsakinėjančius Ateivius, bet nieko nesuprato, ir gana.

Nykštukai tuo tarpu sekiote sekiojo Ateivius. Šie itin dažnai kartojo du žodžius: „menvitai“ ir „arzakai“. Netrukus Kastalijas suprato, jog menvais vadinami ponai, o arzakais — vergai. Dažnai buvo tariamas ir žodis „Ramerija“. Tas, kuris jį ištardavo, paprastai pažvelgdavo aukštyn, kažkur į dangų. Kastalijas vis bandė pasekti tą Ateivių žvilgsnį ir taip pat dirščiodavo į viršų, o kadangi taip atsitikdavo ir naktį, tai jis dažniausiai išvysdavo Mėnulį. Šit kodėl nykštukų seniūnas nusprendė, kad Ateivių kalba Mėnulis vadinamas Ramerija: iš tenai, Kastalijo manymu, jie ir atskrido į Žemę.

MENTACHO PAGROBIMAS

Kadise milžiniškame Urve, esančiame po Stebuklų šali mi, gyveno žmonės. Visi juos vadino rūdkasiais, nes jie kasė geležies rūdą ir brangakmenius. Rūdkasiai dar buvo vadinami požemio gyventojais, nes jie ir gyveno po žeme.

Šimtmečių šimtmečiais jie liejo prakaitą, bet vis vien vargo. O šitaip buvo dėl to, kad rūdkasius valdė septyni karaliai tinginiai, kurie ničnieko neveikė, o gyvenanti mėgo visko pertekę. Be to, jie dar laikė tuntą tinginiauti įpratusių tarnų.

Rūdkasių laimė, kad pasiklydę kalnuose, kartą požemine upe pas juos atplaukė Elė ir jos pusbrolis Fredas.

Štai tada ir atėjo galas septynių karalių valdžiai. Išmintingasis Kaliausė pamokė rūdkasius, kad šie pagirdytų valdovus Migdomuoju vandeniu. Pabudę karaliai ničnieko neatminė, ir jiems buvo įteigta, kad anksčiau jie buvę paprasti amatininkai: vienas audėjas, antras — kalvis, trečias — artojas...

Rūdkasiai paliko Urvą ir greta Kramtukų pasistatė kaimelius. Dabar jiems virš galvų švietė kaitri Stebuklų šalies saulė. Jie, kaip ir kiti Gurikapo šalies gyventojai, dirbo žemę, o keli darbininkų būriai paeiliui leisdavosi kasti vario, geležies bei kitų metalų, be kurių negali apsieiti nė viena valstybė.

Mentachas kadaise buvo labiausiai išpuikęs požemio karalius, jis be galo didžiavosi savo aukšta kilme. Dabar jis buvo paprastas audėjas ir su savo pačia senute Elvina gyveno mažoje švarioje trobelėje rūdkasių kaimelio pakrastyje. Jiedu buvo labai prie savo trobelės prisirišę. Kaip tik juos tada ir matė Ilsoras, išėjęs apsižvalgyti.

Dieną Mentachas ausdavo, o jeigu veidavo ką kita, tai labai ilgėdavosi staklių dūzgesio ir nuolat kartodavo: „Geriausias amatas audėjo“. Vakarais jis eidavo paplepėti pas kaimynus. Elvina ruošdavosi, kapstėsi darže, augino vištas ir antis. Abu buvo visai patenkinti likimu ir net pamiršo, kad kadaise vilkėjo karalių mantijas ir įsakinėjo šimtams žmonių.

Vieną rytą Mentachas ir Elvina ramiausiai pusryčiavo, tik staiga plačiai atsivėrė kambario durys, ir į vidų dvilinkas susirietęs įvirto kažkoks ilgšis odiniu kombinezonu. Įsibrovėlis įdelbė į senukus savo įsakmų žvilgsnį, o šie kaip pakėlė į jį akis, taip ir liko sėdėti nustėrę, nepraverdami burnos.

Įėjusysis, tai buvo Mon So, viena ranka čiupo palyginti nežemą Mentachą, antrąja kaip plunksnelę kilstelėjo Elviną ir išstūmė juos į lauką. Palei priebutį audėjas ir jo pati išvydo neregėtą mašiną, bet net nespėjo jos kaip dera apžiūrėti. Pagrobėjas išstūmė senukus į kabiną, užtrenkė dureles, ir mašina pakilo į orą. Elvina mirtinai persigando. Mentachas taip pat jaudinosi, jį gąsdino nežinomybė.

Praėjus kiek laiko, Mentachas ėmė šį tą suprasti. Jis ne kartą buvo lekiojęs ant drakono, todėl bemat sumojo, kad juodu su Elvina lyg ir skrendą.

— Nebijok, senut, — ėmė raminti pačią Mentachas, — padaras, kuris mus neša, tikriausiai panašus į drakoną. Jo šeimininkas vargu padarys mums ką nors bloga. Kam jam to reikia danguje? Mudu paimti į nelaisvę. Tik niekaip negaliu suprasti, kuriems galams mūsų prireikė.

Vyro žodžiai šiek tiek nuramino Elviną. Vogčiomis senutė net žvilgtelėjo pro langą į laukus ir miškus, plytinčius apačioje.

Skrido jie gal valandą, o gal ir ilgiau, kol galiausiai nutūpė Ranavire. Vos tik atsidūręs ant žemės, Mentachas išvydo pilį. Be abejo, tai buvo kaip tik Ateivių užimtas Gurikapo būstas.

Mentachas ir Elvina buvo nuvesti į Ateivių generolo kabinetą. Saulės spindulys, prasiskverbęs pro rausvą lango stiklą, apšvietė stotingą mėnitą, auksiniais ir sidabriniais siūlais išsiuvinėtus jo ordinus. Galbūt todėl Mentachui ir Elvinai Ateivis atrodė visas švytintis, spindėjo jo veidas, plaukai, barzda.

— Jūsų užduotį įvykdžiau sėkmingai, mano generole, — pranešė lakūnas.

— Gerai, Mon So, veskite juos arčiau.

Kai belaisviai priėjo artyn, Ban Nu, regis, truputėlį sutriko. Jam net kilo įtarimas, kad čia ne pagrobtieji belioriečiai, o persirengę aržakai — mat tie du Žemės gyventojai buvo panašūs į aržakus kaip tikri broliai, kitokia buvo tik jų veido spalva.

Bet klaidos negalėjo būti, juk užduotį vykdė ištikimasis Mon So. Vis dėlto stulbinantis belioriečių ir aržakų panašumas suglumino generolą.

Mentachas jautė skvarbų Ban Nu žvilgsnį, bet pats dirstelėti jam į akis kažkodėl bijojo. Jis žinojo, jog pavojui reikia žiūrėti į akis, tada jis ne toks baisus, todėl audėjas pakėlė galvą. Mentachas suklydo — į akis žiūrėti buvo kaip tik baisiausia. Audėjas jau nebegalėjo atplėšti žvilgsnio nuo generolo veido. Kažkokia slapta jėga jį sukaustė, ir prieš

savo valią jis žiūrėjo ir žiūrėjo Ateiviui į akis, tartum laukdamas įsakymo, kurį buvo pasirengęs tuoj pat vykdyti.

„Kas man darosi? — galvojo Mentachas. — Kodėl aš pasidariau toks keistas. Jau ir nematau, atrodo, nieko, ir negirdžiu, ir valios nebeturiu. Lyg būčiau užmigęs, — ir jis iš tiesų nusižiovavo. — Laikykis, laikykis“, — įsakinėjo Mentachas pats sau, iš paskutiniųjų kovodamas su miegu. Menvitas ir nesirengė įsakinėti audėjui. Jis paprasčiausiai mąstė, ir jo akys atsitiktinai stabtelėjo ties Mentacho veidu. Generolas tebemintijo apie stulbinantį arzakų ir belaisvių panašumą. Ar tik nebus jų protėviai senų senovėje nusigavę iš vienos planetos į kitą?

„Reikia veikti, — įsakė sau Ban Nu. — Reikia kuo greičiau užkariauti Beliorą, nes arzakai išvelgs giminystę su jos gyventojais ir pereis į jų pusę. Nors, žinoma, to negali būti. Juk jie tik paklusnūs vergai.“ Iš apmaudo generolas paniuro. Jis paliepė Mon So išvesti suimtuosius. Mentachas ir Elvina buvo uždaryti panašioje į klėtį patalpoje, kur buvo sukrautos mašinų dalys. Ten senukai nesudėję bluosto ištūnojo visą likusią nakties dalį, dūsaudami ir svarstydami tai, kas jų laukia. Užsnūdo jie tik paryčiu.

KALBAMOJI MAŠINA

Pakirdo Mentachas mažame jaukiame kambarėlyje. Ten buvo tik būtiniausi baldai: dvi lovos, stalas, keletas kėdžių ir nedidukė indauja. Apsidairęs Mentachas išvydo kampe kažkokį neregėtą daiktą, blizgantį kaip mažas rojalis. Iš jo sklido neaiškus šnabždesys ir tylus spygčiojimas. Tačiau audėjui dabar ne tai rūpėjo, jis norėjo valgyti, o ant stalo laukė sotūs pusryčiai.

Belaisviai sėdo valgyti. Klestelėjusi ant kėdės, Elvina neiškentė nepaklaususi:

— Viešpatie, kur mes atsidūrēme?

— Viešpatie, kur mes atsidūrēme? — pakartojo kažkas. Elvina ir Mentachas apsižvalgē: kambaryje daugiau nieko nebuvo.

Pusryčiavo netardami nė žodžio. Pavalgęs Mentachas pasijuto esąs puikios nuotaikos. Šitoks jis tapdavo visada, kai skaniai prisišveisdavo, ypač kai prisikirsdavo pyragų ir plaktos grietinėlės. O šiandien kaip tik buvo patiekti šie valgiai. Patenkintas Mentachas atsilošė kėdėje ir tarė:

— Nenusimink, senut, mudu dar pagyvensime!

Staiga panaši į rojalį mašina subliksėjo, spragtelėjo ir iš jos pasigirdo balsas, lygiai toks kaip Mentacho:

— Nenusimink, senut, mudu dar pagyvensime!

— Dievulėliau, kas gi čia dabar? — persigandusi sušuko Elvina.

Mašina irgi kvyktelejo plonu balsu:

— Dievulėliau, kas gi čia dabar?

Ūmai Mentachas viską suprato.

— Tai kalbamoji mašina, — pasakė jis Elvinai.

Mašina tuoj pat pakartojo jo žodžius. Mentachas prieš jo prie lango. Jis buvo užtrauktas plonu, bet tvirtu metaliniu tinklu. Abejonių neliko — jie belaisviai.

O mašina, spragtelėjusi ir triskart subliksėjusi, kadgi ims tarškėti įvairiais balsais:

— Nenusimink, dievulėliau, tai kalbamoji mašina, senut. Mudu dar pagyvensime... Dievulėliau, kas gi čia...

Mašina iš nugirstų žodžių lyg iš kaladėlių dėliojo įvairius sakinius. Vieni jų buvo nė į tvorą, nė į miestą, kitus galėjai šiaip taip suprasti.

Buvęs karalius bei jo pati pagaliau suvokė, kuriems galams yra pagrobti. Jų padedami Ateiviai tikisi išmokti Žemės gyventojų kalbą. Nuovokusis Mentachas sunerimo. Juk jeigu Ateiviai užsimetė permąnyti Stebuklų šalies gyventojų kalbą, vadinasi, jie čia ketina ilgam apsigyventi. Mentachas prisiminė Vyriausiojo Ateivio, pas kurį juodu su Elvina buvo nuvesti, žvilgsnį. Jo kūnu perbėgo virpuliukai. Nuo tokio žvilgsnio niekur nepasislėpsi.

„Pabandysiu žiūrėti jam į akis, — ryžosi jis, — ne Mentachas būsiu, jei visko neišsiaiškinsiu.“

— Manęs neapgausi, — tarė buvęs karalius.

— Manęs neapgausi, — pasigirdo iš kampo.

— Ko erzini esi? — neiškentė Mentachas.

— Ko erzini esi? — atkartėjo mašina.

— Palaukš, priveiksime ir tave, — numojo ranka Mentachas.

Mašina sumurmėjo tą patį, ir vėl stėjo tylą.

Kalbamoji mašina buvo įsiminusi labai mažai Žemės

gyventojų žodžių, ji laukė, kol belaisviai vėl prašneks. Mentachas neturėjo ūpo pagelbėti savo grobėjams ir mielai būtų visą laiką tylėjęs, bet nori nenori privalėjo kalbėtis su pačia. Gudriai pasielgė Ateiviai, pagrobę vyrą ir žmoną.

Lūkuriavo ne vien tik kalbamoji mašina. Belaisviai rūpėjo ir generolui Ban Nu. Jis kaip visada buvo įknibęs į mėgstamą darbą — rašė istorinę knygą „Belioros užkariavimas“.

„Taigi pasakoju toliau, — pradėjo generolas, atvertęs naują puslapį, — nuo to laiko, kai mane aplankė drakonas...“ — čia Ban Nu susimąstė. Kalbamoji mašina ir belaisviai dabar jam rūpėjo labiau nei jo paties prasi-manymai. Beje, generolas būtų dar ne tai parašęs, jei būtų žinojęs, jog jo pramanai mažai tesiskiria nuo tiesos: Gurikapo šalyje iš tiesų gyveno tikriausi drakonai.

Mašina godžiai rijo belaisvių žodžius, ir vakare jau mokėjo jų keletą šimtų. Ir štai dabar ji ėmė veikti kitaip. Ji pradėjo spėlioti žodžių reikšmes. Išvardavo, pavyzdžiui,

žodį „duona“, o paskui — „nobar“, po žodžio „vanduo“ tardavo „esor“. Mentachas klausėsi ir nejučiomis visa dėjosi į galvą.

— Vadinasi, duona — nobar, — murmėjo jis, — o vanduo — esor.

Audėjas įsiminė vis naujus menvitų kalbos žodžius. Jis suprato tapsiąs vertėju.

— Kad aš tarnaučiau Ateiviams! Nesulauks! — piktinosi jis, įsimindamas vis naujus žodžius. — O kas, jei trinktelėčiau per šitą geležinę srėbtuvę? — Mentachas čiupo stalą ir jau trenks, bet vis dėlto susilaikė. Juk, šiaip ar taip, jis Ateivių belaisvis. Jeigu pradėsi priešintis, jie bala žino ką gali sugalvoti. Labiausiai Mentachas nerimavo dėl Elvinos — juk jis taip mylėjo savo pačiutę.

— Tiek to, kad jau šitaip, tai mokysiuos tą jų prakeiktą kalbą! — itūžęs riktelėjo jisai. — Rasi kada pačiam prireiks.

Spragtelėjo spyna, atsivėrė durys, ir į kambarį įžengė žmogus. Jis pastatė ant stalo gaivinamųjų gėrimų, padėjo sumuštinių ir, dūręs pirštu sau į krūtinę, tarė:

— Ilsoras.

— Ilsoras, — pakartotojo mašina. Jeigu ne blyški įėjusiojo oda, Mentachas su Elvina būtų palaikę Ilsorą Stebuklų šalies gyventojų: jo veidas buvo toks pat atviras, o akys geros, keliančios pasitikėjimą.

Mentachas pasakė savo ir pačios vardus.

Ilsoras atidarė duris, paskubomis apsižvalgė ir mostu pakvietė Mentachą sekti iš paskos. Elvina irgi norėjo eiti įkandin jų, bet Ilsoras galvos judesiu paliepė jai likti kur buvusiai. Vyriausiasis arzakų technikas nusivedė Mentachą į tankią girią, plytinčią netoli pilies, ir parodė į virtinę pilkų lygių it stulpeliai akmenukų.

— Nenusimink, Mentachai, nenukabink nosies! — kažkur iš apačios pasigirdo šnabždesys.

Prisiminęs Milžino iš už kalnų posakį, Mentachas įsižiū-

rėjo į akmenukus. Vienas stulpelis ūmai susvyravo, krus-
telėjo, ir audėjas prie savo kojų išvydo mažutėlį sene-
liuką ilga balta barzda.

— Aš Kastalijas, nykštukų seniūnas, — pasisakė seneliu-
kas. — Atnešiau tau žinių nuo Kaliausės. Tau, Mentachai,
teko garbė būti Žemės gyventojų akimis ir ausimis prie-
šų stovykloje.

Apstulbęs Mentachas tylėjo.

— Pasistenk išmokti Ateivių kalbą, — tęsė seniūnas. —
Mes turime sužinoti Ateivių kėslus.

Ilsoras vėl mostelėjo Mentachui eiti iš paskos ir nuvedė
jį pas Elviną.

Audėjas norėjo padėkoti Ilsorui, bet nežinojo, kaip men-
vitiškai „ačiū“. Tada jis parodė ranka į padėklą su gaivina-
maisiais gėrimais bei sumuštiniais ir sušuko:

— Nobar! Esor!

Tą pačią dieną Ateivių stovykloje pasklido gandas, kad be-
laisvis beliorietis sėkmingai mokąsis menvitų kalbos.

Nuo tos dienos, kai dingo Mentachas ir jo pati, rūdkasiai ir Kramtukai nakčiai užsibraukdavo trobelių duris nedideliais mediniais skląščiais. Nors tie skląščiai ir nebuvo itin patikimi, vis dėlto jie jautėsi šiek tiek ramiau. Patys bailieji, norėdami būti visiškai saugūs, persikraustė gyventi į požemius.

Ateiviai suprato, kad Žemės gyventojai jau žino apie jų stovyklą Ranavire. Kur ten pasislėpsi, kai po miškingas apylinkes bastosi ne koks dešimt žmonių, o ištisa milžiniško kosminio laivo įgula! Be to, rėtkarčiais stovykloje plykstelėdavo koks ugnies liežuvis, kurio nepaslėpsi, ir sutrinksdavo, ir subildėdavo, tie garsai atsimušdavo į kalnus ir aidų aidais nuskardendavo po visą apylinkę. Ateiviai liovėsi slapstęsi. Čirpiantys malūnsparniai ėmė skraidyti ir dieną, iš jų buvo fotografuojamos vietovės, sudarinėjamas žemėlapis.

Smaragdo miestas traukte traukė Ateivius. Kartais koks malūnsparnis ilgai kybodavo virš jo, ir menvitai grožėdavosi miestu: nieko panašaus Ramerijoje jie nebuvo regėję.

Iš Ranaviro į žygius traukė būriai geologų — malūnsparniams žūt būt reikėjo kuro. Iš Pasaulinių kalnų be paliovos buvo gabenami jo pavyzdžiai, bet Ilsoras nepatenkintas tvirtindavo:

— Blogos kokybės. Netinka.

Ban Nu jis aiškino:

— Iš prasto gero nepadarysi, mano generole. Nevalia rizikuoti malūnsparniais. Juk galima palaukti — gyventojai taikūs.

Vienoje Pasaulinių kalnų atšakoje geologai aptiko dvi apleistas šachtas, o netoliese — kažkokios uolienos kaurius. Jie be vargo nustatė, kas anksčiau buvo šiose vietose kasama. Uolienoje geologai aptiko skaidrių žalių

kruopelyčių to mineralo, kurio vardu buvo pavadintas nuostabiausias Žemėje miestas.

Apie svarbų atradimą tuoj pat buvo pranešta generolui Ban Nu. Kad būtumėt matę, kaip sublizgo jo akys, kai jis sužinojo apie Smaragdų kasyklas!

Tučiuojau buvo pradėta valyti šachtas, tvirtinti požemių galerijų skliautus. Dvidešimt arzakų, prižiūrimi geologo menvito, jau po poros dienų iškasė pirmuosius smaragdus. Kai kurie iš jų buvo sulig graikišku riešutu. Generolui sunku buvo patikėti tokia sėkme: Ramerijoje smaragdai buvo vertinami kaip deimantai. Brangenybės tuoj pat buvo paslėptos seife. Gėrėdamasis jų švytėjimu, Ban Nu vakarais svajojo apie nesuskaičiuojamus Smaragdo miesto turtus. Jis nežinojo, kad gudrusis Gudvinas išpuošė miestą ne vien tik smaragdais, bet ir paprasčiausiais žaliais stikliukais.

— Kai susiglobsiu visas šios šalies brangenybes, būsiu pats didžiausias Ramerijos turtuolis, — svajojo Ban Nu, ir jo akys blizgėjo.

Ilsoras lankydavo Mentachą kiekvieną dieną. Išdygęs belaisvių kambarėlio tarpduryje, jis nusišypsodavo ir draugiškai pasisveikindavo:

—Teru, meruy!

Mentachas jau žinojo, jog tai reiškia — „sveiki, bičiuliai!“

— Teru teru, — atsakydavo audėjas, — em noto Karosi!

— Tai reiskė: „Sveikas sveikas, džiaugiuosi tave matydamas!“

Arzakų vadas ir buvęs karalius žiūrėjo vienas į kitą palankiai, bet susikalbėti jiems vis dar buvo sunkoka. Ilsoras pranešė generolui, kad kalbamoji mašina niekam tikusi ir kad verčiau jis pats pamokysiąs beliorietį.

— Beliorietis, — pasakė jis, — privalo menvitiškai kalbėti neužsikirsdamas. Mano nuomone, jam stinga išpūdžių. Kai žmogus nuobodžiauja, jam nėra apie ką šnekėti.

Ban Nu pritarė Ilsoro sumanymui ir leido jam daryti taip, kaip šis išmanęs. Paslaugusis tarnas išklausinėjo Men-

tachą, ką šis labiausiai mėgsta. Tą pačią dieną audėjas sėdėjo savo staklėse; ir staklės, ir Mentachas buvo patenkinti: staklės dūzgė iš džiaugsmo, ir jų dūzgesys panėšėjo į muziką, o Mentachas panosėjo niūniavo dainelę.

Audėjui išsyk ėmė geriau sektis. Jis mokėsi labai uoliai, ir mašina jam rašydavo tik pačius geriausius menvitų pažymius — 10, 11, 12.

— Tu buvai teisus, Ilsorai, — kalbėjo generolas, — kuo daugiau išpūdžių, tuo daugiau žodžių.

— O kuo daugiau žodžių, — pritarė jam tarnas, — tuo greičiau jūs užvaldysite šiuos žmones.

— Žinau dar vieną patikimą būdą juos išjudinti, — tvirtai pareiškė Ban Nu.

Generolas ištraukė iš skrynelės du spindinčius smaragdus ir, nuėjęs į belaisvių kambarį, padėjo juos priešais Mentachą.

— Nagi, žvilgtelk, — Ban Nu nekantriai stumtelėjo brangakmenius arčiau audėjo.

Mašina vertė jo žodžius.

Audėjas dirstelėjo į akmenėlius.

— Aha, — tarė.

Mašina tylėjo.

— Ar patinka? — paklausė generolas.

— Aha, — linktelėjo Mentachas.

Mašina nesugebėjo išversti šito „aha“, o audėjas nieko daugiau nesakė. Ban Nu sėdėjo susirūpinęs. Sugavęs nuobodžiaujančią Mentacho žvilgsnį, generolas suprato, kad akmenėliai jam nepadarė jokio įspūdžio, ir supyko.

— Tai neįdomu žiūrėti į smaragdus? — paklausė jis Mentachą.

— Aha, — vėl atitarė audėjas.

Generolas nusprendė, kad „aha“ yra kažkoks baisiai svarbus, tik neišverčiamas Žemės gyventojų žodis.

Ir šit buvęs karalius puikiai mokėjo menvitų abėcėlę, perkrimto elementorių ir ėmė skaityti menvitų literatūros chrestomatiją. Ilso ro padedamas, jis gana greitai pradėjo laisvai kalbėti Ateivių kalba. Ilso ras valdė kalbamąją mašiną, vertė ją žaibiškai įsiminti vis naujus ir naujus Žemės gyventojų žodžius ir sakyti, ką tie žodžiai reiškia menvitų kalba.

Užtat Elvinai ėjosi nekaip. Senutė aiškiai neturėjo nė menkiausio noro mokytis atėjūnų kalbos.

Tada, kai, Ban Nu manymu, belaisvis jau gerai mokėjo menvitiškai, o kalbamoji mašina galėjo neužsikirsdama versti (mat jau buvo įsiminusi daugybę žodžių), generolas, lydintas Ilso ro, atėjo pasikalbėti su Mentachu.

Pirmiausia Ban Nu ėmė klausinėti belaisvį apie jo šalį. Mentachas buvo atsargus: jis jau buvo gavęs Kaliausės nurodymus, ką ir kaip kalbėti. Šiukštu buvo neišsitariti, kad šalis stebuklinga. Kuo griežčiausiai buvo uždrausta minėti pasakų fej as Stelą ir Viliną. Nevalia buvo sakyti, kad žvėrys ir paukščiai supranta žmonių kalbą. Negalima pasakoti esant Medkirtį ir Kaliausę.

— Kaip, Mentachai, vadinasi ši šalis? — paklausė generolas.

Mašina dūsaudama, švysčiodama, šnopusdama vertė jų pokalbį.

— Gudvinija, ponas generole, — atsakė audėjas menvitiškai.

— O kodėl ji taip vadinasi? — paklausė Ban Nu.

— Gudvino, kuris yra išgarsėjęs koviniais žygdarbiais, garbei, — net nemirktelėjęs atsakė Mentachas, tiesa, savąja kalba, nes riesti menvitiškai jam dar buvo per sunku.

— Ar Gudvinas karalius? — paklausė generolas. Išgirdęs teigiamą atsakymą, jis pasiteiravo:

— Vadinasi, jūsų šalyje būta karų?

— Ir dar kokių! — pasigyrė Mentachas. — Gudvino armija garsėja neregėtu narsumu. Ji yra įveikusi galingas Gingemijos ir Bastindijos valstybes.

Audėjas melavo, o kad nesusipainiotų, minėjo tikrus vardus.

— Ar jūs turite patrankų? — kamantinėjo Vyriausiasis Ateivis.

— Viso labo vieną, — sąžiningai prisipažino Mentachas, — bet užtat kokių! Vienu šūviu gali pakloti visą medinių kareivių armiją.

— Kokių kareivių? — nesuprato generolas.

Mentachas netyčia leptelėjo, ko nereikėjo sakyti, todėl dabar tylėjo. Ban Nu nusprendė, kad kalbamoji mašina neteisingai išvertusi.

Kad ir kaip ten būtų, bet pokalbis Ateiviui vis mažiau ėmė patikti.

— Na o Gudvinas ar tebevaldo šalį? — pasidomėjo jis.

— Ne, ponas generole. Jis išskrido į Saulę.

— Kaip išskrido?

— Na tuo gi, oro...

— Laivu? — paklausė generolas.

— Taigi taigi, — patvirtino audėjas.

Žinia, kad Gudvinas leidęsis į tarpplanetinę kelionę (o Ban Nu būtent taip pamanė), prislėgė generolą. Jis susiraukė, bet tebekamantinėjo audėją.

— O kas, mielas Mentachai, gyvena Ranavire? — Ban Nu pavadino audėją „mielu“, nes buvo didžiai susirūpinęs. — Tokia milžiniška pilis...

Mentachas suprato, kad yra klausiamas apie pilies valdovą. Bet apie Gurikapą jis ničnieko nežinojo. Vis dėlto audėjas nesutriko.

— A... čia šiaip sau, — mostelėjo ranka, — ją pastatė Gurikapas.

— Ar Gudvinijoje yra milžinų? — spurdžia širdimi generolas paklausė paties svarbiausio.

— O kur jiems dingti? Dar yra, — lyg niekur nieko atsakė Mentachas.

Ramerietį staiga išpylė šaltas prakaitas, bet jis tebeklausinėjo, mat geidavo viską išsiteirauti kuo smulkiau.

— Ar milžinai turi savo karalystę? — kaip galėdamas ramiau paklausė Ban Nu.

— Ne, milžinai gyvena po vieną, — rietė Mentachas. — Matote, jie tokie nuožmūs, kad negali draugėje gyventi. Vos tik susitinka, tuoj ima mėtytis akmenimis.

Nors karalius Mentachas, išgėręs Migdomojo vandens, ir virto audėju, bet būdo liko tokio paties. Melavo jis su įkvėpimu tvirtai tikėdamas tuo, ką sako, drąsiai žiūrėdamas pašnekovui į akis — įkypas, rūšcias, iš nuostabos išsiplėtusias. Taip, melavo Mentachas karališkai!

Vyriausiasis menvitas tylėjo. Jis buvo toks sutrikęs, jog pamiršo netgi apie savo žvilgsnį, kitaip būtų įsakęs audėjui, kad šis kalbėtų tik tiesą.

Kitą kartą susitikęs su Mentachu, Ban Nu keitė klausimų eilę, užduodavo juos netikėtai. Audėjas vėl minėjo tuos pačius vardus.

„Ne, šis lengvabūdis žmogelis, šis plevėsa nemeluoja, — mąstė generolas. — Bet, žinoma, perdeda. Toks jo būdas.“

Nuo pat tos akimirkos, kai nusileido, Ban Nu dažnai prisimindavo, kad Ramerijos valdovas Gvan Lo laukia iš jo žinios apie tai, jog Beliora užkariauta. Reikėjo paskubėti.

Pirmiausia Ateiviai aplink visą Gudviniją pastatė radiolokatorius.

Ban Nu įsakė pastatyti radarus penkiasdešimties kilometrų nuotoliu vienas nuo kito. Tai, jo manymu, turėjo saugoti Gudviniją nuo Didžiojo pasaulio. Patrankos buvo iškrautos iš „Diavonos“, o radarus teko pasidirbti.

Kol aržakai montavo prietaisus, menvitai, pakilę su malūnsparniais į pačias aukščiausias Pasaulinių kalnų viršukalnes, rengė aikšteles, tvirtino sukamuosius patrankų pagrindus. Besisukančios radarų antenos pajusdavo kiekvieną, kas tik link jų eidavo. Tuojuo pat tam tikri elektroniniai įtaisai siųsdavo radiosignalą į Ranavirą, o į besiaartinantį padarą nukreipdavo automatinės patrankos vamzdį.

Darbai buvo baigti, bet radarai dar neveikė. Valandą buvo įjungti ribotuvai, kad malūnsparniai galėtų sugrižti stovyklon.

Kokie tie įtaisai patikimi, savo kailiu išbandė vienas lakūnas. Netikėtai nukabo jo malūnsparnio durelės, ir kol jas sutaisė, lakūnas užtruko ilgiau kaip valandą. Įdarbęs jis nė nepajuto, kaip prabėgo daug laiko, ir visai pamiršo ribotuvus, o kai ėmė vytis kitus malūnsparnius, jam pavymui nugriaudėjo šūvis. Laimė, lakūnas nežuvo, o buvo tik sužeistas. Vargais negalais jis nusileido į tarpekį. Kaip lakūnas nustebo, kai į palapinę, kurioje gulėjo susitvarstęs, įžengė Ban Nu pasiuntinys (be abejo, tai buvo IlSORas) ir vietoj papeikimo atnešė įsakymą apie apdovanojimą Mėnulio ordinu.

Ban Nu apdovanojo lakūną ne už žioplumą. Jo dėka generalas dabar galėjo būti ramus, nes žinojo, jog niekas negalės įsibrauti į šalį nepastebėtas, jog nė vienas iš Gudvinijos gyventojų negalės prasmukti į Didįjį pasaulį šauktis pagalbos.

Išmintingojo Kaliausės bei jo draugų įsakytas, Mentachas įgijo Ateivių pasitikėjimą. Čia audėjui nemažai pagelbėjo IlSORAS. Jis kaip įmanydamas gyrė belaisvį beliorietį generolui Ban Nu.

— Protingas, gabus, pagaulus, — kartojo jis. — Su jam vienam būdingu nuoširdumu jis suteikia mums neįkainojamą paslaugą.

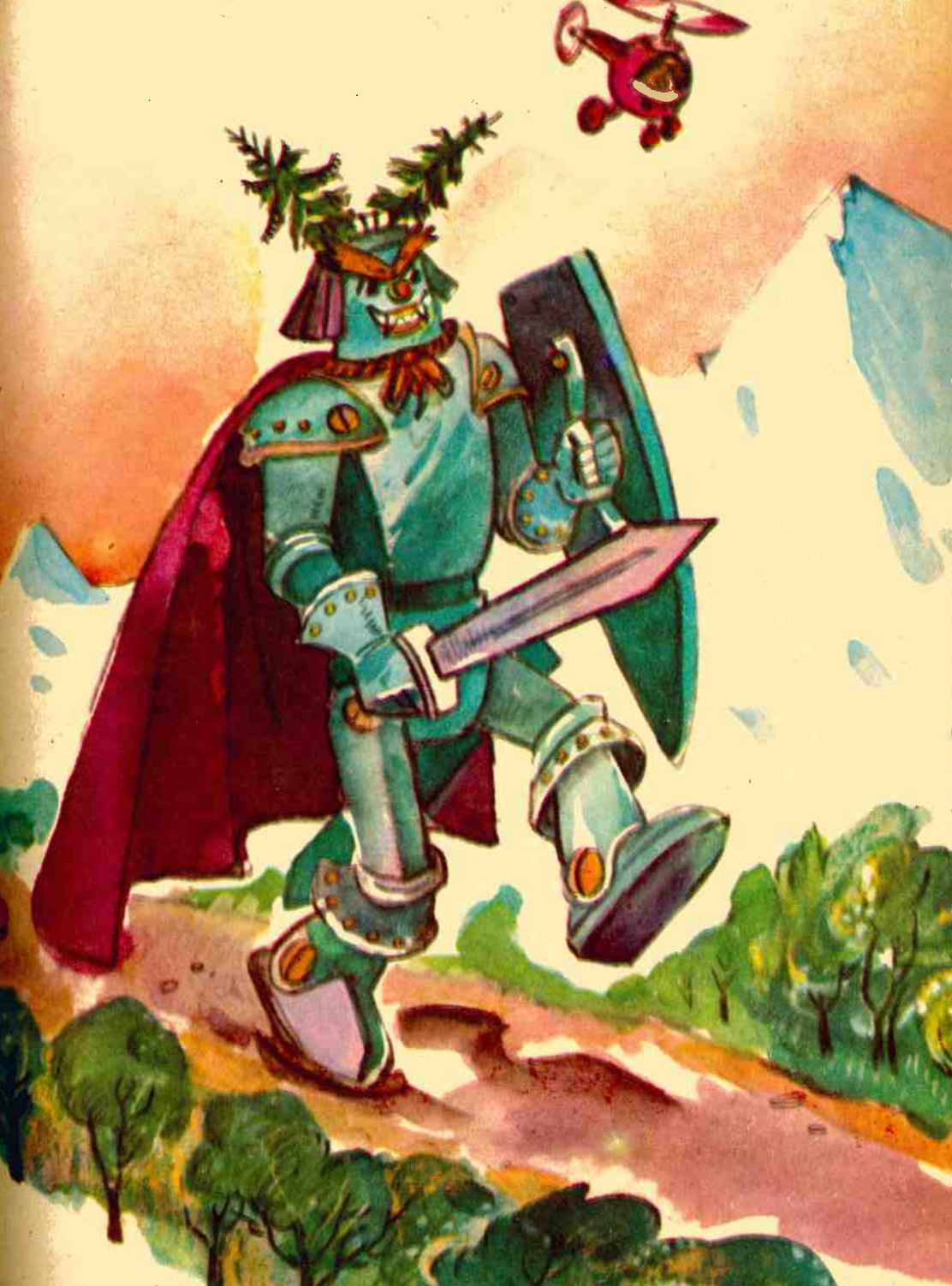
Buvusiam karaliui ir Elvinai netgi buvo leista nesaugomiems vaikštinėti aplink namelį, kuriame jie dabar gyvena. Durų taip pat niekas neberakino. Šitai buvo labai pravartu, nes Mentachas dabar galėjo dažniau susitikti su Kastalijumi. Audėjo bei jo pačios pasivaikščiojimai po mišką nekėlė įtarimo. Senukai juk eidavo grybauti. Niekam nebuvo paslaptis, kad Mentachas mėgsta pavalgyti. O tvarkingoji Elvina, pasirišusi švarutėlę prijuostę, niekada nepamiršdavo pasiimti su savimi pintinėlę, kurią jiedu pilną prigrybaudavo.

Sakoma, jog viena galva gerai, o dvi dar geriau. Mentachas buvo gudrus, o IlSORAS protingas. Kartą šis pamokė Mentachą iškrėsti tokį pokštą, kuris blokšte pribloškė rameriečius ir įrodė, jog IlSORAS — Žemės gyventojų draugas. Tai buvo tikrų tikriausia karinė gudrybė, apie kurią Kastalijas parašė Kaliausei, o šiam tas sumanymas sukėlė tokį susižavėjimą, jog jis kaip senais gerais laikais ėmė net šokti dainuodamas:

— Ei hei hei ho! Mes turime nuostabų bičiulį! Ei hei hei ho!

IlSORAS jau seniai buvo pastebėjęs Riterį Tilį Vilį, o kadangi pats buvo išradėjas, tai net nustebo, pamatęs, su koku išmanymu padarytas šis geležinis žmogus, kaip puikiai veikia jo mechanizmai.

IlSORO patarimas buvo paprastas. Tiliš Vilis ėmė rodytis įvairiuose šalies keliuose, stengdamasis kuo dažniau

pasipainioti rameriečių lakūnų akyse. Jis išdygdavo tai vienoje, tai kitoje vietoje, mat turėjo ilgas kojas ir be vargo gebėjo greitai sukarti kad ir ilgiausią kelią. O svarbiausia, kiekvieną sykį jis atrodydavo vis kitaip: tai buvo pilkšvai plieninis, tai gelsvai bronzinis, tai žalias su juodomis dėmėmis it koks milžiniškas driežas, o kartais ant jo pečių plevėsuodavo puošni, siekianti kulnus skraistė.

Lakūnai net neabejojo matą vis naujus milžinus. Generolui be paliovos buvo nešamos vis naujos didžiulių riterių fotografijos. Pakeisti milžinui išvaizdą buvo vieni juokai. Tilio Vilio viduje, kabinoje, kur galėjo tilpti net žmogus, tūnojo Lestaras, ne tik nagingiausias Mirksiukų šalies meistras, bet ir geriausias Geležinio Riterio bičiulis. Jis buvo pasiėmęs galybę dažų bei purkštuvą. Tilis Vilis pasirodydavo kuriam nors rameriečių lakūnui, o paskui pasislėpdavo girios tankmėje. Čia Lestaras tučiuojau perdažydavo jį kita spalva. Taigi Ban Nu ir jo valdiniai iš tikrųjų pamanė Gudvinijos pašonėje gyvenant nepaprastai didžiulius ir stiprius žmones.

Mentachas patvirtino, kad kaip tik šie milžinai ir padėję karaliui Gudvinui laimėti tiek nuostabių pergalių. Patikėjęs, jog milžinų tikrai esama, Ban Nu nusprendė, kad Ateiviams kurį laiką reikia elgtis atsargiau: neduok dieve užrūstinti tokį didžiažmogį. Jie dar nebuvo pasirengę kariauti, todėl kivirčytis su niekuo neketino.

Vis dėlto vieną sykį Ateiviai nesusiturėjo. Šiaurinėje Pasaulinių kalnų dalyje buvo nuošali vieta, kurioje gyveno didžiuliai ereliai. Toji nuošali vieta buvo vadinama Erelių slėniu. Nuo senų senovės buvo įprasta, kad erelių genties narių skaičius neviršytų šimto. Jauniklis išsirisdavo tik tuomet, kai gentis netekdavo kokio senio, todėl erelės perėdavo jauniklius iš eilės.

Šitai buvo daroma ne be reikalo. Ereliai maitinosi kalnų ožių bei taurų mėsa, o šių gyvūnų buvo ne itin daug.

Kadaiše erelių genties vadas buvo Arachesas. Jis norėjo išstumti iš eilės erelį Karfaksą ir išperėti jauniklį. Bet taurasis Karfaksas nugalėjo ir tapo genties vadu. Jo šeimoje augo ereliukas Goriekas. Jėga ir ištverme jis beveik nenusileido tėvui, o kadangi buvo dar jaunas, tai per nelyg pasitikėjo savimi.

Ereliai nepaprastai akyli. Iš didžiulio aukščio jie mato kiekvieną esantį ant žemės daiktą. Taigi pastebėjo ir ant plikų uolų dunksančius pabūklus. Ereliai buvo baisiai atsargūs, tik ne Goriekas. Šitai jam buvo nė motais! Ereliukas išvydo didžiulį greitakojį taurą ir, užmiršęs viską pasaulyje, puolė paskui jį. Tauras lyg pašėlęs blaškėsi po tarpeklius, lengvai įveikdamas pakriūtes, lėkdamas nuo uolos ant uolos. Ereliukas gulte gulė jam ant kulnų. Nesustojo net tada, kai jam prieš akis blykstelėjo kažin koks metalinis daiktas.

Radaras ėmė veikti, patrankos vamzdis nukrypo į gyvąjį taikinį. Gorieko laimei, nematomas spindulys kliudė taurą, kaip tik besiropščiantį pliku šlaitu. Nukautas tauras šlumstelėjo į tarpeklių. Gorieką, kuris tuo metu jau buvo pasivijęs grobį, užkliudė skeveldra ir perdrėskė sparną. Aistringai trokšdamas atkeršyti nematomam priešui, genamas skausmo bei pykčio, milžiniškais šuoliais Goriekas pakilo į kalną, ir kol pabūklas spėjo iš naujo užsitaistyti, su baisiausiu įniršiu puolė jį.

Milžiniškieji ereliai net ir jauni yra neregėtai stiprūs. Goriekas čiupo patranką drauge su visu jos sukamuuju pagrindu ir šveiste nušveitė į bedugnę. Kurtinamai driokstelėjusi, patranka sutrupėjo į gabalėlius.

Ilgai ieškoję, tėvas ir motina pagaliau surado Gorieką ant uolos ir vargais negalais kalnų tarpekliais parvilkė jį namo.

Signalai, pranešantys apie radarų gedimus, pasiekdavo Rana virą dusyk per parą. Vieną dieną jų nebuvo girdėti, ir eskadrilės vadas Mon So išskrido patikrinti, kas atsitiko. Vieną įtaisą jis aptiko sudaužytą į šipulius: iš radaro buvo likusi tiktai krūva gelžgalių, o patranka buvo dingusi. Ant kalno šlaito lakūnas rado dvi erelio plunksnas, tokias ilgas, jog jis net nušiuirpo. Kiekviena plunksna buvo sulig žmogum. Mon So suprato, jog čia pasidarbuota paukščio.

Dar tada, kai buvo rengiamos aikštelės radarams, skraidydami virš kalnų, rameriečių lakūnai ne sykį matė milžiniškus erelius, tačiau kaip reikiant jų neapžiūrėjo, mat paukščiai sklاندė pernelyg toli. Vos tik rameriečiai pasukdavo malūnsparnius link erelių, šie akimaju švystelėdavo šalin. Kau Rukas kartą buvo juos bepasivejęs, bet taip pat nesėkmingai. Tiesa, jis dažnai šmaizė savo malūnsparniu virš Erelių slėnio, matė, kaip paukščiai sklendžia į savo lizdus, stebėjo, kaip jie medžioja taurus ir kalnų ožius.

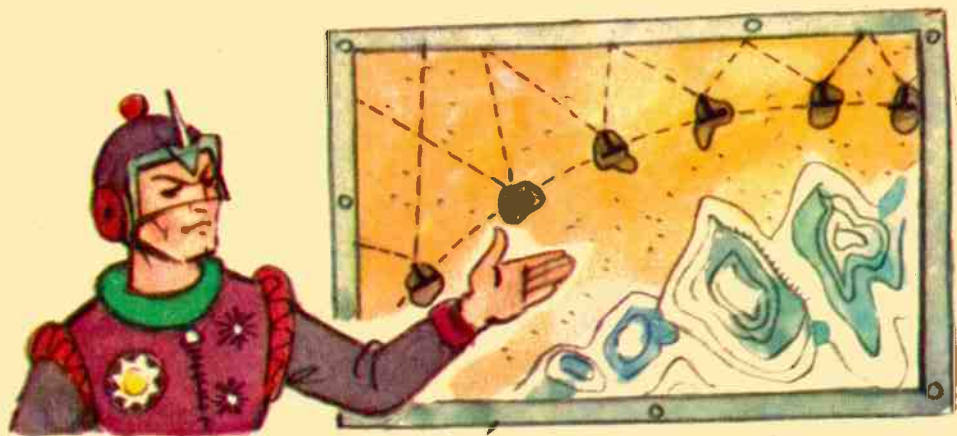
Išklausę Mon So pranešimą, menvitai nukabino nosis. Pasirodo, sienų apsaugos sistema ne tokia jau patikima, kaip tvirtino jos išradėjai. Ban Nu nė manyti nemanė gausiąs tokią blogą žinią.

— Visi jūs baisūs lengvabūdžiai, — davė garo generalas ir lakūnams, ir inžinieriams; įkypos jo akys iš pykčio pasidarė apskritos tarytum sagos. — Šiandien sugedo vienas įrenginys. Ar esat tikri, kad rytoj neatsitiks tas pats? — šaukė jis.

Lakūnai ir inžinieriai tylėjo. Pirmasis prabilo žvaigždėlaivio šturmanas Kau Rukas, jis ilgai susikaupęs kažką svarstė.

— Visa bėda, — tarė šturmanas, — kad kalnuose gyvena nepaprasti ereliai.

— Na ir kas? — nesuprato Ban Nu.

— Ogi tas, kad jie medžioja kaip tik ten, kur stovi mūsų radarai, o pabūklai šaudė į kiekvieną, kas tik prie jų prisitartina.

— Tai mums nerūpi! — sumurmėjo generolas.

— Patrankos plieks į erelius, o šie jas svaidys, — pasakė Kau Rukas, — sužeistas milžiniškas paukštis tikriausiai nepaprastai stiprus.

— Sakykim, jūs teisus, — nenorom sutiko su šturmanu Ban Nu. — Bet ką gi daryti?

— Belieka viena, — pareiškė Kau Rukas. — Perkelti sistemą už Gudvinijos ribų. Žvalgomųjų skridimų metu mes matėme, jog šalis apsupta didelių Juodųjų akmenų grandine. Jie lygiais nuotoliais išdėstyti vienas nuo kito. Kuriems galams pastatyti šie akmenys, galime tik spėlioti. Rasi tai paprasčiausi kelio ženklai. Arba veikiausiai altoriai, ant kurių senovės belioriečiai aukodavo savo dievams...

Kau Rukas turėjo galvoje Gingemos akmenis, bet kad jie užburti, Ateiviai nežinojo. Piktoji burtininkė išrikiavo juos dykumoje prieš keletą šimtmečių, kad niekas iš Didžiojo pasaulio, nei pėsčias, nei raitas neįsigautų į Stebuklų šalį. Tik tai Stebuklų šalies gyventojai nekliudomi galėjo pro juos praeiti, pravažiuoti arba praskristi.

— Štai ant šių milžiniškų akmenų aš ir siūlau pastatyti radarus, — patarė šturmanas. Jo mintis visiems pasirodė protinga, todėl visi jai pritarė.

Ateiviai nedelsdami ėmėsi darbo. Jiems vadovauti generolas paskyrė Mon So.

Patrankas buvo nuspręsta gabenti malūnsparniais. Kartu turėjo kristi ir eskadrilės vadas. Jis privalėjo žiūrėti, kaip vyksta darbas. Arzakai liko stovykloje. Kiekviename malūnsparnyje sėdėjo po du menvitus: pilotas ir inžinierius. Menvitai žinojo, kuris kurią patranką turi gabenti, ir malūnsparniai tarsi bitės iš avilio kiekvienas nuskrido ten, kur buvo liepta.

Saulė kilo vis aukščiau ir aukščiau, jos veidų raudonis tirpte tirpo nudažydamas debesis, o patsai šviesulys balo. Nuo spindulių rūkas išsisklaidė, tik kur ne kur kloniuose dar tvyrojo balsvi jo kamuoliai. Štai ir pabūklai. Ant jų vāmzdžių spindėjo rasa. Radarai nejudėjo, bet atrodė kažkokie suklusę, įsitempę, lyg tie sparnuoti žirgai, kiekvieną akimirką pasirengę leistis šuoliais. Regėjos, saulės spinduliai tuoj tuoj juos pažadins. Bet radarai nė nemanė miegoti — jie paprasčiausiai buvo išjungti.

Malūnsparniai pakibo virš įrenginių. Inžinieriai nusileido virvinėmis kopėčiomis ir stipriai pririšo lynus prie radarų kilpų. Dabar tereikėjo atsargiai juos pakelti ir nulakinti ant pačių aukščiausių ir patogiausių Gingemos akmenų.

Malūnsparnių sraigtai lengvai ir be garso virpino orą. Rodė, užduotis bus atlikta sėkmingai. Vadas neištvėręs trumpam užsuko į Ranavirą pranešti generolui, kad darbas vyksta ganėtinai sparčiai. Jis baisia norėjo pradžuginti Ban Nu.

Generolas buvo bebaigiąs rytinę mankštą. Boksuodamasis su „nematomuoju“, jis džiugiai šokinėjo po pievą. Galbūt taip turėjo atrodyti eilinė jo kova su pabaisa, dar neaprašyta „Belioros užkariavime“.

Eskadrilės vadas pasisveikino su generolu, papasakojo, kaip puikiai jiems viskas klojasi, ir, kai šis jį pagyrė, vėl išlėkė vadovauti darbams.

Skrisdamas virš Juodųjų akmenų, Mon So išvydo, kad visos patrankos jau sustatytos. Tuoju malūnsparniai, kybantys virš akmenų, įtrauks lynus, virvinėmis kopėčiomis į malūnsparnius sulips inžinieriai, ir visi sugriš į stovyklą, o ten bus apiberti sveikinimais.

„Tai puiku, tai nuostabu“, — vos neuždainavo Mon So. Ką ir kalbėti, eskadrilės vadas ir jo lakūnai šįvakar sėdės prie stalo garbingiausiose vietose, kaip senais gerais laikais Ramerijoje, kai pasisekdavo koks žygis. O patarnaus jiems IlSORAS. Taip buvo pažadėjęs Ban Nu. Mon So, galvodamas, kokių valgių užsisakys, malūnsparnį pasuko link stovyklos. Tik staiga pašėlo plyšoti radijo stotis — tai lakūnai, išvydę skrendant vadą, vienas per kitą ėmė jo šauktis. „Šie akmenys it kokie magnetai“, — skundėsi jie. Atidžiai įsižiūrėjęs, Mon So apstulbo. Apačioje dėjoši neįtikėtini dalykai. Vieni malūnsparniai šokinėjo per akmenis, o kiti lyg paklaikę blaškėsi ratu. Retsykiais, tartum pavargę, kai kurie kaip ir dera pakibdavo virš akmenų lyg balionėliai. Užtat jų keleiviai pašėldavo šokinėti it virvele tampomi. Iš pradžių kažkokia nematoma jėga juos mesteldavo aukštyn, veik ant malūnsparnio stogo, po to blokšdavo atgal į kabiną, iš kur po akimirkos jie vėl išlėkdavo. Jie buvo tąsomi tol, kol visai prisiveikdavo.

Dalis malūnsparnių kybojo tušti: inžinieriai drauge su lakūnais nelyginant akrobatai kabarojosi ant trapų.

Tai išvydęs, Mon So neteko kantrybės. Geros jo nuotaikos neliko nė padujų. Praėjo nemaža laiko, kol jis pagaliau nusiramino ir pabandė suprasti, kas darosi malūnsparniams bei jų įguloms. Eskadrilės vadas tvirtai nusprendė kuo griežčiausiai nubausti kaltininkus. Jis ėmė leistis prie vieno malūnsparnio, kurio lakūnas ir inžinierius ilsėjosi po įnirtingo šokinėjimo per akmenį.

— Mon So, mano pulkininke, — tarė lakūnas. — Tik paklausyk! Mano porininkas pastatė ant akmens įrenginį ir ėmė lip-
ti atgal į malūnsparnį. Bet kur tau! Nespėjo jis užkopti nė ligi pusės, tik staiga dribtelėjo žemyn. Jis vėl pabandė lip-
ti, ir vėl jį tarytum kas nutempė į apačią. Nusprendžiau jam padėti. Ėmiau traukti inžinierių drauge su trapu. Nespėjau įtempti nė iki pusės, o mano porininkas atgniau-
žė pirštus ir trenkėsi į akmenį.

Paskui šit kas atsitiko. Lakūnas nutupdė malūnsparnį šalia akmens ir įkėlė inžinierių kabinon. Po to truktelėjo į save vairalazdę, ir malūnsparnis pakilo. Bet vos tik jis atsidūrė virš Juodojo akmens, lakūnas, netekęs jėgų, paleido vairalazdę iš rankų. Padaręs lankstą, jo malūnsparnis švilptelėjo per akmenį ir nutūpė ki-
toje jo pusėje.

Mon So gardžiai pasijuokė iš lakūno, bet vis

délto numetė jam lyno galą, ketindamas patempti nepaklusnųjį malūnsparnį. Sujungtos lynu abi mašinos nekliudomos pakilo į orą. Staiga Mon So pajuto trūktelejimą — lynas įsitempė ir antrasis malūnsparnis pakibo ant jo lyg akmuo. Matyt, lakūnas vėl paleido vairalazdę. Mon So iki galo nuspaudė greičio paminą. Sraigtas taip pašėlo suktis, kad malūnsparnis net pradėjo gręžtis į priešingą pusę. Vis dėlto jie nugalėjo paslaptinęją trauką ir pakilo į reikiamą aukštį, bet nelaimingasis lakūnas vis dar niekaip negalėjo atsipeikėti. Mon So nutupdė abu malūnsparnius toli nuo akmens. Jis ištempė lakūną ir inžinierių iš kabinos ir ėmė talžyti jiems per skruostus. Vargais negalais nevykėliai atsipeikėjo.

— A, Mon So, mano pulkininke, — tarė lakūnas, atmerkęs akis. — Paklausyk. Nuo tos akimirkos, kai paleidau vairalazdę, nei aš, nei mano porininkas nieko neprisimename. Galime pasakyti tik viena — kažkokia jėga mus spauste prispaudė prie sėdynių. Daugiau nieko.

Mon So panašiai išlaisvino visus menvitus — negi paliksi juos prie Juodųjų akmenų amžinai.

Kai Ban Nu buvo pranešta apie tai, kas įvyko, jis pagalvojo, kad lakūnai apsirgę kažin kokia Žemėje paplitusia užkrečiama liga, ir nusprendė uždaryti juos į izoliatorių. Bet kiek pailsėję, jie pasijuto esą visiškai sveiki.

— Niekis, — nusprendė generolas, — persikaitino saulėje, ir tiek. Apmaudžiausia, kad įrenginiai neveikia.

Skubėdamas gelbėti lakūnus Mon So pamiršo prie radarų bei patrankų prijungti srovės šaltinius.

Nė vienas lakūnų, pabuvousių prie Juodųjų akmenų, grįžti tenai nepanoro. Iš kitų lakūnų savanorių neatsirado.

Mon So slapčia prisibijojo ten skristi. Pavojinga vienam įstrigti ir kiurksoti dykumoje tarp akmenų. O Mon So buvo vienas uoliausių generolo įsakymų vykdytojų, dėl to lakūnai jį ne itin mėgo ir vargu ar kuris būtų puolęs gelbėti.

Generolas svarstė, ką toliau daryti su įrenginiais. Kol kas iš jų jokios naudos.

Antra dalis

ENĖ, TIMAS IR ATEIVIAI

ŽMONIJAI GRESIA PAVOJUS

Drakonas Oichas jau trečią sykį skrido iš Stebuklų šalies į Kanzasą. Jo bendrakeleiviai Faramantas ir Kagi Kar pavargo kelionėje ir užsnūdo.

Kaip ir praėjusį kartą Oichas kelionės laiką apskaičiavo taip, kad neišgąsdintų vietinių gyventojų. Naktį jie nusileido prie jau pažįstamos nuošalios daubos, kur niekas neužklysdavo, ir ten pasislėpė.

Faramantas ir Kagi Kar nesunkiai surado Smitų fermą.

Kai Vartų Sargas nedrąsiai pasibeldė į duris, šeima jau buvo įmigusi.

Nelaukti svečiai, o ypač iš Stebuklų šalies, visuomet staigmena, tad nenuostabu, kad jų pasirodymas sukėlė visus namus ant kojų.

Enė džiūgaudama spaudė prie krūtinės ir glostė laimingąją Kagi Kar, glėbesčiavo Vartų Sargą. Fermeris Džonas

taip pat nuoširdžiai sveikino keliautojus. Tiktai ponias Ana į varną ir Faramantą žiūrėjo susirūpinusi, mat jiniai jau-tė, jog Gurikapo šalies pasiuntiniai atskridę ne veltui ir kad nieko gero jų pasirodymas nežadąs.

Faramantas ir Kagi Kar baisiausiai nuliūdo, sužinoję, kad Elės jie nerasia. Mat nors ji dirbanti mokytoja ir gyvenanti netoli gimtųjų vietų, bet kaip tik neseniai išvykusi su mokiniais į ekskursiją kiton valstijon.

— Gaila, — atsiduso Faramantas, — juk kiekvieną sykį galvoji, kad mataisi paskutinį kartą, o dabar ir pasimatyti nepasisekė.

Norėdamas atsikratyti širdgėlos, Vartų Sargas ėmė pasako-ti apie Ateivius, apsigyvenusius Gurikapo pilyje. Jie atskri-dę ne taikiais tikslais. Ateiviai apstatę Pasaulinius kal-nus automatinėmis patrankomis, kurios neleidžia prasmukti jokiai gyvai būtybei.

— Karfakso sūnų Gorieką jau kliudė tokia patranka, — pa-sakė Faramantas, — bet ir jis nebuvo skystablauzdis: nus-viedė tą baisybę į prarają.

Visiems labai pagailo patekusių į bėdą Stebuklų šalies gyventojų.

— Bet kaip jūs pasiekėte Kanzasą? — nerimaudama paklausė Enė.

— Kaip visada. Mus atlakino Oichas.

— Ar jis nesužeistas? — susijaudinusi Enė žvelgė į Vartų Sargą.

— Nė truputėlio, — atsakė Faramantas, — ilsisi dauboje ir laukia, kada jam atnešite dešimtį kibirų košės bei virtų bulvių: išalko vargšelis kelionėje.

Fermeris pažadėjo drakoną pamaitinti, o Faramantas tarė:

— Mes atvykome be nuotykių. Kaliausės nuomone, Atei-viams nežinia kodėl dabar nerūpi patrankos.

Enė net suvirpėjo.

— Kaliausė, šaunusis Kaliausė! Kaip jis ten gyvena? O ge-rasis Medkirtys ir Drąsusis Liūtas? Kas jiems nutiko?

— Kol kas nieko baisaus jiems ne-
nutiko, bet jiems bus riesta, jeigu tu,
Ene, ir tu, Timai...

Ponia Ana tuoj pat pašoko:

— Žinojau, kad taip bus! Jūs vėl
atėjote šauktis pagalbos.

— Tyliau, Ana, tyliau! — ėmė ra-
minti pačią fermeris. — Čia, regis, rei-
kalai kur kas rimtesni nei anksčiau.
Mums reiktų pasikviesti O'Kelio šei-
mą. Žinoma, drauge su Timu...

Džonas išėjo į kaimyninę fermą, po-
nia Ana paskendo nelinksmose min-
tyse, o Enė tylomis klausinėjo Fara-
mantą apie Smaragdo miestą, apie
Kaliausę, Medkirtį, Liūtą, apie Tilį Vi-
lį, Mirksiukus, Kramtukus ir Šok-
liukus...

Poniai Anai irgi būtų buvę įdomu
pasiklausti, bet liūdnos mintys neda-
vė ramybės. Netrukus pasirodė ir Ti-
mas su tėvais. Per dvejus me-
tus, prabėgusius nuo sugrįžimo iš Ste-
buklų šalies, jis gerokai išstypo ir ūgiu
dabar beveik nenusileido tėvui.

Nujausdamas, kad vėl laukia nuoty-
kiai, jis linksmi pasisveikino su Fara-
mantu ir Kagi Kar.

Faramantui vėl teko papasakoti tai,
ką jau buvo girdėję Smitai.

Ričardas O'Kelis išdidžiai pareiškė:

— Žemėje mūsų šimtai milijonų, ne-
jaugi mes nesusidorosime su saujele
Ateivių?

Faramantas pertraukė jį:

— O jeigu įkandin šių atlėks dešimtys kosminių laivų? Enė baikščiai pažvelgė į žvaigždes.

— Visa laimė, kad kovoti su menvitais mums padeda arzakai.

Visi ilgai tylėjo. Paskui ponia Ana paklausė:

— Bet kodėl jūs, garbusis Faramantai, manote, kad jums gali pagelbėti Enė ir Timas? Jie tik vaikai, tiesa, jau dideli, bet vis tiek vaikai.

Vartų Sargas atsakė:

— Atvirai kalbant, mes tikėjomės ne tik vaikų pagalbos, nors ir labai jais pasikliaujame. Mes norėjome pasikviesti Milžiną iš anapus kalnų, tą išmintingą, didžiai prityrusį žmogų. Beje, Tiliis Viliis, kad ir geležinis, bet labai geros širdies: jis taip ilgisi jūreivio Čarlijo, jog galėtų apie jį kalbėti kiaurą dieną.

— Labai malonu, kad jis prisimena Čarli, — tarė ponia Ana. — Bet brolis šiuo metu plaukioja Didžiajame vandenyne ir vargu bau greitai pasirodys pas mus. Kai susirengsite keliauti atgal į savo nuostabųjį kraštą, įduosiu jums nunešti Tiliui Viliui vieną daiktelių, kurių mudvi su Ene laikome jau visus metus.

— Mama! — Enė priglaudė pirštą prie lūpų ir valiūkiškai dirstelėjo į poniją Aną. Ši tuoj nutilo.

— Vaje, vėl išsitariau.

— Vadinasi, Milžinas iš anapus kalnų negalės mums pagelbėti, — atsiduso Faramantas. — Bet vis dėlto leiskite su mumis Enę ir Timą. Pažadame, jog apsaugosim juos nuo pavojų, neleisime kautis su priešais. Mums be galo praverstų jų išmintingi patarimai.

Ponia Ana vėl rengėsi kažką sakyti, bet fermeris Smitas užbėgo pačiai už akių.

— Paklausk, Ana, — tarė jis, — jau du sykius Stebuklų šalies gyventojai šaukėsi mūsų vaikų. Pirmąjį kartą nelaimė grėsė Kaliausei ir Geležiniam Medkirčiui. Antrąjį kartą grėsmė buvo pakibusi virš visos Stebuklų šalies, piktoji

burtininkė norėjo ją sunaikinti. Dabar, trečiąjį kartą, baisus pavojus gresia visai Žemei. Jei nepagelbėsime jiems, jei neleisime vaikų, niekuomet sau šito nedovanosime.

Motinos pagaliau sutiko išleisti vaikus.

Tuomet fermeris Džonas tarė:

— O dabar, mielosios moterys, aš jus pradžiuginsiu. Vaikai keliauja ne vieni. Mes iškviessime Alfredą Kaningą. Manau, jis neatsisakys susiimti su Ateiviais.

— Taip taip, jis pagelbės, — atsiliepė ponija Ana, — jis dabar inžinierius, išradėjas. Jis yra prasimanęs tokių dalykelių, kad mechaniniai asilėnai, palyginti su jais, vieni niekai!

— Fredas tikrai padės, — sutiko fermeris. — Beje, jis paglobos ir mūsų vaikus.

Sužinojusios, kad į pavojingą kelionę leisis Fredas Kaningas, moterys visiškai nusiramino.

NELINKSMA PUOTA

Alfredas Kaningas gavo telegramą: „Atvažiuok nedelsdamas, giminaičiai, gyvenantys Smaragdo saloje, sunkiai serga. Jiems reikia rimto gydymo. Džonas Smitas“.

Telegrafo darbuotojai kuo ramiausiai išsiuntė telegramą. Mat jie nežinojo, kas ta Smaragdo sala, užtat Fredas Kaningas tuoj suprato, kad Stebuklų šaliai gresia pavojus. Jis pasiprašė ilgų atostogų ir po dviejų dienų atkako į Smitų fermą.

Jaunasis inžinierius padėkojo Džonui Smitui už pasitikėjimą.

— Galbūt mano žinios pravers, — tarė Fredas. — Žinau aibės formulę. Esu išradęs tokių sprogmenų, kurių mažutis trupinėlis sumaltų didžiausią kalną.

Timo akys suspindo iš susižavėjimo.

— Fredai, tai kad imtume ir kyštelėtume tokių sprogmenų po Ateivių laivų! — sušuko berniukas.

— Pažiūrėsime, — išsisuko nuo atsakymo Fredas.

— Ne, būtinai, būtinai! — užsispyrė Timas. — Ir pakišiu sprogmenis aš! Užsidėsiu sidabrinę lapių karaliaus diademą, ir baigtas kriukis!

Timas kalbėjo apie sidabrinę diademą, kurią Enė buvo gavusi dovanų iš lapių karaliaus Uosliojo XVI.

— Paklausk, Timai, jeigu nesiliausi paistęs niekus, tai žinok, kad pasiliksi Kanzase, — pasakė Alfredas taip ryžtingai, kad Timas tučtuojau nusiramino, bet vis dėlto dar paklausė:

— Fredai, o sprogmenis ar pasiimsime?

— Žinoma, ne. Pasigaminsime nukakę. Reikiamų medžiagų atsiras ir ten. Bet štai ginklų privalome pasirūpinti iš anksto. Kaningas nupirko dėžę šautuvų ir dvidešimt revolverių, taip pat įsigijo sočiai šovinių. Taigi nešmenė susidarė padori, bet Oichui ji buvo vieni niekai.

Ir štai naktį Smitai ir O'Keliai vėl atsisveikino su savo vaikais bei Alfredu Kaningu. Kalbama buvo nedaug, bet kiekviename ištartame žodyje slypėjo širdgėla, juk Smitų ir O'Kelių šeimos dabar ištisus mėnesius gyvens kamuojami rūpesčių ir nerimo.

Oichas leidosi į Stebuklų šalį. Keleiviai įsitaisė erdvioje kabinoje jam ant nugaros. Ją Čarlis Blekas buvo sumeistravęs dar anai kelionei.

Artošės šį sykį su savimi neėmė. Mat jis buvo nesantūraus būdo, tad kiekvieną akimirką galėjo suloti ir paleisti viską vėjais.

Kelyje Alfredas prisiminė įvairias chemines formules ir ilgai jas nagrinėjo. Timas ir Enė nieko nesuprato. Nenuostabu, kad užliūliuoti nuobodžių kalbų ir vienodo kabinos sūpavimo, jie netrukus užsnūdo.

Kai prijaukintasis drakonas nusileido Pasaulinių kalnų

papėdėje, buvo vakaras. Tai jau buvo Stebuklų šalis, ir Kagi Kar prakalbo. Išvarginta priverstinio tylėjimo, ji jausmingai sveikinosi su Ene, Timu ir Fredu.

— Keliauti naktį neverta, — perspėjo Kagi Kar, — galime susidurti su skraidančiąja Ateivių mašina.

Keleiviai įsitaisė nakvynės, bet prieš tai Enė neišken-tusi išbandė, ar gerai veikia sidabrinė diadema su rubino akele. Diadema veikė kuo puikiausiai, ir draugai, už-liūliuoti miško šlamesių, užmigo.

Išaušus rytui, Oichas, saugodamasis Ateivių malūnspar-nių, tylutėliai nusklendė virš miško tankynių. Priešų nepas-tebėtas, jis sėkmingai atlakino keliauninkus prie Smarag-do miesto vartų.

Kaliausė jau rengėsi paskelbti visam miestui, visai ša-liai atvykus Enę, Timą ir Alfredą. Jis ketino surengti šventi-nę eiseną nuo vartų iki rūmų su muzika bei sveikini-mo kalbomis, bet feldmaršalas Dinas Gioras jį atšnekėjo. Mat ilgabarzdis kareivis puikiai suprato, kas yra karinė paslaptis.

— Netikėtos iškilmės, — pasakė jis, — sukels Atei-viams nerimą, ir jiems parūps sužinoti, kam jos rengiamos. Bus riesta, jeigu jie sužinos apie žmones iš anapus kalnų.

Taigi Kaliausė dar kartą įrodė savo išmintingumą ir triukšmingų iškilmių prie vartų nusprendė nerengti.

Bet jau čia, už aukštų rūmų sienų, Valdovas galėjo elgtis kaip tinkamas ir duoti visišką laisvę savo negud-rioms išmonėms. Tądien jis buvo itin išsipustęs. Ant jo naujo aksominio durtinio, kietai prikimšto šviežių šiaudų, žė-rėjo brilliantinės sagos, ant plačių skrybėlės kraštų tilin-džiavo sidabriniai varpeliai, raudonų jo tymo batų galai buvo užriesti, o krūtinė — nusagstyta ordinais. Vienais jų Kaliausė buvo pats save apdovanojęs, kitus gavęs iš Vio-letinės šalies valdovo Geležinio Medkirčio bei iš Rūdkasių šalies valdovo garbiojo Ružero. Trečius jam buvo atsiun-tusios gerosios fėjos Vilina bei Stela.

Geraširdis Kaliausė be paliovos plačiai šypsojosi.

Iškilmų proga Geležinis Medkirtys taip pat buvo švariai nublizgintas. Ant peties jis buvo užsimetęs auksinį kirvį. Drąsusis Liūtas, nepaisydamas senatvės, taip pat buvo atbinzinęs į Smaragdo miestą. Jam ant kaklo, kaip ir dera karaliui, blizgėjo auksinis antkaklis. Feldmaršalas Dinas Gioras, kurio barzda siekė žemę, buvo apsirengęs paradiniu munduru. Rankoje jis laikė maršalo lazdą, nusagstyta brangakmeniais. Gydytojai Borilis ir Robilis buvo apsiautę juodomis mantijomis, ant kurių blizgėjo ordinais. Jiedu buvo pasiėmę savuosius lagaminėlius (jeigu kas per puotą imtų ir apalptų!). Buvo atėjęs ir Kramtukų šalies valdovas Premas Kokusas. Nuošaly visų tarsi koks milžiniškas paminklas stūksojo Geležinis Riteris Tilis Vilis, baisia nusimineš, kad tarp atvykusiųjų nėra jūreivio Čarljo. Tilis Vilis slapčia prisipažino Enei, jog nuo tos akimirkos, kai Faramantas ir Kagi Kar iškeliavo į Didįjį pasaulį, jis visą laiką laukęs savo meistro ir taip jaudinęsis, kad jam net atsipalaidavusios keletas spyruoklių ir vaikščiojant ėmę barškėti varžtai.

— Na jau, — švelniai pasakė milžinui mergaitė, — riteris visada privalo būti stiprus...

— Žinau, — graudžiai atsiduso milžinas, — bet nieko negaliu sau padaryti. Pasikalbėkime, Ene, geriau apie tėvelį Čarlį.

Enė šyptelėjo ir ištraukė iš kelionmaišio didelį stačiakampį paketą.

— Nagi atspėk, kas čia? — pasakė ji. — Tas, kurio tu taip ilgiesi, negalėjo atskristi į Stebuklų šalį, bet užtat atsiuntė tau dovanų. Tuoju tu išvysi savąjį tėvelį Čarlį!

Enė ištraukė iš paketo vienakojų jūreivio fotografiją. Čarlis Blekas buvo nusipaveikslavęs ant savo laivo denio audringos jūros fone; dantyse jam stirksojo nepakeičiamoji pypkė, o akys juokėsi...

Geležinio Riterio džiaugsmui nebuvo galo: jis neatplėsdamas žvilgsnio žiūrėjo į brangų veidą, kėlė fotografiją tai prie vienos akies, tai prie kitos, tai atitraukdamas ją nuo savęs, tai vėl beveik priglausdamas prie veido...

— Žaibai ir perkūnijos! — šaukė susijaudinęs milžinas. — Kaip tėvelis Čarlis gebėjo pereiti į šią popieriaus skiautėlę ir visam laikui joje pasilikti?

— Šito aš tau niekaip nepajėgsiu paaiškinti, — prisipažino mergaitė. — Pati nežinau.

Tilis Vilis paprašė Enę pasiūti portretui tvirtą odinį dėklą, idant toks trapus daiktas kaip fotografija pernelyg greitai nesudriktų.

Dėklą Enė pasiuvo iš Šešiakojo odos, — tvirtesnės medžiagos vargu būtų galėjęs rasti, — ir nuo to laiko jūrevio Čarlio portretas saugiai gulėjo Geležinio milžino kabinėje.

Enę, Timą bei Alfredą su duona ir druska pasitiko dar storesnis nei anksčiau virėjas Baluolis, pasirišęs baltutėlaitę prikyštę ir užsivožęs tokią pat baltą kepurę. Apie šį pasakišką, Kaliausės manymu, paprotį valdovas buvo skaitęs „Enciklopediniame žodyne“ ir dabar panorą padaryti svečiams malonumą.

Po puotos, tiesą sakant, ne itin linksmos, svečius iš Didžiojo pasaulio Kaliausė pakvietė į Sosto salę prie televizoriaus.

Rusva stebuklingoji fėjos Stelos dovanota dėžė kaip ir anksčiau veikė puikiai: ji parodė žiūrovams menvitus ir aržakus. Ranaviro vergai apie pilį tvėrė vielinę tvorą, ant kurios buvo prikabinėta garsiakalbių, skambučių, antenų.

Fredas puikiai išmanė techniką, tad bemat suvokė, kad tai yra ne kas kita, tik signalizacija, kuri, jeigu kas bandytų brautis į Ateivių stovyklą, pakeltų pragarišką triukšmą.

— Žiūrėkite, žiūrėkite, štai ir Ilsoras, — sukrito Kaliausė. — Jis generolo tarnas ir mūsų bičiulis.

Enė, Timas ir Fredas nejučiomis ėmė žavėtis jo išlankiu

stotu, gražiu veidu, gyvomis juodomis akimis, kupeta tamsių plaukų.

Kaliausei paprašius, televizorius parodė „Diavoną“, išdžiai stūksančią ant trijų aukštų atramų. Fredas pamanė, jog žvaigždėlaivis išties išpūdingai atrodo.

Visą naktį, nė valandėlę nesumerkdamas akių, Fredas Kainingas svarstė. Timas ir Enė ilsėjosi nerūpestingai kaip vaikai. Kaliausė, kuris niekada nemiegodavo, sėdėjo smaragdais išpuoštame soste ir mintyse skaičiavo, iš kokių skaičių galima dalinti 64725 be liekanos.

SMARAGDO PASLAPTIS

Beje, darbas Smaragdų kasyklose virte virė. Pilnut pilnutėlę brangakmenių dėžutę generolas jau buvo paslėpęs seife. Bet reikia pasakyti, jog prieš tai nutiko neįtikimas dalykas. Arzakai, dirbę Smaragdų kasyklose, ėmė maištauti.

Geologas menvitas, prižiūrėjęs šachtose dirbančius arzakus, baigiantis diena privalėjo žiūrėti, kad vergai nenuslėptų brangakmenių. Kerinčiu žvilgsniu jis skvarbė einančių prie skrynelės arzakų rudas ir juodas akis, įsakinėdamas dėti į ją smaragdus:

— Pakluski man, verge, pakluski, — kalbėjo jis, — smaragdai nė tavo, atiduoki juos.

Arzako ranka pati atsigniauzdavo, ir į skrynelę iš jos lėtai įriedėdavo perregimas žalias akmenėlis.

Kartą prižiūrėtojas vienam dar neatidavusiam smaragdo arzakui įsakė:

— Nagi, verge, nusileisk į šachtą ir atnešk čionai sudedamąją kėdutę.

Užuot nusileidęs į šachtą, vergas netikėtai atšovė:

— Kėdė pastovės iki rytojaus.

Tai išgirdęs, menvitas iš netikėtumo net išsižiojo. Buvo justis, jog arzakai, kurie dar nebuvo atidavę brangakmenių, pritaria draugui. Tuo tarpu atidavusieji į juos žvelgė aiškiai sumišę.

Arzakai jau buvo sudėję į skrynelę smaragdus, o geologas menvitas niekaip negalėjo atsigosti. Jam buvo nesmagu pakelti akis į jo gėdą regėjusius vergus. Menvitas įbedė neapykantos kupiną žvilgsnį į ramybės drumstėją ir ty-lutėliai iškošė:

— Pakluski man, verge, pakluski. Nedelsdamas atnešk kėdę.

Arzakas krūptelėjo, apsisuko ir tuoj pat dingo šachtoje. Po penketo minučių jis pasirodė nešinas kėde.

Menvitas nusiramino. Jis dar buvo galingas.

Iki saulės laidos kalnakasiai arzakai žygiavo pilies vartų link, šnabždėdamiesi apie tai, kas tądien nutiko. Labiausiai savo elgesiu stebėjosi pats įvykio kaltininkas.

Kai naktį arzakai viską papasakojo Įlsorui, šis pirmiausia išklausinėjo smulkmenų, ir sužinojęs, kad vienu atveju arzakai atsakinėjo su smaragdais rankose, o kitu — be jų, tarė:

— Atmenu, kartą skaičiau senovės išminčių knygoje, kad gyvatė, pažvelgusi į smaragdą, iš pradžių verkia, o paskui apanka. Maniau, kad tai tik pasaka. Žinote ką... Patikrinkime.

Rytojaus dieną visi arzakai sumetė smaragdus į skrynelę, o vienas nedidelį akmenėlį įsikišo į batą. Atidavusieji smaragdus pasitraukė nuošaliau, o tas, kuris tebeturėjo akmenuką, tol tyčiomis sukosi apie prižiūrėtoją, kol šis pas-tebėjo, jog vergas neturi įrankių.

— Kur tavo kirtiklis? — paklausė geologas.

— Pa... kir... pamiršau, — painiodamasis sulemenom tas ir klausiamai pažvelgė menvitui į akis.

Prižiūrėtojas taip pat neatitraukė žvilgsnio nuo vergo akių.

— Tai eik ir pasiimk, — paliepė jis.

Panarinęs galvą, arzakas nukiūtino šalin. Po to kiek

įkabindamas puolė į šachtą. Kai sugrižęs atsistojo išsirikiavusių kalnakasių greton, neiškentė ir sušnibždėjo kaimynui:

— Tai bent! Veikia!

— Tai ko taip puolei vykdyti įsakymo? — paklausė kaimynas.

— Kad ponas nieko neįtartų.

Vakare visi aržakai jau žinojo apie stebuklingą žaliojo akmens galią. Tereikėjo visiems įsigyti po akmenėlį, ir mentitų kerams galas. Geologo džiaugsmui, darbas šachtose virte užvirė.

Ban Nu negalėjo atsigerėti, regėdamas, kaip sparčiai skrynelėse daugėja smaragdų. Bet labiau už visus džiūgavo aržakai. Ką ir bekalbėti, juk dabar jie plušėjo dėl savo tautos laisvės.

URFINAS RANAVIRE

Pirmasis Urfino žygis į Ranavirą buvo nesėkmingas. Prasigauti į Ateivių teritoriją jam pavyko. Užtat karučius su vaisiais ir daržovėmis turėjo palikti prie aptvaro, mat be jų buvo žymiai lengviau.

Urfinas nesibeldė į Gurikapo rūmų duris. Ką gi jis ten būtų veikęs be vaisių ir daržovių? Jis tik apėjo vogčiomis aplink visą burtininko būstą, slapstydamasis už kiekvieno kampo. Jis žvilgčiojo pro langus — iš pradžių pro rausvąjį, po to pro žydrąjį, geltonąjį — bene pamatys, kaip gyvena mentitai, bet nieko neregėjo, tik spaivotą stiklą.

Stumdamas karučius, namo daržininkas grįžo aplinkiniu keliu, kuris 'kaip tik suko pro Smaragdų kasyklas. Urfinas pasislėpė už vienos neaukštos uolienu krūvos. Darbo diena buvo ką tik pasibaigusi, ir jis visai iš arti matė malonius aržakų veidus ir mašlias jų akis.

Pasekęs, kuriuo keliu vergai grįžta į pilį ir pabėgęs į

priekį, Džiusas išvertė ant kalnakasių kelio kupinus karu-
čius nuostabiais vaisių.

Arzakai lyg užburti stovėjo priešais šį stebuklą, o kai galop paragavo, tai pasijuto taip, tarsi būtų papuoļę į pasa-
ką, kurioje pildosi visi norai.

Urfinas vis dažniau ateidavo prie Smaragdų kasyklų. Labiausiai jį stebino tai, kad po alinančio darbo arzakai būdavo daug žvalesni ir linksmesni nei rytą. Atrodė, lyg šachtoje jie būtų ne dirbę, bet ilsėjęsi. Tiesa, atidavę iškastuosius smaragdus geologui menvitui, kuris stovėjo su skrynele prie išėjimo, jie vėl pasidarydavo išglebę, kėblin-
davo net nežiūrėdami vieni į kitus.

— Visas stebuklas slypi ne kur kitur, tik smaragduose, —
suprato Urfinas.

Kitą kartą su pilnais vaisių karučiais Urfinas visiškai nesislėpdamas atkeliavo prie Ranaviro. Sargybiniai nedelsda-
mi jį sučiūpo ir nutempė stačiai pas Ban Nu. Vertėjas buvo Ilsoras, apie kurį, kaip ir kiti Stebuklų šalies gy-
ventojai, Džiusas jau buvo girdėjęs.

— Kas toks esi ir ko pas mus atėjai? — paklausė ge-
nerolas. Jis smalsiai žiūrėjo į savo noru pas menvitus at-
kakusį beliorietį.

— Aš daržininkas, auginu tokius vaisius bei daržoves, ko-
kių niekas kitas nēmoka išauginti, — atsakė Urfinas Džiu-
sas. — Jei, ponas generole, geidautumėt, atgabėčiau jų
kiekvieną dieną ir prašyčiau už juos menko nieko — už
dešimt karučių viso labo vieno smaragdo.

Stebuklų šalyje, kur smaragdų buvo daugiau nei danguje
žvaigždžių, toks užmokestis iš tiesų atrodė labai menkas.

Pokalbio pabaigoje daržininkas išdėliojo priešais Ban
Nu vynuoges, melionus, braškes ir daugybę kitokių gėry-
bių, kurias buvo atvežęs karučiais. Kuo daugiau generolas
ragavo vaisių, tuo labiau tirpo jo nepasitikėjimas beliorie-
čiu. Ban Nu netgi pasižadėjo mokėti smaragdais, nuspren-
dęs, kad vis vien juos atimsiąs, vos tik užkariausiąs Gudviniją.

Nuo to sykio Džiusas kiekvieną dieną į menvitų virtuvę atgabendavo po keletą karučių stebuklingųjų vaisių. Greitai Smaragdo miestą pasiekė žinia, jog Urfinas parsidavęs menvitams ir kasdien jiems vežąs vaisių bei daržovių. Žinoma, ne už dyka — už dešimtį karučių jis gaunąs nuostabiausią smaragdą. Be to, Ateiviai pasižadėję, jog kai užkariaus Gudviniją, o gal visą Beliorą, nedarys jam nieko pikto.

PIRMOJI ALFREDO KANINGO PERGALE

Gurikapo šalies gyventojų Ban Nu nė kiek nebijojo. Apie keistuosius Stebuklų šalies padarus — Kaliausę, Geležinį Medkirtį, Tilį Vilį bei kitus — jis nieko nebuvo girdėjęs. Ban Nu nerimą kėlė tik milžinai. O jeigu dar iš Didžiojo pasaulio būtų atsidanginusi visa armija su šautuvais ir patrankomis, tai jau būtų reikėję susirūpinti. Bet generolas buvo tikras, kad didelė armija neatžygiuos.

Vis dėlto Ban Nu nusprendė, kad reikėtų būti atsargiems. Jis įsakė aptverti Ranavirą spygliuotos vielos tvora ir tik kur ne kur palikti įėjimus. Ties jais darbininkai įtaisė garsiakalbių, skambučių bei antenų signalizaciją: vos tik kas bandytų įeiti, tuoj imtų kaukti sirena.

Pirmomis dienomis pasigirdo keletas melagingų pavojaus signalų: sirenos kaukdavo, o palei aptvarą nieko nebūdavo. Jeigu menvitai būtų atidžiai apžiūrėję, tai krūmuose bei už akmenų būtų išvydę juokingus mažus veidelius. Bet jiems tokia mintis nė į galvą neatėjo. Jie net pailso bespėliodami, kodėl gi nei iš šio, nei iš to ima veikti signalizacija.

Kai nykštukams pagaliau nusibodo erzinti menvitus, jie išsirausė po laidais griovelius ir po senovei patyliukais vaikštinėjo po bazę.

Skaitydamas Smaragdo rūmuose nykštukų pranešimus,

Alfredas Kaningas itin susidomėjo melagingais pavojaus signalais. Gerai viską apsvarstęs, prie eilinio Kaliausės nurodymo jis brūkštelėjo keletą žodžių Kagi Kar.

Netrukus palei visus įėjimus į stovyklą vienu metu net springdamos pašėlo kaukti sirenos.

Čiupe spindulinius pistoletus, mėnvitai puolė prie tvoros. Visiems ateiviams dingtelėjo ta pati mintis: „Bazė užpuolė belioriečiai“.

Prie spygliuotos tvoros nebuvo nė gyvos dvasios. Mėnvitai atidžiai apžiūrėjo tvorą — vėl nieko! Baisiai susirūpinę, jie pasuko atgal. Nespėjus jiems nueiti nė šimto žingsnių, sirenos vėl sustugo. Po to dar ir dar kartą, kol galop, išvydę virpčiojant miško medžių lapus, Ateiviai suprato, kad tai būta paukščių.

Taip, visą šitą sąmyšį buvo sukėlę svirbeliai ir kregždutės. Jie pulkais tūpė ant signalizacijos, ir ši tuoj imdavo kaukti. Antpuoliui vadovavo Kagi Kar. Daugybę sykių paukščiai šitaip puolė prieš stovyklą ir kaskart laimingai pasprukdavo.

Plūkėsi Ranaviro gyventojai, plūkėsi, kol galop į dienas kylantį triukšmą numojo ranka.

Tada ėmėsi darbo šikšnosparniai. Artimiausiose olose jų buvo tūkstančiai. Kilo baisi pakriktuvė! Kiauras naktis plyšojo sirenos. Jų kaukimo nevaliojo niekas tvirti. Rameriečiai liovėsi miegoję.

Generolas Ban Nu, pamėlęs iš bejėgiško pykčio, įsakė darbininkams arzakams išjungti signalizaciją.

Taip Alfredas Kaningas laimėjo pirmąją, kad ir nelabai reikšmingą, pergalę.

KAIP KOVOTI SU MENVITAIŠ?

Ypatingajame posėdyje, sušauktame Kaliausės, be paties valdovo, dalyvavo Geležinis Medkirtys, Drąsusis Liūtas, Alfredas Kaningas, Dinas Gioras, Faramantas ir Kagi Kar. Tilis Vilis žiūrėjo pro langą, ir niekas neįtarė, kad jo kabinoje, patogiai įsitaisiusi, sėdi Enė. Susirinkusieji svarstė itin svarbų klausimą: kaip kovoti su Ateiviais ir juos įveikti. Stoti atviron kovon buvo neįmanoma: spinduliniai Ateivių pistoletai gerokai pranoko įprastus ginklus, kuriuos iš Didžiosios žemės buvo parsigabenęs Kaningas. Labiausiai tiko kuris iš Stebuklų šalies stebuklų.

Faramantas pasiūlė paleisti virš Gurikapo pilies ir jos apylinkių Geltonąjį Arachnės Rūką. Burtininkės užkeikimą mokėjo Timas. Mat buvo jį atsitiktinai girdėjęs. Čarlis Blekas, prieš sudegindamas burtų knygą, skaitė ją balsu, o berniukas turėjo gerą atmintį.

— Speigas, kurį paskleis rūkas, — tarė Vartų Sargas, — sušaldys Ateivius, išsekins jų jėgas, ir mes lengvai su jais susidorosime.

Pasiūlymas visiems patiko. Jis buvo išmintingas ir lengvai įgyvendinamas. Bent jau pabandyti dėl viso pikto vertėjo. Į Sosto salę buvo pakviestas Timas.

Kaliausė įjungė stebuklingąjį televizorių. Alfredas paliepė Timui išstarti burtazodžius prieš ekraną, kuriame buvo matyti Ranaviras.

— Uburu kuruburu, tandara andabara, — pradėjo Timas ir tuoj pat ėmė springti juokais. Baisiai įdomu buvo vaidinti piktą burtininką.

Fredas užsipuolė berniūkštį:

— Kas gi taria tokius bairius užkeikimus juokdamasis? Jeigu nori, kad pasisektų, privalai būti rimtų rimčiausiais.

Bet Timas niekaip neįstengė surimtėti. Vos tik pasakydavo porą trejetą žodžių, iškart imdavo prunkšti. Galiausiai berniūkštis buvo išvytas iš salės, o užkeikimus, parašytus ant lapelio, perskaitė pats Kaningas. Jo lūpose tie žodžiai skambėjo labai įtikinamai, bet jokių permainų Ranavire neįvyko: dangus tebebuvo toks pat žydras, o saulė švietė kaip švietusi. Pasitarimo dalyviai suglumę žiūrėjo vienas į kitą, o paskui Smaragdo miesto Valdovas sielvartingai papurtė galvą:

— Visai buvome pamiršę, jog kai Arachnė nusigalavo, o Milžinas iš anapus kalnų sudegino knygą, ir burtams atėjo galas.

— Maža bėda, sugalvosime ką nors kita, — dalykiškai pasakė Kaningas. Jis nenorėjo, kad visi nuliūstų. — Vienas iš pačių didžiausių jūsų šalies stebuklų — Migdomasis vanduo, — tarė jis. — Ar prisimenate, kaip lengvai, jo padedami, priveikėme požemio karalius? Neišgelbėjo tada jų nei kariuomenė, nei Šešiakojai, nei drakonai... Nepamirškite, kad mums padės arzakai. Jeigu jie šliūkštels Migdomojo vandens į Ateivių miestą, šie užmigs, ir baigtas kriukis!

— Šauniai sugalvojai, mielas Fredai, aš irgi apie tai buvau pamanęs. Bet kaip tu nepastebimai nugabensi vandenį į Gurikapo pilį? — netvirtai paprieštaravo Kaliausė. — Daug jo nenuneši...

— Kaip? — perklausė Kaningas. — Reikia pagalvoti.

Stojo tylą.

— Atrodo, — tarė kiek pamąstęs Alfredas, — mums praverstų vandentiekis. Vamzdžiais nukreipsime vandenį į pilies šulinį.

— Bet tam turėsime iškasti požeminį tunelį, — pasakė Dinas Gioras.

— Taip, bet reiks būti labai atsargiems, — priminė Kaliausė.

— O kuriems galams pelės? — neišlaikiusi šūktelėjo iš savo slėptuvės Enė. Tilio Vilio padedama, ji iš kabinos pro langą persiropstė į Sosto salę.

— Pelių daugybė. Visa, ką liepsime, jos padarys tylutėliai. Aš juk turiu stebuklingąjį Raminos švilpuką! Ar norite, pasivadinsiu laukinių pelių karalienę?

— Šaunuolė, — žvaliai sukarksėjo Kagi Kar ir pripuolė prie mergaitės, kad ši paglostytų jai plunksnas. Ji, nors ir buvo ori varna, labai mėgo švelnumą. Enė tyliai glostė Kagi Kar galvą ir žvelgė į pasitarimo dalyvius.

— Atrodo, neblogai sumanyta, — pagaliau sutiko Kaningas.

— Valio! — vos nepašoko iš džiaugsmo Enė.

— Valio! — pritarė jai Kagi Kar.

— Blogiausiu atveju, jeigu niekas negelbės, mes susproginsime kosminį Ateivių laivą, — tarė Alfredas. — Pasi-dirbsime nedidelę, bet galingą miną. Žvaigždėlaivį užminuosime jau dabar. Šitai padaryti mums padės IlSORas.

Nedelsiant buvo sudarytos dvi brigados — Mirksiukų, kuriai vadovavo Lestaras, ir rūdkasių, vadovaujamų Ružero. Kietagalvių brigada nešė vamzdžius ir visus reikalingus darbo įrankius.

Po to, kai buvo užmigdyti požemio karaliai su visomis savo šeimomis bei dvariškiais, Migdomojo vandens retai kada prisireikdavo. Nebent ypatingais atvejais. Šit kartą už išdavystę buvo užmigdytas Rufas Bilanas. Stebuklų šalyje kalėjimų nebuvo, tad nusikaltėlis atsipirko ilgu miegu.

Feldmaršalas Dinas Gioras perspėjo Šventojo šaltinio sargą, kad šis praleistų Mirksiukų ir rūdkasių remontininkų brigadas.

Apie tai, kam ketinama tiesti vamzdžius, kurių laiką buvo nuspręsta tylėti, kad nesužinotų Ateiviai. Lestaras ir Ružeras buvo pasirengę pradėti darbus. Dabar savo žodį turėjo tarti pelės.

ENĖS SMIT PAGROBIMAS

Susprogdinti žvaigždėlaivį, kad ir blogiausiu atveju, taip pat reikėjo deramai pasirengti. Negailėdamas laiko, Alfredas ieškojo medžiagų, iš kurių būtų galėjęs pasigaminti sprogmenų. Su Ene ir Timu jis klaidžiodavo po Smaragdo miesto apylinkes, tyrinėdamas įvairius mineralus.

Kartą trijulė persikėlė per kanalą keltu, kuri dieną naktį plukdė kietagalviai, ir nužingsniavo geltonų plytų keliu.

Kokių tik prisiminimų nesukėlė bičiuliams šis kelias! Enė galvojo apie tai, kaip jos vyresnioji sesuo Elė, atnešta į Stebuklų šalį uragano, keliavo į Smaragdo miestą pas burtininką Gudviną. Kartu su ja traukė nepaprastai keisti padarai: Šiaudinė Kaliausė, Geležinis Medkirtys ir Bailusis Liūtas. Kiekvienas jų turėjo vienintelę svajonę: Kaliausė troško protingų smegenų, Geležinis Medkirtys — geros širdies, Bailusis Liūtas drąsos. Ir nors paaiškėjo, kad Gudvinas joks burtininkas,

jis sugebėjo išpildyti visus jų norus. Kaliausė gavo smegenų, Medkirtys — širdį, Liūtas — drąsos. O Elę į tėvynę parnešė stebuklingosios sidabrinės Gingemos kurpaitės.

Šiuo keliu žingsniavo ir berniukas Fredas, pagaliau ištrūkęs iš Urvo: jis skubėjo į Smaragdo miestą pranešti, kad Elę sučiupe požemio karaliai ir reikalauja, kad mergaitė jiems gražintų Migdomąjį vandenį, dingusį dėl išdaviko Rufo Bilano kaltės.

— Žinai ką, Ene, — pagaliau tarė Alfredas, — šianakt kviesk savo peles. Ar supratai?

— Oi, Alfredai, — apsidžiaugė Enė. — Supratau. Pagaliau aš išvysiu Raminą!

Pamatę tolumoje dunksančią kalvą, kur galėjo būti jiems reikalingų mineralų, Alfredas ir Timas, nešini plaktukais ir kuprinėmis, į kurias ketino krauti uolienas, nuskubėjo link jos. Enė liko pievoje, ji skynė gėles.

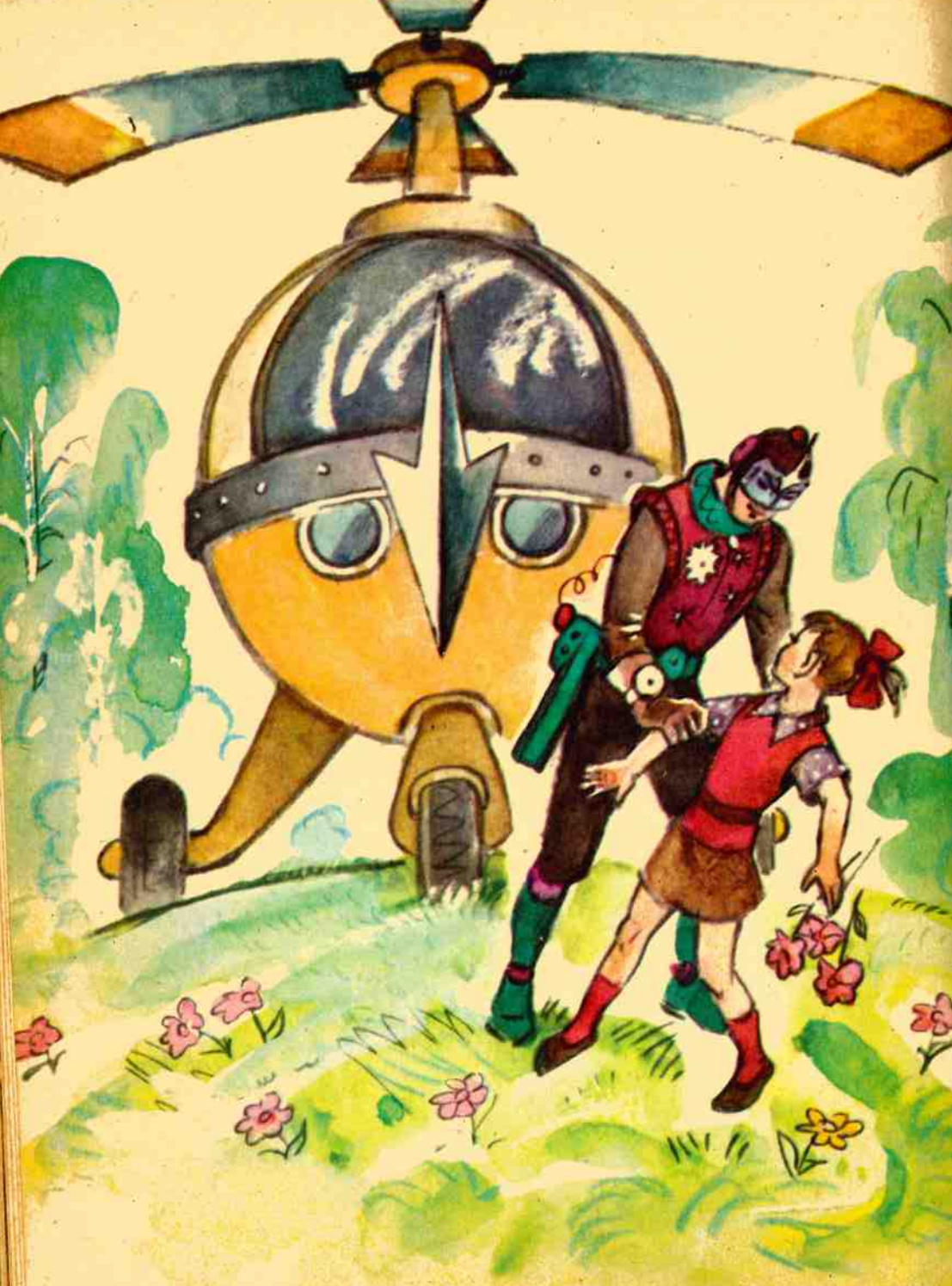
Staiga per pievą šmėstelėjo šešėlis, ore kažkas suplerkšėjo, ir per kelis žingsnius nuo mergaitės nutūpė malūnsparnis. Iš kabinos iššoko augalotas lakūnas. Keliais šuoliais jis pribėgo prie Enės. Ši garsiai riktelėjo ir bandė bėgti, bet veltui: lakūnas jau tvirtai laikė ją už rankos. Ištrūkti nepasisėkė, nors dvylikametė mergaitė buvo stipri ir vikri. Nieko nelaukdamas, nepažįstamasis griebė Enę tarsi lėlę ir nusinešė į malūnsparnį. Ši net akių nespėjo užmerkti iš baimės.

Mojuodami plaktukais, įvykio vieton atskubėjo Alfredas ir Timas. Bet jie pavėlavo — malūnsparnis jau kybojo ore.

Juodas taškelis netrukus dingo už miško, o apstulbę Timas ir Fredas vis dar žvelgė jam įkandin. Atgavę žadą, jie nuskubėjo į miestą.

Enė buvo taip išsigandusi, kad veik nesuvokė esanti malūnsparnyje, kurio kabinos durelės užrakintos, o mašina kyba vis aukštyne.

Malūnsparnis nuplerkšėjo virš Stebuklų šalies laukų ir miškų. Kurį laiką dar buvo matyti spindintys Smaragdo miesto bokštai, bet greitai ir jie išnyko. Apačioje šmėsčiojo fermos

bei sodai, kuriuose triūsė žmonės. Akimis jie lydėjo skrendančią mašiną, aišku, **nėmaž** neįtardami, jog ši nešasi viešnią iš Didžiojo pasaulio, kuri troško jiems padėti, o dabar štai pati papuolė į bėdą.

Enė puikiai suprato, jog rékti ir šauktis pagalbos beprasmiška, be to, ir pavojinga (mat netyčia galėjo išduoti savo draugų vardus).

Lakūnas atsigrėžė, įdėmiai pažvelgė į Enę ir kažką pasakė. Jo balsas nebuvo griežtas. Galbūt menškas patarė jai nebijoti. Šiaip ar taip, jo pailgos, kiek primerktos akys žvelgė visai nepiktai.

Mergaitė apgailestavo, kad neturi pasiėmusi sidabrinės diademos: kaip jai šią akimirką būtų pravertusi Uosliojo XVI dovana! Laipinama iš kabinos ar kur nors vedama, ji išsprūstų grobėjui iš rankų ir pasidarytų nematoma. O tada gaudyk vėją laukuose!

„Na štai, įsisvajojau kaip pasakoje, — pamanė Enė. — Nebūtų dalykų užsimaniau.“

Enė panarino galvą. Staiga kažkas šaltas slystelėjo jos ranka. Enė net pašoko: ir pamiršk tu man taip! Juk tai sidabrinis Raminos švilpukas. Štai kas ją išgelbės.

Enė paslapčia žvilgtelėjo į plačią lakūno nugarą: ar jis nepastebėjo Enės judesio, ar neatkreipė dėmesio į švilpuką? Lakūnas, pajutęs jos žvilgsnį, atsisuko ir padrąsindamas linktelėjo jai galva. Ne, jis buvo pernelyg įdarbęs, jis stebėjo prietaisų parodymus.

Taigi ji jau žino, kaip išsivaduos. Vos tik liks viena, ji pašauks karalienę Ramina. Bičiulė jai tikrai pagelbės. Ji turi stebuklingos galios: akimirksniu atsikliūti ten, kur geidaujanti. Patyrusi, kas atsitiko Enei, Ramina bematant duos žinią draugams, likusiems Smaragdo mieste.

Malūnsparnis nusileido Ranavire. Lakūnas, o tai buvo pats Kau Rukas, įsakmiu galvos mostelėjimu paliepė Enei eiti iš paskos, ir mergaitė klusniai nusekė įkandin menšvito.

Išvydę belaisvę, Ateiviai nė kiek nesistebėjo. Menšviti abe-

jingai ėjo pro šalį. Arzakai plušėjo kaip plušėję. Ūmai, susigretinusi su vienu iš jų, mergaitė — stebuklą stebuklai! — išgirdo:

— Nesi... jaudink...

— Tai Ilsoras, — spėjo belaisvė.

Enė ėmė žengti žvaliau. Ne tokie jau prasti tavo popieriai, jeigu ir tarp Ateivių atsiranda draugas.

Šturmanas pagrobė mergaitę Ban Nu įsakymu. Pastarųjų dienų įvykiai, ypač paukščių bei šiksnosparnių išdaigos, kėlė generolui įtarimą.

„Ar Mentachas kartais nevedžioja mūsų už nosies?“ — galvojo jis. Ban Nu nusprendė patikrinti, ar visa, ką buvo pasakojęs audėjas, tiesa. Kau Rukui jis patikėjo itin svarbią užduotį: atgabenti jam kokį Žemės gyventoją, bet šįsyk ne iš artimo Rūdakasių kaimelio, o iš Smaragdo miesto apylinkių.

— Taip patikimiau, — nusprendė Ban Nu.

Enė sekė paskui Kau Ruką stengdamasi atrodyti kuo ramesnė.

Ban Nu išėjo iš pilies pasipuošęs ordinais išsiuvinėtu munduru. Jį lydėjo Ilsoras. Enė įsistebeilijo į puošnų apdarą.

— Tai rasi labai turtingas žmogus, koks nors didikas, — pagalvojo ji. — Šitokias puošnias drapanas esu mačiusi tiktai knygose.

Generolas buvo gana rūstus. Jis neatlyžo nė tada, kai išvydo malonų mergaitės veidą.

Pokalbis, kuris labiau panėšėjo į tardymą, vyko Mėlynajame belaisvių namelyje. Pirmiausia iš kambario buvo išprašyti Mentachas ir Elvina. Elvina kaip ir visados, kai eidavo pasi-vaikščioti, pasiėmė pintinėlę grybams.

Netikėtai tarpduryje susidūrę su viešnia iš Didžiojo pasaulio, senukai, užuot apsidžiaugę, baisia nusiminė. Jiedu suprat, jog mergaitė taip pat menvitų belaisvė.

Mentachas skubiai bakstelėjo sau į krūtinę, papurtė galvą ir prisidėjo prie lūpų pirštą.

Enė susimąstė: „Jis tikriausiai nori pasakyti, kad mes nepažįstami arba kad aš ko nors neišplepėčiau“.

Šitai ir turėjo audėjas galvoje.

Pirmiausia Ban Nu paklausė belaisvę:

— Ar pažįsti tuos žmones, kurie ką tik iš čia išėjo?

Panaši į rojalį mašina, stovinti kambario kampe, didžiausiai Enės nuostabai, staiga švystelėjo, sušnypstė ir ėmė versti jai Ban Nu klausimus, o mergaitės atsakymus — generolui.

— Ne, — atsakė Enė, — aš jų nepažįstu.

Kau Rukas susidomėjęs žvilgčiojo į mašiną. Ilsoras kaip paprastai buvo visiškai ramus, tik jo akys šį kartą atrodė kur kas įdėmesnės.

— Kuo jie vardu? — gudriai paklausė Ban Nu.

— Jeigu aš nepažįstu šitų žmonių, — nustebusi atsakė Enė, — argi aš galiu žinoti jų vardus?

Po to Ban Nu ėmė klausinėti Enę to paties, ko buvo teiravęsis audėją.

Iš Faramanto ir Kaliausės Enė jau buvo girdėjusi tuos klausimus ir žinojo, kaip į juos atsakinėti.

Ji sąžiningai papasakojo generolui, kad šalis, į kurią jie atskridę, yra Gudvinija, kad pavadinta ji šitaip karaliaus Gudvino garbei, kad narsusis karalius nukariavęs ir prisijungęs prie savo valstybės Gīngemiją ir Bastindiją.

Girdėdamas pažįstamus vardus, Ban Nu rimo. O kai į jo klausimą apie milžinus mergaitė atsakė lygiai tą patį kaip ir Mentachas, generolas galutinai patikėjo belaisvį audėją kalbėjus tiesą. Iš tikrųjų negalėjo juk mergaitė, gyvenanti visai kitame šalies pakrašty, prasimanyti tą patį kaip ir Mentachas.

Ban Nu geraširdiškai pažvelgė į mergaitę. Jo nuotaika buvo gerokai pasitaisiusi.

— Dabar, kai jūs sužinojote iš manęs viską, ko norėjote, — mandagiai paprašė mergaitė, — gal galėtumėte paleisti mane namo?

— Ne, — griežtai pasakė jis. — Tu liksi gyventi drauge su Mentachu ir Elvina. Įsakysiu, kad jie tavimi rūpintųsi.

Taip taręs, generolas, lydimas Ilsoro bei Kau Ruko, išėjo iš namelio.

— Na gerai, — riktelėjo jam pavymui Enė, — jeigu tik Tilis Vilis panorės, jis iš kiekvieno padarys maltinį!

Kalbamoji mašina kruopščiai išvertė mergaitės žodžius, kurių, laimei, jau niekas negirdėjo.

LAUKINIŲ PELIŲ KARALIENĖ

Kai belaisviai liko vieni, Enė, gudriai dirstelėjusi į Mentachą ir Elviną, tarė:

— Nenusiminkite.

Mergaitė pūstelėjo į Raminos švilpuką, ir priešais juos tuoj pat išdygo, lydima kelių freilinių, laukinių pelių karalienė.

Elvina, netyčia aiktelėjusi, pati nepajuto, kaip atsidūrė ant

taburetės: mat geroji senučiukė nepaprastai bijojo pelių.

— Sveika gyva, jūsų didenybe, — mandagiai kreipėsi mergaitė į karalienę. — Atleiskite, kad sutrukdžiau, bet man labai rieta...

— Sveika gyva, mieloji Ene! — atsakė Ramina. — Argi tu neturi teisės reikalauti mano pagalbos ir dėmesio? Juk esi sidabrinio švilpuko savininkė! Bet kaipgi tu atsidūrei Ateivių nelaisvėje?

— Tai jūs jau žinote šitai? — nustebo Enė.

— Be abejo, — ramiai kalbėjo Ramina. — Man apie tai yra pranešusi karališkoji sesuo, šikšnosparnių valdovė Tariga. Jos ištikimieji tarnai neprašytiems svečiams neseniai buvo surengę tikrų tikriausią koncertą.

Nesusilaikiusi Ramina sukikeno, ir freilinos pagarbiai jai pritarė.

— Įsivaizduoju, kaip dabar bičiuliai jaudinasi dėl manęs, — visiškai nusiminusi pasakė Enė. — Galbūt mano, jog manęs jau ir gyvos nėra...

— Tu perdedi, mieloji Ene, — nuramino ją pelių karalienė. — Kam tada būtų stebuklingoji Kaliausės dėžė? Esu tikra, kad tavo bičiuliai viską kuo puikiausiai apie tave žino. Tuoju tai patikrinsiu.

Nesuskubus Enei atsikvošėti, Ramina pranyko palikusi Mėlynajame namelyje savo freilinas, į kurias baikščiai dirščiojo senutė Elvina.

Praėjo kiek laiko, ir karalienė grįžo pabuvusi visur, kur tik norėjo. Ji buvo patenkinta.

— Na žinoma, viskas taip ir yra, kaip maniau, — tarė ji. — Vos tik Timas su Fredu atbėgo į Kaliausės rūmus, visa matanti dėžė ėmė veikti, ir tavo nuotykius visi kuo geriausiai regėjo. Bičiuliai tikisi greitai tave išlaisvinsią... Beje, ir mano ištikimiesiems tarnams atsirado valstybinės reikšmės darbelio.

Enė iš karto suprato, kas tai per darbelis.

Senukai surengė pelėms karališkas vaišes iš lašinių gabaliukų ir pakepintos duonos trupinėlių. Puota tęsėsi iki vidurnak-

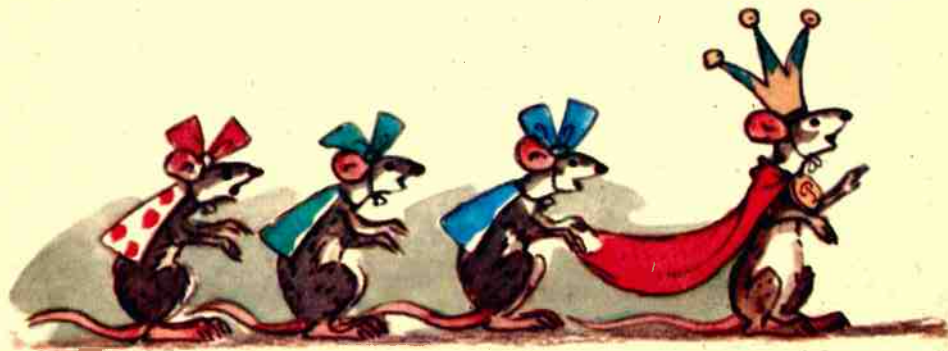
čio. Atsisveikindama Ramina pažadėjo laisvomis nuo valstybinės tarnybos valandėlėmis lankyti Enę ir pagelbėti jai susižinoti su bičiuliais. Jeigu labai prireiksia, Enė galėsianti pasinaudoti švilpuku.

NEREGIMOS ARMIJOS ANTPUOLIS

Pelės ėmėsi valstybinės svarbos darbų, ir požeminis tunelis ėmė ilgėti ne dienomis, o valandomis. Paskui tuntą pelių išpurenta minkšta žeme, tyčiomis palikta, kad nebūtų girdėti žingsnių, traukė Lestaro ir Ružero brigados, klojančios vamzdžius, kuriuos joms nešė kietagalviai. Aštriadantė armija pasiskirstė į pulkus ir batalionus, ir kiekviena grupuotė dirbo savo darbą. Vienos rausė daugybę urvelių, kurie susibėgę virto didžiuliu urvu, antros kruopščiai, po truputį, kad niekas nepastebėtų, nešė į mišką ir pylė palei medžių šaknis žemę. Trečios įsigavo į pilį.

Tuo metu, kai Enė ramiai miegojo Mėlynajame namelyje, prie kurio durų vėl buvo pastatytas sargybinis, po Ranavirą šmižinėjo pilkieji pulkai.

Pelės neregėtai vikriai prasmukdavo pro nepastebimas sky-

lutes bei plyšelius, smelkte smelkėsi pro nesandariai uždarytas kambarių bei spintų duris.

Rytą paaiškėjo, kad menvitų dirbtuvėse visiškai nugraūžta elektros laidų izoliacija. Kolbos, matavimo indai, mėgintuvėliai su įvairiomis medžiagomis mėtėsi sudaužyti ant grindų. Bakai su kuro pavyzdžiais išvarpyti, iš jų ištekėjęs visas kuras. Stebuklų šalies augalų herbarai virtę dulkėmis, iš kombinezonų, kabojusių ant pakabų, likę vien apykaklės: visa kita skutais draikėsi ant grindų.

Ban Nu dar tebemiegojo, kai į jo kambarį įėjo Ilsoras. Peržengęs asmeninių generolo apartamentų slenkstį, jis taip nuštebo, kad net pasitrynė akis.

— Mano generole, ponas Ban Nu, — tyliai pašaukė Ilsoras.

Ban Nu krūptelėjo, praplėšė akis, ir miegai jam kaipmat išlakstė. Visa aplink jį buvo baisiausiai sujaukta. Iš tigro kailio, tysojusio prie lovos, telikę pūkai. Naktinis generolo chalatas sudorotas į skiautes. Puikieji batai dabar tepriminė sandalus, kokius nešiojo senovės graikai — mat buvo bemaž sugraūžti.

Ilsoras norėjo paduoti Ban Nu mundurą, bet spintoje buvo tik krūva skudurų.

Nelaukdamas, kol jam iš „Diavonos“ bus atnešti kiti drabužiai, Ban Nu su naktiniais marškiniais nuskubėjo į kabinetą. Širdis jam stingo nujausdama neatitaisomą nelaimę. Vakar vakare jis taip nusikamavo aprašinėdamas kovą su neregimųjų būtybių armija, kad net nepaspėję rankraščio, kaip buvo įpratęs, po pagalve arba portfelyje, o paliko jį ant stalo. Visą naktį jis sapnavo grumtynes su neregimais priešais. Nejaugi šis sapnas pranašingas?

Pažvelgęs į stalą ir išvydęs ant jo tik saują popieriaus skiautelių, jis vaitodamas griebėsi už galvos ir susmuko į krėslą.

Tuo metu į kabinetą įžengė Mon So.

— Mano generole, — prabilo jis. — Ranavire sudraskyta ir sukulta viskas, ką tik įmanoma sudraskyti ir sukulti. Matyt, čia pabuvojo belioriečiai...

Mon So nespėjo baigti, o ant slenksčio išdygo gydytojas Lon Horas.

— Mano generole, — tarė jis, — tvarsčiai dingę, termometrai suknežinti, visi milteliai išbarstyti ir sumaišyti. Belioriečiai...

— Kokie belioriečiai? Nekvaršinkit man galvos tais belioriečiais! — pratrūko generolas. — „Belioros užkariavimas“, mano knyga, viso mano gyvenimo triūsas nuėjo perniek, — aimanavo jis nieko nesuprantantiems menkvitams.

Įdomiausia buvo tai, kad arzakų turtas liko sveikutėlis. Ban Nu pareikalavo, kad tuojau pat pas jį būtų atvesti belaisviai. Tačiau paaiškėjo, jog nei Enė, nei Elvina, nei Mentachas nieko nežino. Juk jų namelio langai buvo apkalti grotomis, durys iš lauko pusės užrakintos, o sargybinis menkvitas nė žingsnio nebuvo atsitraukęs nuo slenksčio...

KEISTI ĮVYKIAI RANAVIRE

Atėjo diena, kuriai Timas ilgai ir kruopščiai rengėsi. Berniukas apsiliko judesių nevaržantį sportinį kostiumą ir apsiavė minkštapadžius batus, kad nebūtų girdėti jo žingsnių. Į kišenes įsidėjo veržliaraktį, atsuktuvą bei nedidelės replės. Prie diržo prisisegė peilį odiniame dėkle. Sidabrinę diademą, kad nepamėstų maišatyje, dirželiu pritvirtino prie galvos.

Ko gero, viskas buvo numatyta, bet inžinierius Kaningas dar keletą sykių patarė Timui būti atsargiam.

— Ateiviai neįtaria, iš kur atsirado Enė, — kalbėjo Fredas, — bet jeigu sučiups tave, tai iš tavo ūgio ir jėgos iškart supras, kad nesi Gudvinijos gyventojas.

Timas pritarė inžinieriui, kad tik greičiau šis jį išleistų. Kai Fredas pasakė: „Jei matysi, kad tau sunku, neskuobėk, tegul Enė dar pabus nelaisvėje“, — berniukas taip

tvirtai sukando dantis, kad iškart galėjai suprasti, jog šito pamokymo jis nesirengia klausyti. Paslapčia Timas buvo nusprendęs, jog jei Fredas persigalvos ir neišleis, tai jis pasidarys nematomas ir paspruks iš miesto. Juk stebuklingoji diadema buvo ant jo galvos!

— Ak, bijau, privirsi košės, — susirūpinęs tarė Alfredas, skirdamasis su berniuku.

Pagaliau berniukas įsiropštė Tilio Vilio kabinon, ir milžinas veikia jį nunešė į Gurikapo slėnį. Visą kelią Geležinis Riteris klausinėjo berniukštį apie Čarlį Bлекą. Timas Kanzase retai susitikdavo su vienakoju jūreiviu, bet nenorėdamas liūdinti milžino, išsijuosęs rietė apie Čarlo žygdarbius Didžiajame pasaulyje, kur, jo žodžiais tariant, knib-

ždėte knibžda burtininkų ir raganų. Geraširdis milžinas taip garsiai viskuo žavėjosi, kad jo balsas buvo girdėti už daugybės mylių. Gerai dar, kad jie nesutiko nė vieno Ateivių malūnsparnio.

Geležinis Riteris pasislėpė Gurikapo pavėsinėje, o Timas, suktelėjęs rubino žvaigždėlę, pasidarė nematomas ir drąsiai nužingsniavo į Ranavirą.

Visa, kas Ateivių stovykloje dėjosi paskiau, nykštukų seniūnas Kastalijas pavadino beprotiškais nuotykiais.

Viskas prasidėjo tuo, kad geležinė statinė su degalais, stovėjusi ant kalniuko netoli pakilimo aikštelių, nei iš šio, nei iš to nusirito į pakalnę. Ji riedėjo taip smarkiai, kad lakūnai ir inžinieriai vos spėjo trauktis iš kelio. Negana to, ji užlėkė ant asmeninio Ban Nu malūnsparnio, kuriuo šis dar nė nebuvo skraidęs, ir sudaužė jį į šipulius. O juk tai buvo pats geriausias eskadrilės malūnsparnis, greičiausias ir prabangiausias.

Generolas panoro savo akimis pamatyti, kas atsitiko. Bet kai jis ėjo pro šulinį, žarna, tysojusi ant žemės,

staiga pašoko, ir stipri šalta srovė pliūptelėjo Ban Nu į veidą ir krūtinę. Naujas puošnus generolo apdaras, po pelių antpuolio atneštas iš „Diavonos“, akimirksniu tapo šlaputėlis.

Generolas bandė kažką sakyti, bet vos tik praverdavo burną, tuoj pat užspringdavo vandeniui, tebekliokiančiu jam tiesiog į veidą. Vandens purslai tiško ant žemės, ir aplink Ban Nu švytėjo linksma vaivorykštė.

Generolą išvadavo Ilsoras. Jis palindo po srove ir sučiupo besiraitančią kaip gyvatė žarną. Arzakų vadas būtų galėjęs prisiekti, kad tą akimirką nuo žarnos nuslydo kažkieno nematoma ranka ir tuoj pat šalin nuslėpsėjo lengvi ir greitai žingsniai. Ilsoras užsuko čiaupą ir nuvedė žliuginą generolą persirengti.

Ban Nu baisiausiai tūžo. Bet jeigu generolas tik būtų žinojęs, jog visą jo nuotykį stebi Kaliausės rūmų gyventojai, jis visą gyvenimą būtų degęs iš gėdos.

— Tai Timas! Tai šaunuolis! — šūkčiojo Faramantas, plodamas katučių. — Tai bent pirtį užkūrė!

— Eks-tra-or-di-na-ri-nis reginys! — tarė Kaliausė.

Tik Kainingas jaudinosi ir murmėjo:

— Privirs, privirs jis košės!

Ateivių stovykloje pamažėl viskas rimo.

Valymo mašina užpylė smėliu didžiulę palei šulinį telkšančią balą, kurioje ką tik buvo išsimaudęs generolas.

Tik staiga Ranavire vėl kilo baisiausia pakriktuvė! Šikart sąmyšio kaltininkas buvo pats Ban Nu.

Mat generolo kabinete buvo įtaisytas toks slaptas mygtukas, kurį, jei kartais kiltų pavojus, reikėdavo spustelėti.

Jau išdziūvęs, bet dar kaip dera nesusitvarkęs generolas, vos spėjęs apsimauti šortus, nežinia kodėl užsimetė patikrinti, ar jo valdiniai pasirengę atremti netikėtą Žemės gyventojų puolimą...

Tai kad sujudo rameriečiai! Kiekvienas jų dūmė ten, kur jis privalėjo būti. Menvitai tempė ugnies gesintuvus, spragsėjo spindulinių pistoletų mygtukais — tikrino, ar šie veikia. Ypatingos paskirties sargybiniai, užvožę žvaigždėlaivio liuką, išsitempė prie jo tarsi grėsmingos statulos.

Visą dieną ir kiaurą naktį lakstė rameriečiai, uoliai vykdydami generolo įsakymus, o rytą jų laukė nauji netikėtumai.

Salės, kur menvitai pietavo, stalai ir kėdės buvo sugriozti piramidėn, kurios viršūnė siekė lubas. Iš vergų palapinės visi batai kažin kaip buvo persikėlę į pievelę ir sustoję ratuku, lyg rengdamiesi šokti.

Arzakai kvatodami susirinko batus. Žinia, kažkas pažuokavo, bet šiaip nieko bloga jiems padaryti nenorėjo.

Pakilimo aikštelėse naktį kažin kas traškėdavo, spragsėdavo, bet sargybiniai nieko nematė. Nepaisant to, iš malūnsparnių ėmė dingti svarbūs prietaisai...

Ban Nu įsakė, kad būtų atvestas Mentachas. Piktai įrėmęs į audėją akis, generolas tarė:

— Klausyk, Žemės gyventojau! Tu privalai paaiškinti, kodėl visa tai darosi.

Mentachas nepasimetė. IlSORas jau buvo spėjęs jam perduoti Kaliausės nurodymus.

— Ką padarysi, ponas generole! Beprotybės Dienos šiais metais prasidėjo anksčiau nei visada, ir aš nespėjau jūsų perspėti.

Jis kaltai skėstelėjo rankomis.

— Kokios Beprotybės Dienos? — paniuro generolas.

— Daiktų Beprotybės Dienos, ponas generole! Gudvinijoje jos esti kasmet. Mes jau pripratę prie tų dienų ir, kai tik jos stoja, pasidarome itin akylai ir ausyli.

— O ką tai reiškia?

— Tai reiškia, kad tomis dienomis reikia labai saugotis. Mat tada daiktai ima nebeklausyti žmonių, taiko-

si jiems prikřesti visokiausių ŝunybių. Kastuvas tvo-
ja kasėjui per galvą, indai nuo stalo pašëlsta ŝokinėti
ant grindų, sodybų tvoros žerglioja į mišką...

— Tai laukinė ŝalis, — sumurmėjo generolas. — Ir
kiek laiko ta beprotybė tęsiasi?

— Paprastai porą dienų, kartais ilgiau. Manau, ponas
generole, kad daiktai jau apsiramino. Dabar vël viskas
bus kaip buvę, — atsakė audėjas.

Generolas paliepė Mentachui eiti, o pats ilgai min-
tijo apie visokiausias Žemės keistenybes. Tokių kaip
gyvas jis dar nebuvo regėjęs.

PABĖGIMAS

Paregėję ŝitiek nesuprantamų atsitikimų, vykstančių Ra-
navire, Ateiviai pasidarė budresni, į daiktus ėmė žiūrėti
įtariai, bijodami, kad ŝie vël iŝkrės kokią ŝunybę. Atidarę
duris, skubindavosi kuo greičiau pro jas prasmukti, kol
ŝios nestuktelėjo į pakaušį ar į sprandą.

Šį sykį generolas nepatikėjo Mentacho paistalais ir dėl viso
pikto paliepė prie įėjimų pastatyti dvigubai daugiau sargybi-
nių, o patruliams įsakė kas valandą naršyti visą stovyklą.

Timui pasidarė iŝties rieta, ir dabar jis krintosi per-
nelyg persistengęs krėsdamas Ateiviams eibes. Jeigu ne-
būtų taip akiplėŝiškai elgęsis, tai be didelio vargo būtų ga-
lėjęs pagrobti Enę. Dabar, kai menvitai pasidarė tokie
budrūs, išvaduoti mergaitę buvo sunku. Vis dėlto Ti-
mas neprarado vilties. Pasislėpęs už malkų rietuvės, jis
akylai stebėjo Mėlynąjį namelį. Pagaliau!

Lydimą sargybinių, Enė išėjo iš namelio, ir visi pasuko
Gurikapo pilies link. Matyt, generolas vël panoro ką
nors sužinoti.

Timas nedelsdamas šoko iš slėptuvės, čiupo Enę už rankos ir sušnibždėjo:

— Bėgam!

Kiekvienas, kuris prisiliedavo prie žmogaus, dėvinčio stebuklingąją diademą, taip pat iškart tapdavo nematomas.

Menvitas, kuris akis išpūtęs spoksojo į Enę, sustojo it stabo ištiktas: belaisvė, vedama į rūmus, akimirksniu išgaravo.

Enė ir Timas puolė bėgti. Išgirdęs žingsnius, menvitas visa gerkle suriko:

— Neregimosios būtybės! Laikykite neregimąsias būtybes! Jos čia pat netoliese!

Tučtuojau buvo paskelbtas pavojus. Kelią į artimiausią išėjimą užtvėrė menvitų būrys. Timas ir Enė kas žingsnis užsibesdavo ant Ateivių. Berniukas stačiai nežinojo, ką daryti. Laimė, visai netoli jie išvydo tuščią sargybos bokštelį.

— Lipam į bokštelį, — sušnibždėjo jis Enei.

Kopti siaurais laipteliais dviese, ir dar susikibusiems už rankų, buvo nelengva; bet vaikai vargais negalais pasiekė bokštelio viršūnę. Ir pačiu laiku!

Menvitai, susiėmę už rankų, šukuote šukavo visą bazės plotą, tikrino kiekvieną lopinėlį. Bet neregimosios būtybės lyg skradžiai žemės būtų prasmegusios.

Mon So vadovavo paieškoms netoli bokštelio. Pastebėjęs, kad jame nėra sargybinio, jis pasiuntė arzaką patikrinti, ar bėgliai nepasislėpė bokštelyje.

Arzakas vikriai užlėkė laiptukais į aikštelę, kur lyg apmirę stovėjo Timas ir Enė. Jis išsyk išgirdo slopų vaikų alsavimą, negrabiai pamakalavo ranka po orą ir garsiai riktelėjo:

— Nieko nėra, ponas karininke! — Paskui mikliai nušoko žemėn. Ilgai dar Ateiviai ieškojo vaikų, bet nerado.

„Gal Žemės gyventojai sugeba pasidaryti ne tik nematomi, bet ir neapčiuopiami? — sunerimo generolas. — Jeigu taip, tai neišmanau, kaip reikės su jais kariauti!“

Vakarop bazė kiek nurimo: jos gyventojai ilsėjosi, net sargybiniai, ir tie buvo susėdę ant žemės.

Enė ir Timas tylutėliai nusileido laiptais ir šmurkštelėjo pro arčiausiai esančių vartų sargybinių. Jiedu nubėgo link pavėsinės, kurioje laukė Geležinis Riteris.

Ban Nu sukvietė itin slaptą štabo pasitarimą. Iš aržakų jame dalyvavo Ilsoras, ir tai tik kaip generolo tarnas.

Pasitarimą Ban Nu pradėjo didžiojo, nenugalimojo Gvan Lo pagarbiniu. Visi dalyviai atsistojo, pakėlė į dangų rankas ir tris kartus sušuko gergždžiančiais balsais:

— Vaillio!

— Laikas baigti terliojusis su Gudvinija, — prašenko generolas be jokių įžangų. — Pradėsime nuo Gudvinijos širdies — Smaragdo miesto. Viską sunaikinsime, o smaragdus pagrobsime. Parodysim belioriečiams, ką galime. Iki šiol kėlėme jiems nuostabą, ir jie tik spėliojo, kas mes tokie esame. Dabar tegu padreba iš baimės.

Ilsoras tylomis nešiojo susirinkusiems vaisius bei daržoves ir gaudė kiekvieną menvitų žodį.

— Sutartinis operacijos pavadinimas — „Baimė“. Joje dalyvaus visi malūnšparniai. Juos pakrausime bombomis. Kai didžioji gyventojų dalis bus išgalabyta, likusieji gyvi paklus mūsų žvilgsniams.

Kai generolas nutilo, iš visų salės pusių pasigirdo pritariami balsai.

— Į Rameriją visi grįšime turtingi, — pažadėjo Ban Nu.

Be abejo, jis nutylėjo, kad Smaragdo miesto turtus jau seniai buvo nusprendęs paglemžti vienas pats.

— Mano generole, — pagarbiai kreipėsi į Ban Nu lakūnų vadas Mon So, — nuo to karto, kai nematomas priešas pasišvaistė po mūsų stovyklą, beveik visi malūnšparniai sugadinti.

— Kiek laiko reikia juos sutaisyti? — paklausė generolas.

— Jeigu dirbsime be poilsio, prireiks dešimties dienų, — atsakė Mon So.

Tai išgirdęs, Ilsoras nūdžiugo. Vadinas, dar yra laiko visa pranešti kam reikia ir ką nors sugalvoti.

Generolas griežtai pasakė:

— Malūnsparniai turi būti sutaisyti laiku. Žmonių ir atsarginių dalių gausite pakankamai. Už tai, kad malūnsparniai būtų tinkamai parengti, atsako Mon So ir tu, Ilsorai.

— Klausau, mano generole, — nulenkę galvą eskadrilės vadas Mon So.

Ilsoras, vėl pasijutęs vyriausiuoju techniku, nusilenkė. Pasitarimas baigėsi.

Trečia dalis

MIGDOMASIS VANDUO

KIETAGALVIŲ PUOLIMAS

Per Mentachą Ilsoras perdavė žinią, kad Ateiviai rengiasi pulti Smaragdo miestą.

Po vidurnakčio Karo taryba susirinko Smaragdo miesto Sosto salėje, mat dienos posėdžiams nebeužteko. Brangi buvo kiekviena minutė. Visi tik ir galvojo, kaip išvengti baisaus pavojaus, pakibusio virš Stebuklų šalies. Kiaurą dieną sukę galvas, Tarybos nariai iš nuovargio vos laikėsi ant kojų. Nuo didelio mintijimo Kaliausei net dažai pradėjo aižėti, todėl Enė, paėmusi teptuką, perdažė jam veidą. Susijaudinusi Medkirčiui skruostais ritosi ašaros, ir kas valandą reikėjo juos sutepti alyva, idant nepradėtų rūdyti.

Sunkiausia dalyvauti posėdyje buvo Kagi Kar. Tai ant vienos, tai ant kitos akies nuolat dribo sunkūs paburkę vokai; tik krestelėjusi galvą, ji įstengdavo atsimerkti. Pirmas kalbėjo Kaliausė. Jo kalba kaip visada buvo trumpa ir išmintinga.

— Mes neturime atiduoti iniciatyvos Ateiviams, — pasakė jis. — Kol tiesiamas vandentiekis, privalome imtis aktyvių puolimo veiksmų. Reikia primesti Ateiviams savo taktiką ir priversti juos pereiti į gynybą. Kokių bus pasiūlymų? — paklausė valdovas. — Kalbėkite trumpai. Atminkite — kur daug žodžių, ten maža išminties.

Kaliausei visi, be abejo, pritarė, bet ką nors siūlyti niekas neskubėjo. Juokų darbas kalbėti šiaip sau, ir visai kas kita būti išmintingam.

Pirmas nutraukti tylą ryžosi Faramantas. Kai ilgai sergsti miesto vartus, kyla daug rimtų minčių, ir jeigu jums prireiktų gero patarimo, kreipkitės į miesto Sargą: išgirsite jų aibes.

— Pulkime Ateivių stovyklą, — pasakė Faramantas. — Smarkiai, žaibiškai ir taip, jog Ateivių spinduliniai pistoletai jiems negelbėtų. Žodžiu, manau, jog labiausiai mums praverstų kietagalviai.

Čia įsiterpė Dinas Gioras, kuris buvo atsakingas už Stebuklų šalies kariuomenės pergale.

— Faramantas teisus, — tarė jis, — bet ar sugebės kietagalviai įvykdyti operaciją? Esame nupiešę jiems linksmus veidus ir nežinome, ar šitai nepakenkė jų protui. Aš, žinoma, sutinku, tik siūlau kaip dera viską apgalvoti, nes nuo to priklausys operacijos baigtis.

Kilus prieštaravimams, pats laikas buvo įsiterpti ir išmintingajam Kaliausei, todėl jis tarė:

— Kas geras, tas ir protingas. Kvailio veidas negali būti geraširdis, mat tam irgi reikia proto. Geresnių kandidatų kaip kietagalviai mes, matyt, nerasime. Tik vertėtų pasukti galvas, kaip apsaugoti juos nuo spindulinių pistoletų. Spinduliai jų neužmuš, bet gali padegti medinius kūnus. Ką siūlytų Tarybos nariai?

— Galima aprengti kietagalvius šlapiais apsiaustais, — sukrankėjo Kagi Kar: ji buvo taip įpratusi patarinėti, jog net pakirdo iš miego.

— Saulėje arba vėjyje apsiaustai greitai išdžius. Šitai netinka, — prašneko Geležinis Medkirtys, pagaliau ištaikęs akimirką įterpti žodelį.

— Reikia kietagalvius apginkluoti veidrodiniais skydais, — nieko nelaukdamas išpyškino Kaliausė. Kaip enciklopedistui, jam nieko nereikė rasti teisingą atsakymą į kiekvieną sunkų klausimą. Dabar atėjo eilė Kaningui, nes kalba pakrypo į naujus technikos išradimus.

— Veidrodiniai skydai ne tik patikimai apsaugos kietagalvius nuo spindulinio ginklo, — tarė jis. — Jeigu juos išdėstysime kaip kreivąjį veidrodį, tai galėsime sufokusuoti spindulinę energiją ir siųsti ją Ateiviams.

Posėdį buvo galima baigti, nes pagrindinis jo tikslas buvo pasiektas — nutarta Ateivius pulti pirmiesiems. Buvo rastas būdas, kaip apsaugoti kietagalvius nuo Ateivių ginklo ir kaip tą ginklą nukreipti į pačius priešus. Armija netruko pasiręgti. Kol meistrai kalė žalvarinius skydus ir pagal Kaningo receptą dengė juos gyvsidabriu, kad šie spindėtų kaip veidrodžiai, kietagalviai, vadovaujami generolo Lano Piroto, mokėsi žygiuodami atremti spindulinę energiją ir

pasiūsti ją norima kryptimi. Mokant kietagalvius rikiuotės su veidrodžiais, itin pravertė tai, jog Lanas Pirotas buvo puikus šokėjas ir sumanus vadas.

Kad priešai ko neįtartų, kietagalviai vietoj veidrodžių rankose laikė įvairių spalvų lankus.

Stebuklų šalies gyventojai susidomėję žiūrėjo, kaip šoka Lano Piroto vadovaujamas kietagalvių ansamblis, ir niekaip negalėjo suprasti, kodėl mediniai kareiviai taip linksmynasi, kai šaliai gresia menvitų antpuolis. Beje, visi žiūrovai liko patenkinti tuo linksmu reginiu.

Tarp kitko, šokiai pravertė ir dar kai kam. Iš malūnparnio, kuris buvo pasiūstas žvalgyti Smaragdo miesto, generolas Ban Nu gavo telegramą: „Belioriečiai šoka“.

— Na ką gi, pašokite, pašokite, — išsišiepė generolas, skaitydamas telegramą. — Pažiūrėsim, kaip trypsit vėliau.

Kitą rytą feldmaršalas Dinas Gioras paskutinį kart patikrino išpuolio dalyvius. Jis žvelgė į šypsenu nutviekstus karių veidus, ir jo nuotaika gedo. Kariai buvo pernelyg jau lengvabūdiškai nusiteikę. Feldmaršalas rūsčiai paklausė Laną Pirotą:

— Ar suvokiate, kokia svarbi jūsų užduotis?

Generolas išsišiepė iki ausų.

— Taip, jūsų didenybe ponas feldmaršale! — Jis nekant-
raudamas pašoko keletą kažkokio linksmo šokio žingsnelių.

Dinas Gioras tik atsiduso. Jeigu jau generolas toks, tai ko norėti iš jo kareivių.

— Ar susidorosite? — niūriai paklausė jis.

— Nesijaudinkite, jūsų didenybe, — atsakė Lanas Pirotas.

— Jeigu tik esat kaip dera viską apgalvojęs, tai bus mūsų

viršus, nes savo užduotį atliksime kuo geriausiai, — ir jis vėl ėmė strapalioti.

Išgirdę trimito garsus, kietagalviai išsirikiavo kolona, užsidengę skydais ir bėgte pasileido keliu Gurikapo pilies link. Nė kartelio nestabtelėdami pailsėti, jie bėgo visą kelią nuo Smaragdo miesto iki laukymės, išsidriekusios priešais Ranavirą.

Ateivių sargybiniai laiku pastebėjo kietagalvius. Išgirdę pavojaus signalą, menvitai pasirengė paleisti į darbą patikimą ginklą — spindulinius pistoletus. Tik viena jiems kėlė nerimą — kodėl belioriečiai puola pirmieji.

„Vadinasi, jie anksčiau už mus spėjo pasirengti karui. Na, spėjo ar ne, bet jų puolimą žūt būt turim atremti. Ne pro šalį pamokyti tuos įžūlius belioriečius“, — galvojo menvitai.

Tuo metu kietagalvių būrys ant upės kranto persirikiavo grandine, kuri puslankiu išsitiesė per visą pievą, ir atstatė tvaskančius skydus. Puslankis spėriai artėjo prie menvitų būrių.

Išgirdę komandą, Ateiviai spūstelėjo pistoletų mygtukus, ir staiga visi kaip vienas klaikiai suriko. Pistoletų spinduliai, atsispindėję veidrodiniam puslankyje, trenkė į patį menvitų būrio vidurį.

Kol Ateiviai susivokė patys save galuoją ir ėmė sumišai trauktis iš mūšio lauko, keletas menvitų jau tysojo ant žemės smarkiai apdegę.

Nieko nelaukdamas, veidrodinis puslankis apsigrėžė į kitą pusę ir nukreipė spindulius į vieną iš malūnsparnių kuro statinių. Iš jo siūbtelėjo ugnis ligi pat dangaus. Paskui spinduliai ėmė šokinėti ant dirbtuvės, ir ją tuoj apgaubė dūmų kamuolijai. Kai spinduliai vėl nukrypo į menvitus, šie, pagaliau atsipeikėję, metė savo niekam tikusius pistoletus ir pagavo pliekti iš **patrankų**. Tada kietagalviai vėl sustojo grandine, užsidengę skydais nugaras ir leidosi į kojas.

Užgesinę gaisrus ir sutvarstę sužeistuosius, menvitai sus-

kato apžiūrinėti trofėjus — keletą žydrų ir geltonų skiedrelių, kurias kulkos buvo atskėlusios nuo kietagalvių.

Ką tik dziūgavę nugalėtojai paniuro.

Tą pačią dieną medinė kariauna buvo sutaisyta. Kareiviams buvo nupiešti nauji ryškūs mundurai su antpečiais bei medaliais. Džiaugsmu švytinčio Lano Piroto uniformą papuošė auksiniai epoletai ir ordinų juosta per petį.

OPERACIJA „BAIMĖ“

Kaliausė nepritarė Faramanto pasiūlymui saugumo dėlei nuimti smaragdus nuo miesto bokštų bei sienų, nuo grindinio ir namų stogų. Juk šitai būtų reiškę, jog jie bijo priešų, pasiduoda jų malonei.

— Kai smaragdai spindi, linksniau kovoti, — pasakė Kaliausė. — Privalome išsaugoti žaliosios ugnies šviesą. Ji mums gelbsti, todėl tegul spindi visais atspalviais.

— Teisybė, Smaragdo miestas negali likti be smaragdų, — pritarė feldmaršalas Dinas Gioras.

O kad jau nevalia nuimti smaragdų, nes jie padeda kovoti, tai niekas jų ir nenuėmė, tiktai kiekvieną nušveitė, kad dar ryškiau švytėtų. Ir štai, laukdamas menvitų puolimo, Smaragdo miestas spindėte spindėjo. Jį ginti nutarė visi Stebuklų šalies gyventojai. Jie pasiryžo būti drąsūs, ir tai jau buvo nemaža!

Patys narsiausi Stebuklų šalies kariūnai buvo geležiniai ir mediniai padarai: Tilis Vilis, Medkirtys bei Lano Piroto vadovaujami kietagalviai. Pastarieji jau buvo gavę kovos krikštą. Tilis Vilis išsigalando kardą, kurį vargais negalais būtų galėję pakelti tik keturiasdešimt žmonių. Jo milžiniškas skydas blizgėjo lyg veidrodis, siųsdamas saulės spindulius į priešą (tos karinės gudrybės jis buvo išmokęs iš kietagalvių).

Geležinis Medkirtys, nors ir buvo dešimtį kartų mažesnis

už geležinį brolių riterių, mokėjo puikiai švaistytis sunkiuoju kirviu.

Dinas Gioras karštai ėmėsi darbo. Ne veltui jis iš metraščių, saugomų sandėlyje už Sosto salės, beveik atmintinai buvo išmokęs visų žymiausių mūšių, vykusių stebuklų šalyje, aprašymus. Pirmiausia jis su dideliu išmanymu paskirstė visas karines pajėgas. Aplink miestą pastatė Kaningo šautuvais bei revolveriais ginkluotą miestiečių sargybą. Jai vadovavo Alfredas.

Miestiečiai neblogai išmoko šaudyti: iš penkių kulku viena pasiekdavo taikinį. Niekada nieko neskriaudusiems žmonėms tai jau buvo puiku.

Ant bokštų ir sienų it sustingę stovėjo stebėtojai. Vos tik išvydę priešą, jie turėjo pranešti apie tai kariuomenei.

Pagrindines pajėgas, tarp jų ir Tilį Vilį bei Geležinį Mdkirtį, Dinas Gioras paliko mieste. Jis nepamiršo ir rezervų. Juo tapo Lano Piroto mediniai kareiviai. Jie buvo kruopščiai paslėpti miško krūmų lapijoje. Tam, kad būtų

greičiau vieniems su kitais susižinoti, feldmaršalas įvairiose vietose pastatė po medinį žygūną. Tačiau svarbiausią dalyką, kuris privalėjo padėti ginti Smaragdo miestą, sugalvojo Alfredas Kaningas. Jo nurodymu, Enė drauge su Mirksiukų bei rūdkasių pačiomis ir kitais šalies gyventojais, kurie tik mokėjo laikyti rankose adatą, dygsnelis po dygsnelio siuvo tankaus pilko audeklo maišus. Tai buvo tokia pat svarbi kovinė užduotis, kaip ir išmokti šaudyti. Dalį pilkojo audeklo Ilsoras buvo pasiskolinęs iš „Diavonos“ atsargų, o dalį išaudęs Mentachas.

Pasiūti maišai buvo laikomi virš kaitriai liepsnojančių laužų, kad prisipildytų karšto oro. Išsipūtę jie pakibo viršum miesto it kokie oro balionai. Kol buvo kūrenami laužai ir pučiami oro balionai, kad nukreiptų nuo tų darbų mentvitų dėmesį, virš miesto sklاندė prijaukintasis drakonas Oichas.

Ateivių stovykloje buvo rengiamasi pulti belioriečius. Arzakai remontavo malūnsparnius: taisė sugadintus prietaisus, montavo trūkstamas dalis, užtaisinėjo patrankas. Mentvitų lakūnai ir inžinieriai akylai stebėjo savo vergus, neleisdami jiems net dustelėti.

Arzakai pirmieji ir pamatė sklاندančią virš miesto panašią į driežą sparnuotą pabaisą. Ji mojavo milžiniškais sakytum odiniais sparnais, stiprios nagais apaugusios jos letenos kadaravo žvynais apaugusioje geltonoje papilvėje, o pražiotuose nasruose tarp ilgų aštrių dantų karojo raudonas liežuvis.

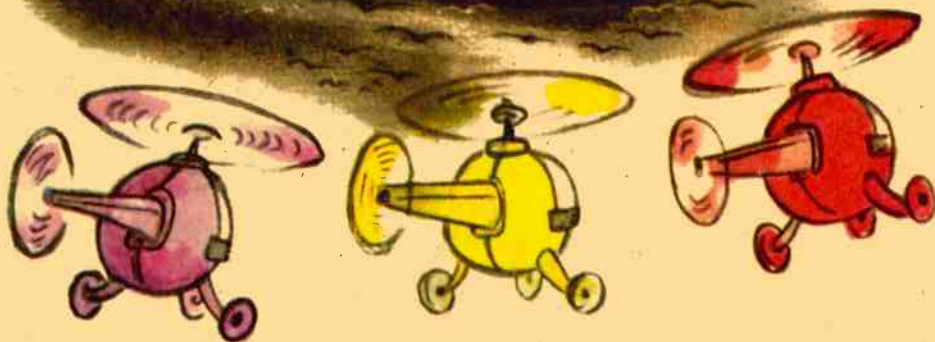
— Žiūrėkite, — vienu kartu sušuko keletas arzakų, — skraidantis driežas.

Kau Rukas kaip tik tikrino savo malūnsparnį. Jis atidžiai įsižiūrėjo į drakoną.

— Iš kur čia atsirado tas prieštvaninis padaras? — sumurmėjo jis ir tuoj pat nuskubėjo pas Ban Nu.

— Pažvelkite į dangų, mano generole, — kreipėsi šturmanas į Ban Nu. — Ar nieko nepastebite?

— Drakonas? — netikėdamas savo akimis paklausė generolas. Apmirusia širdimi jis žiūrėjo į Oichą.

— Gal dar nesiskubinkim vykdyti operaciją „Baimė“? — klausiamai pažvelgė į generolą Kau Rukas.

— Ne, — ryžtingai atkirto generolas, — mes negalime atšaukti kovinio skridimo dėl kažkokių belioriečių pokštų. Laikas baigti tuos Žemės stebuklus, ir kuo greičiau, tuo geriau.

Netruko ateiti Ban Nu paskirta operacijos diena. Malūnsparniai nuskriejo Smaragdo miesto link. Kiekviename jų, be piloto, buvo dar ir po šaulį. Lakūnai buvo pasiėmę dideles skryneles smaragdams bei kitokioms brangenybėms. Mat Ban Nu jiems buvo pažadėjęs:

— Po mūsų prisižersite pilnas skryneles brangakmenių. Pirmiausia parskraidinkite jas į Ranavirą. Aš skryneles pasaugosiu. Vėliau pasigabensime jas į Rameriją. Tėvynėje jūs tapsite pačiais turtingiausiais žmonėmis.

Malūnsparniai artėjo prie Smaragdo miesto, įguly nariai kalbėjosi per raciją. Tuo pat metu, kai iš Ranaviro Smaragdo miesto link skrido trisdešimtys malūnsparnių eskadrilė, nuo Pasaulinių kalnų šiaurės jų pasitikti skubėjo dar viena es-

kadrilė. Tai buvo Karfakso ereliai. Nuo to karto, kai Ateivių patranka sužeidė Gorieką, ereliai buvo itin atsargūs. Nors jie beveik visai nebendravo su žmonėmis, tačiau taip pat buvo Stebuklų šalies gyventojai. Pajutęs, kad Ateiviai yra sumanę kažką nedora, Karfaksas įsakė savo gentainiams akių nenuleisti nuo neprasytų svečių.

Štai kodėl, pamatę, jog malūnsparniai skrenda anaip tol ne su taikiais ketinimais, ereliai nedelsdami nuplasnojo jų pasitikti. Ligi miesto buvo likę mažiau kaip trisdešimt mylių, kai vadui Mon So ir kitiems lakūnams pasirodė, kad jų kelyje toli priekyje sušmėžavo juodi taškai, panašūs į paukščius. Jie čia pranykdavo, čia vėl būdavo matyti. Vis labiau girdėjosi kažkoks gaudesys.

Ūmai priešais Mon So kabantį veidrodį užgulė pilkai juodas šešėlis, krintantis iš viršaus, sakytum tiesiog iš debesies. Gaudesys pavirto karingu kleketavimu. Smalsaudamas Mon So nuleido šoninį kabinos langą ir iškišo pro jį galvą... Tą pačią akimirką vos neprarado jos. Nuo milžiniško erelio sparno mosto į jį užtelėjo toks baisus vėjas, kad Mon So spauste prispaudė prie kėdės.

Kad kiek jis būtų išlėkęs iš malūnsparnio.

Veikiau iš baimės, nei ką nors suvokdamas, Mon So uždarė kabinos langą ir, kiek pakreipęs malūnsparnį į šalį, išsilenkė milžiniško erelio sparnų. Paskubomis apsidairęs, jis pastebėjo, kad ir kitus malūnsparnius, išskleidę sparnus, puola ereliai.

— Tai ką, mano pulkininke, darysime? — išgirdo Mon So per raciją pašaipų Kau Ruko balsą. — Kaip ketinate atremti šį šėtonišką antpuolį? Ar ne geriau būtų išsyk pasitraukti iš kovos? Jūs kaip sau norit, o aš grįžtu. Nenoriu nei pats žūti, nei galuoti šių išdidžių paukščių. Mes nebuvom susitarę kautis su ereliais.

— Draudžiu! — nesusivaldęs užriko Mon So. — Už tai jūs atsakysite prieš generolą Ban Nu.

— Supraskite pagaliau! — sušuko ir Kau Rukas, nes aplinkui buvo neapsakomas triukšmas. — Grumtis beprasmiška. Kam luošinti taurius paukščius ir dar patiems guldyti galvas?

— Jūs bailys! — rėkte išrėkė Mon So.

Bet Kau Rukas jo jau nesiklausė. Jis apgręžė malūnsparnį ir nuskrido į vieną iš miško laukymių.

Padangėje užvirė žiaurios grumtynės.

Ereliai lyg akmenys krito ant malūnsparnių, apklėsdami juos galingais sparnais; prie kiekvieno lango priešais lakūnų akis šmėžavo milžiniški sparnai. Nuo daugybės šešėlių diena jiems buvo lyg naktis. Lakūnai apgraibomis spaudinėjo svertus, sukiojo vairus. Šauliai tviskino priešais save spinduliniais pistoletais, bet milžiniškiems paukščiams ne šūviai buvo baisiausia. Erelių kūnus kajojo besisukantys malūnsparnių sraigtai. Iš skausmo paukščiai dar labiau surakindavo sparnus. Lakūnai paleisdavo iš rankų vairalazdę, ir malūnsparniai tapdavo nevaldomi. Keletas jų nukrito ant žemės, bet užsimušė ir vienas kitas erelis. Karfaksas, matydamas žūstančius gentainius, metėsi link artimiausio malūnsparnio, ėmė plakti jį sparnais ir, įsikibęs nagais į ratus, taip supurtė, kad malūnsparnis apsvirtė. Akimirką pakibęs ore, jis ūmai trenkėsi į žemę ir susprogo.

Susidorojęs su vienu malūnsparniu, Karfaksas ėmėsi antro, trečio...

Kai kurie ereliai malūnsparnius puolė iš mažojo užpakalinio sraigto pusės. Nirčiai kleketuodami, tvirtai į jį suleisdavo nagus, laužė galingomis kojomis ir kapojo snapais.

Virė negailestingos kautynės. Nepaliamajam tviskino spinduliniai pistoletai, tiesa, be naudos. Ereliai jau buvo skaudžiai pasimokę ir prie priešakinių stiklų nesiartino. Paukščiai puolė malūnsparnius iš apačios arba iš užpakalio ir, vos tik šie pasidarydavo nevaldomi, palikdavo juos ramybėje.

Milžiniški ir baisiausiai niršūs ereliai įvarė Ateiviams tokį siaubą, kokį jie patys ketino sukelti Smaragdo miesto gyventojams.

Dino Gioro kariuomenė mūšyje nedalyvavo, užtat viską kuo puikiausiai regėjo. Matydami sąjungininkų erelių pergales, jie susižavėję šaukdavo, o išvydę kurį žūstant, gaudžiai aimanuodavo. Tilis Vilis ilgai bėgo paskui vieną malūnsparnį, norėdamas šnioti jam kardu, bet malūnsparnis užkliuvo už ažuolo ir subyrėjo.

Pagaliau Ateivių eskadrilė ėmė trauktis. Sulankstytais sraigtais, sugadintais motorais, sulaužytomis važiuoklėmis, vingiuodami, brėždami ore neregėtus raštus, šiaip taip išlikę malūnsparniai stūmėsi Ranaviro link. Tuščios skrynelės smaragdams seniai buvo išmestos už borto. Priešai spruko, o skraidančioji armija užstojo jiems kelią į Gurikapo slėnį. Tik dešimčiai malūnsparnių pavyko pasiekti slėptuvę. Vargais negalais ligi stovyklos nusigavo ir Mon So. Išklausęs jo pranešimo ir išvydęs sudorotus malūnsparnius, Ban Nu pašiurpo, ir į generolo, ką tik laikiusio save visagaliu, širdį įsiselmė baimė. Jis niekaip negalėjo suvokti, kas gi dedasi šioje mažytėje šalyje, kurioje gyvena tokie nedrąsūs žmogeliukai.

Mentacho vertėjas įtikinėjo generolą, kad ereliai neketina pulti Ranaviro, kad jie iš viso neturi piktų kėslų. Ban Nu tebetirtėjo iš baimės.

Po keleto dienų Smaragdo miesto ir Violetinės šalies valdovai, fėjos Stela bei Vilina apdovanojo Karfakso karius aukščiausiais savo valstybių ordinais.

Kaliausė įsakė nykštukams aprašyti šį istorinį mūsų metraštyje. Tie sąžiningai atliko savo pareigą.

PASKUTINĖ MENVITŲ VILTIS

Generolas niūriai dėbtelėjo į veidrodį ir sustojo kaip nudiegtas. Paskui dribo į krėslą lyg žmogus, prislėgtas rūpesčių naštos. Per visą tą laiką, kol gyveno Belioroje, jis dar nebuvo taip susirūpinęs. Pastarųjų dienų nesėkmės slėgė jam pečius bei krūtinę, bet užvis labiau nuo jų skaudėjo galvą.

„Ką daryti? Kas čia dedasi? — svarstė Vyriausiasis menovitas. — Smaragdo miesto antpuolis baigėsi visiška nesėkme. Ką gali žinoti, gal per tą laiką, kol Ranavire kūrėme techniką, belioriečiai atskleidė mums neprieinamas gamtos paslaptis? Kodėl milžiniški ereliai užpuolė malūnsparnius? Ar tik ne Gudvinijos žmonės juos primokė? O graužikų antplūdis — atsitiktinumas ar įžūlus priešų išpuolis? Ir kodėl iš atakos pasitraukę žmonės paliko tiek skiedrų? Aiškiai matyti: belioriečiai suprato, kad mes norime juos nukariauti. Ką gi, nepasisekė to padaryti jėga, pabandysime gudrumu. Čia mums padės kalbamoji mašina. Šikart bus mūsų viršus.“

Generolas paėmė nuo stalo sidabrinį varpelį ir nekantriai juo patilindžiavo. Tuoj pat atsivėrė durys, ir ant slenksčio pasirodė IlSORAS.

— IlSORAI, ar viskas parengta bandymams? — paklausė BAN NU.

— Mašina veikia kuo puikiausiai. Pulkininkas Mon So atsiuntė jums du belioriečius. Jokių kliūčių atlikti bandymą nėra, mano generole.

Ban Nu nurimo. Daugiau jis nebus aplinkybių ir įvykių vergas.

— Bandymą įsakau pradėti tuoj pat. Be Kau Ruko, Mon So ir tavęs, daugiau niekam nevalia jame dalyvauti, — įsakė Ban Nu.

Didžiai svarbaus bandymo dalyviai, vadovaujami generolo, susirinko Mėlynajame namelyje.

— Pradėsime nuo Mentacho, — pasiūlė Ban Nu.

Mentachas ir Elvina, pajutę, kad Mėlynajame namelyje turi įvykti kažkas nepaprasta, sutūpė ant kėdžių palei duris. Mat manė, kad tuoj pat bus išsiųsti grybauti. Tačiau Ban Nu pasveikino audėją gan neįprastai:

— Sveikas, didžiai gerbiamas beliorieti!

„Ir suprask, kad geras, tuos generolus“, — pamanė Mentachas ir tučtuojau išpyškino menvitų kalba:

— Sveikas ir tu, mano valdove.

Ban Nu, dirstelėjęs į Kau Ruką, šiek tiek paniuro.

„Mentachas persistengė. Per anksti pavadino mane valdovu“, — pamanė jis ir žvelgdamas audėjui į veidą, įsakė:

— Nagi, pastumk man savo kėdę, o pats stokis prie kalbamosios mašinos.

Mentachas kaip visuomet, kai kalbėdavosi su Ban Nu, sėdėjo nudelbęs akis sau po kojomis, tad nesumojo, į kurią iš esančių kambaryje generolas kreipėsi, ir nė nekrustelėjo.

— Pasakyk, Mentachai, kas tau kelia nerimą, — paliepė generolas, skvarbydamas žvilgsniu audėjo veidą, tačiau niekaip nesugaudamas jo šelmiškų akių.

— Kas gi ten gali kelti nerimą, — atsakė Mentachas ir susirūpinęs pasikasė pakaušį. — Niekas, nebent tai, kad pas jus nuobodoka, mudu su Elvina nė žodeliu persimesti neturim

su kuo, tik su kažkokia dėže, — audėjas linktelėjo į kalbamosios mašinos pusę.

„Iš šito nieko neišpešime, — suprato Ban Nu. — Jis ne tik išmokęs mūsų kalbą, bet ir nutuokia, kam mums jo prisireikė. Tuo blogiau jam, nes niekuomet daugiau neišvys nė vieno Gudvinijos gyventojų.“

— Mes pernelyg įsileidome į kalbas, — vėl prabilo generolas. — Dustelėk, Mentachai. Nueik su Elvina pagrybauti.

Pasiėmę pintinę, audėjas su pačia išėjo.

— Veskit šen naujokėlius, — paliepė Ban Nu.

Sargybiniai įvedė į kambarį vieną iš Kramtukų. Jis smalsiai apsidairė ir įsistebeilijo į ordinus, puošiančius Vyriausiojo mėnuito krūtinę.

— Sveikas, šaunusis Žemės sūnau, — maloniai tarė generolas, iškėlęs virš galvos ranką. Pasigirdo spragtelėjimas, sumirksėjo lemputė, ir kalbamoji mašina generolo balsu išpyškino tuos žodžius Stebuklų šalies gyventojų kalba.

Kramtukas plačiai nusišypsojo ir, sudėjęs rankas prie krūtinės tarsi sveikindamasis, tarė:

— Lenkiuosi tau, gerasis žmogau.

Mašina tuoj išvertė šį sakinį Kramtuko balsu. Įsmeigęs žvilgsnį į belioriečio akis, generolas įsakė:

— Užkalbink Ilsoją.

Kramtukas, kai mašina jam išvertė Ban Nu žodžius, suglumo ir ėmė mirksėti.

— O ko aš jį užkalbinėsiu? — paklausė jis.

Mašina vėl išvertė. Dabar nustebo generolas.

— Ne užkalbėk, o užkalbink, — tarė jis.

Ilsojas nemačiomis paspaudė vieną mygtuką, ir kalbamoji mašina pati ėmė aiškinti:

— Užkalbėti gali ką tinkamas. Net pats save, kaip kad dabar darote jūs, valdove.

Tai išgirdęs, generolas taip apstulbo, jog net nesugebėjo kaip reikiant įtūžti. Jis tik skvarbyte skvarbė akimis niekuo dėtą Kramtuką.

— Įsikalk į galvą, — šiurkščiai pasakė jis, — kad su generolu nederu taip kalbėti.

Iš belioriečio veido galėjai suprasti, kad jis baisiai nustebęs.

— Esu pasirengęs kalti galva ką tik norit, bet nesuprantu, kuo čia dėtas generolas ir kokia jums iš to nauda? — suvebleno jis.

— Ką čia mali, avine? — piktai užriko Ban Nu.

Kramtukas visai persigando.

— Jeigu būčiau malūnas, tai malčiau miltus. Aš Kramtukas, o avinas ganosi pievoje. Nesuprantu, ko jūs manęs klausiate. Aš matau, kad pykstate. Bet aš nenorėjau jūsų supykinti. Aiškiai sakykite, ką turiu daryti, nes aš ničnieko nesuprantu, — tyliai pasakė jis ir nuolankiai pažvelgė į Ban Nu.

— Mon So, — suriko generolas visa gerkle, — iš kur jūs ištraukėt šitą bukagalvį?

Mon So išsitempė prieš Ban Nu, rengdamasis atsakyti, bet tą akimirką IlSORas vėl spūstelėjo mygtuką, mašinoje kažkas sugirgždėjo, ir susirinkusieji išgirdo:

— Na štai, jau ir prasivardžiuoja, o dar generolas. Pats negali žmoniškai paaiškinti, ko jam reikia, o kitą vadina bukagalviu.

— IlSORai, tuoj pat išjunk mašiną. Mon So, ko tu nieko nežiūri? Gal pabodo būti pulkininku? Gerai, galiu padaryti tavo leitenantu! — putojo generolas. — Atveskite kitą beliorietį! IlSORai, išjunk mašiną!

Putojančiam iš įtūžio Ban Nu buvo atvestas kitas Kramtukas.

— Paimk nuo palangės lapą popieriaus, — trūkčiojančiu balsu įsakė generolas Kramtukui ir įdėmiai pažvelgė jam į akis.

Belioriečio akys pasidarė apskritos, jis apstulbęs ėmė sukioti galvą kažko ieškodamas.

— Nuo ko turiu nusikinti lapelį? Aš nežinau, kas per gėlės tos palangės. Pas mus auga pakalnutės, bet ir tai aukštai kalnuose. Ir kur jūs matotė kambaryje gėles? Ką jūs vadinatė „popieriumi“? — pagaliau paklausė jis generolą ir, gūžtelėjęs pečiais, bejėgiškai nuleido rankas.

— Ką jis kalba? — atsisuko generolas į IlSORą ir lyg apdujęs krestelėjo galvą.

— Tai tuščių žodžių kratinys, matyt, ne visus žodžių junginius mašina geba išversti, — ramiai atsakė tarnas. — Mano generole, leiskite man paklausti beliorietį ir sužinoti, kas nutiko. — IlSORas pagarbiai žvelgė į generolą, laukdamas, kol šis sutiks.

— Nagi, klausk, — leido Ban Nu.

— O garbingas Žemės sūnau, atsakykite, — tarė IlSORas. — Kas valdo Smaragdo miestą?

— Jį valdo Išmintingasis Kaliausė.

— IlSORai, jis muilina tau akis. Kaip gali valdovas vadintis tokiu vardu?

Kramtukas, kuriam mašina jau spėjo išversti generolo žodžius, nustebęs įsistebeilijo Ban Nu į veidą:

— Kaip aš galiu muilinti ponui akis, jei neturiu jokio muilo?

— Vėl savo šneki? — užsiplieskė Ban Nu. — Tuoj mane suprasi, mulki. Mes pernelyg aušiname burnas. Ne tavo kvailai makaulei sumoti, ką tau sakome. Tau lengviau suprasti įsakymus. Imk lapą, —

Ban Nu pats paėmė nuo palangės popieriaus. — Nupiešk mums tą kaliausę.

Kramtukas pamąstė ir nupiešė kardadantį tigrą su baisiomis iltimis.

— Taip ir maniau, kad jis kalba ne apie valdovą, — patenkintas tarė Ban Nu. — Stovėt, — krioktelėjo jis taip garsiai, kad Kramtukas pašoko vos ne iki lubų, tačiau vis dėlto spėjo prispausti rankas prie šonų. — Bėgte! — Siautėjo generolas žaibuodamas akimis. — Marš!

Kramtukas, du sykius stryktelėjęs, staiga ėmė žygiuoti iškilmingu žingsniu, po to, išgirdęs komandą „bėgte!“, krūptelėjo ir leidosi šuoliuoti, o vos tik nuskambėjo įsakymas „marš“, pagavo kirsti žingsnį.

— Sargyba, — sustaugė Ban Nu, — įkrėskit šitam bukalgalviui dešimt lazdų!

— Štai jūs, generole, esate pats vyriausias ponas, tai paaiškinkit man, — tarė Kramtukas, — koks ryšys tarp sargybos ir lazdų ir kur man jų turi įkrėsti?

Mašina mirktelėjo Kramtukui ir kažką sugargaliavo menvitų kalba.

Generolas paraudo ir nė žodžio netaręs metėsi durų link.

Kau Rukas bei Ilsoras pažvelgė vienas į kitą, ir šurmanas gūžtelėjo pečiais.

„Kas dabar tam generolui?“ — pagalvojo Mon So ir skubiai nusekė paskui jį.

URFINAS PADEDA ARZAKAMS

Urfinas viską stebėjo ir viską matė. Jam rodė, jog Ateiviai dar nepakankamai prikaitė kailį prie Juodųjų Gingemos akmenų. Ką veiks, ką neveiks, Džiusas vis apie tai pagalvodavo. Ir štai kartą jis leidosi į Didžiąją dykumą. Stebuklingos Juodųjų akmenų galios jis nė kiek nebijojo. Kadaisė Urfinas buvo piktosios burtininkės Gingemos pagalbininkas, todėl tų akmenų kerai jo neveikė.

Su savimi jis pasiėmė pjūklą. Mat buvo įpratęs po ranka turėti kokiį nors įnagį. Bet šikart jis prašovė pro

šali. Ir ne dėl to, kad tie luitai buvo baisiai dideli. Pjūklų akmens neperpjausi, juo labiau stebuklingo. Nė įbrėžimo pjūklas ant jų nepaliktų. Urfinas užsikorė ant juodojo Gingemos kūrinio ir patogiai įsitaisė. Jis bandė prisiminti, ką tokiu atveju darydavo burtininkė. Tačiau kad ir kaip išmysis daržininkas suko galvą, neprisiminė nė vieno užkeikimo, ir gana. O be to, blogio blogiu neįveiksi. Staiga jam šovė puiki mintis:

— O jei, sukūręs laužą, pakaitinčiau šį akmenuką? Varsi burtai prasideda ugnimi.

Kaip tarė, taip padarė. Atsigabeno karučiais keletą ryšulėlių malkų ir apie Juodąjį akmenį sukrovė didžiulį laužą.

Laužas degė net traškėdamas. Ugnies liežuviai iš visų pusių laižė milžinišką akmenį, ir šis vis labiau kaito.

Staiga užrašas „Gingema“ aptirpo ir ėmė nykti. Urfinas nejuokais išsigando: kas bus, jeigu jis persistengė ir visi raganos kerai dabar išgaruos? Lyg akis išdegęs Urfinas pasileido į šaltinį vandens ir pagavo juo laistyti akmenį. Juodasis milžinas sušvokštė, įsitempė ir sprogo, sutrupėjo į mažus gabalėlius. Bet įdomiausia, kad ant kiekvieno tų gabalėlių puikavosi užrašas — „Gingema“. Urfinas be galo apsidžiaugė. Kaip tik to jam ir reikėjo. Keletą kartų atitarškėjęs tenai karučiais, Džiusas visus gabalėlius parsigabeno namo.

Nuo to laiko jis vis galvojo, ką čia su tomis nuolaužomis nuveikus.

Džiusas linksmas rideno karučius daržovių miško takeliu. Agurkai, braškės, riešutai džiugino net ir prityrusio daržininko širdį. Ak, jei ne ta mintis, it sunkus akmuo užgulusi Urfinui širdį.

„Kaip atimti iš menvytų vado smaragdus? — svarstė jis. — Juk generolas jų turi tiek, kad už juos būtų galima išlaisvinti visą arzakų liaudį tolimojoje Ramerijoje.“

Staiga Džiusas prisiminė lapelį, kurį iš Ban Nu pagrobė

varna. Kagi Kar tuomet manė pačiupusi svarbios karinės operacijos planą. Kai Ilsoras jai paašškino, kas ten parašyta, viskas pasirodė gana juokinga — ir generolas, ir jo išgalvoti nuotyčiai. Kareivos pramanai nieko nesudomino ir buvo pamiršti, o Džiusas įsidėmėjo, kad generolas mėgsta nuotykius.

— Ką gi, — pamanė daržininkas, — reikia iškrėsti generolui pokštą su Gingemos akmenimis.

Kad ir kokios mažos buvo stebuklingosios nuolaužos, tačiau net pati smulkiausia buvo sulig geru plytgaliu, o tokios neįduosi Vyriausiajam menvitui nepastebimai. Jei nuolaužą padėsi kur nuošaliai, generolas neatkreips į ją dėmesio. Akmuo toks kaip visi akmenys, tik su užrašu.

Į pilį Gingemos dovanėlę galima nugabenti drauge su daržovėmis. Tai juokų darbas. Bet kas toliau?

Ilgai dar Urfinas stūmė karučius daržovių bei vaisių į pilį, kol galų gale sumetė, ką darysiąs.

Sykį virtuvėje jis nugirdo virėją sakant sargybiniui, kad generolas turįs didžiulę smaragdų kolekciją. Tuo metu Urfinas jau šiek tiek mokėjo menvitų kalbą, o ką Ateiviai šnekasi tarpusavyje, jis kuo puikiausiai suprasedavo.

— Matyt, jūsų generolas turtingas, — sumurmėjo Džiusas neva pats sau, — bet vargu bau jo kolekcija galėtų prilygti Gurikapo slaptavietės brangenybėms.

— O kur tos brangenybės? — tuoj susidomėjo virėjas.

— Nagi čia pat, — paašškino Džiusas, — slaptavietė pilyje, bet labai išmaniai įtaisyta. Niekas nežino, kur ji yra.

— O iš kur tu žinai?

— Išmintingas keliautojas perskaitė vienoje senoje knygoje.

Nuo to karto virėjas bei sargybinis, nešini geležiniais virbais, ėmė klajoti po pilį, baladoti į sienas ir grindis, ieškodami slaptavietės.

Vieną gražią dieną tą bilsnojimą išgirdo Ban Nu. Virėjas tuoj pat buvo nuvestas pas generolą. Tardomas jis, vargšelis, prisipažino ieškojęs slaptavietės.

— Negi tiki tomis pasakomis? — pasišaipė Ban Nu, bet mintis apie lobį tvirtai įstrigo jam į galvą. Jis panoro pats pasikalbėti su daržininku. Tokia proga gan greit pasitaikė. Generolas nutykojo Urfiną, kai šis vėl atvežė į pilį vaisių bei daržovių, ir nusitėpė jį į savo kabinetą.

— Ką tu žinai apie Gurikapo slaptavietę? Kur jos ieškoti? — nekantraudamas ėmė klausinėti jisai.

Urfinas laukė, kad generolas jį šito paklaus.

— Aš žinau tik tiek, kad slaptavietė yra viename pilies bokšte, — atsakė daržininkas, — ji po akmeniu, ant kurio užrašyta „Gingema“. Bet Gurikapas galėjo užburti brangenybes. Šiaip ar taip, niekas mūsų šalyje dar nebandė jų ieškoti.

„Niekingi bailiai! Beje, tai netgi gerai. Aš pagrobsiu visus tuos turtus“, — pagalvojo Ban Nu, o balsiai tarė:

— Urfinai, niekam daugiau apie tai nepasakok.

Kad generolui būtų lengviau ieškoti lobį, Urfinas išlupo keletą senų aptrupėjusių akmenų ir jų vieton įstatė tvirtesnius su užrašu „Gingema“. Urfino sumanymas buvo panašus į žvejybą su keliomis toli viena nuo kitos susmaigstytais meškerėmis.

Kitą rytą daržininkas paliko virtuvėje vaisius ir, šmurkštelėjęs pro sargybinių, apėjo savo akmenis-meškeres. Viename tamsiame pilies užkaboryje jis pamatė tai, ką ir tikėjosi išvysiąs: kažin kaip keistai susirietusį generolą ir greta jo stovinčią žvakę. Buvo nudegęs tik ketvirtis žvakės: vadina si, Ban Nu į spąstus pateko neseniai. Jis tylomis iš visų jėgų bandė atplėšti ranką nuo akmens, tačiau niekaip neįstengė. Jo sieloje rungėsi du jausmai — baimė ir godumas. Baimė jam kalbėjo: „Šaukis pagalbos, pats vienas nepajėgsi ištrūkti“, o godumas šnabzdėjo: „Pašauksi ką į pagalbą, teks pasidalinti brangenybėmis. Stenkis pats ištrūkti.“

Kol baimė nenugalėjo godumo, Urfinas puolė į generolo kabinetą, susirado seifo raktus ir visus smaragdus susižėrė į maišą, o į dėžutes prikrovė akmenų. Namo daržininkas leidosi su sunkiais karučiais, bet stumti juos buvo len-

gva — juk Urfino rankose buvo turtas, galintis išlaisvinti visą liaudį.

Suslėpęs smaragdus, Urfinas kuo greičiausiai grįžo į pilį, garsiai trinksėdamas karučiais. Žvakė per tą laiką jau buvo užgesusi, tačiau Ban Nu vis dar tylėjo, neprarasdamas vilties išsigelbėti pats vienas. Išgirdęs bildant karučius, Vyriausiasis mėnaitas šūktelėjo daržininką. Urfinas atėjo ir pagelbėjo generolui išsivaduoti nuo akmens. Kolei Ban Nu savo kabinete stengėsi atsipeikėti, Urfinas Gingemos akmenis pakeitė paprastais.

Dar ilgai slapta vienas nuo kito klaidžiojo po pilį generolas ir virėjas, vildamiesi surasti Gurikapo slaptvietę. Ban Nu niekaip negalėjo prisiminti tos vietos, kur paslaptin-ga jėga, sklindanti iš akmens su užrašu „Gingema“, išlaikė jį prikausčiusi keletą valandų.

NERAMUS LAUKIMAS

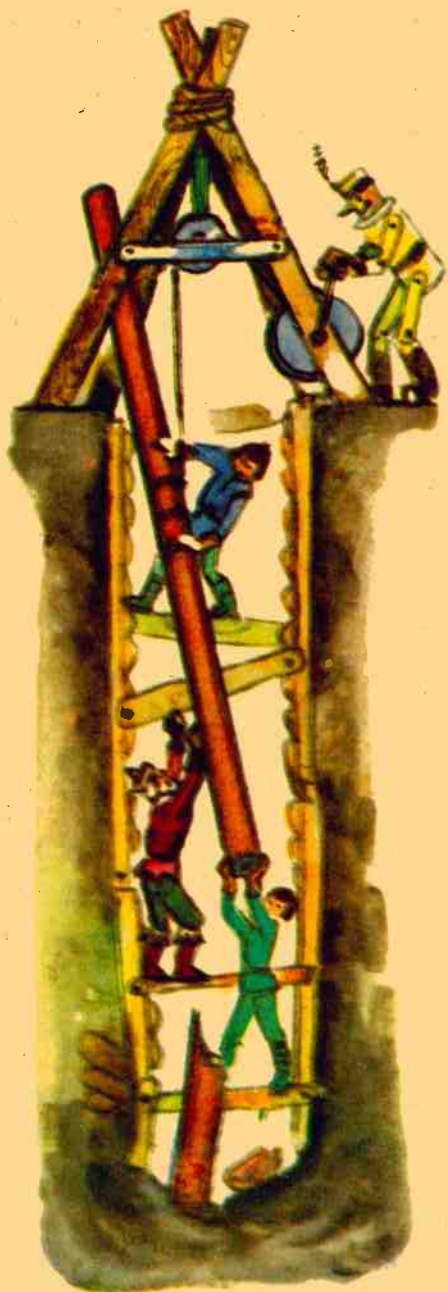
Tomis sunkiomis Stebuklų šaliai dienomis po žeme tebevirė darbas, apie kurį užkariautojai ničnieko nežinojo.

Lestaro ir Ružero brigadoms rūpėjo tik viena: „Vanduo, vanduo, Migdomasis vanduo. Jis turi pasirodyti Ateivių stovykloje.“

Tą patį galvojo ir pilka ūsuotoji kariuomenė; pelių snukučiai šmaižė sparčiai ir ryžtingai; Raminos valdinės sąžiningai dirbo savo darbą. Vienos kaip ir anksčiau rausė žemę, o kitos tempė ją lauk.

Ružeras bei Lestaras buvo įgudę dirbti tokį darbą. Juk kaip tik jie atgaivino šaltinį, kai iš jo dėl piktųjų jėgų pakaliko Rufo Bilano tegu ir netiesioginės kaltės buvo pradingęs vanduo. Tai įvyko dar valdant septyniems požemio karaliams, kurie tada pamanė, kad vandenį jiems sugražinę Elės burtai.

O iš tikrųjų kietagalviai, vadovaujami Ružero ir Lestaro, iki pat vandeningojo sluoksnio buvo suleidę vamzdžius.

Laikui bėgant uoliena įvirto ir sutrupino netvirtus molinius vamzdžius, kuriais į viršų kilo vanduo. Buvo nuspręsta iškasiti šulinį ir išimti vamzdžių nuolaužas. Šulinys išėjo ganėtinai gilus. Kad jo vėl neužgriūtų žemės, sienos buvo sutvirtintos tašais. Jie buvo gabenami iš viršaus, iš Kramtukų šalies. Čia jau Kramtukų valdovas Premas Kokusas pasistengė kiek išgalėjo. Juk darbuotis reikėjo itin atsargiai. Ateiviai galėjo susitaisyti malūnsparnius ir iš jų viską stebėti. Gudvinijos gyventojai, veždami rąstus, saugojosi, kad jų niekas nematytų. Ant krovinio jie užmesdavo žolės, ir atrodė, kad vežamas šienas. Be abejo, požeminio vandentiekio tiesėjai labai jaudinosi. Niekas negalėjo iš anksto žinoti, ar Migdomasis vanduo ims tekėti vamzdžiais. Visi pasikliovė mechaniku Lestaru — mat jis buvo labai pramanus. Baisu buvo pagalvoti, kas atsitiktų, jei vanduo netekėtų.

Susprogdinti žvaigždėlaivį — toks buvo paskutinis Kaningo pasiūlymas — labai pavojinga. Juk niekas net įsivaizduoti negalėjo, kokios būtų šios katastrofos pasekmės.

Galbūt sugriūtų Gurikapo pilis, palaidodama po griuvėsiais menkvitus. Bet žūtų ir arzakai. Net jeigu jiems praneštumei sprogimo laiką, vis vien nepavyktų visiems nepastebėtiems pasišalinti. Žūtų ir Mėlynasis namelis su Mentachu ir Elvina.

Alfredas baiminosi ir dėl kitko: juk nuo sprogimo galėjo įgriūti požemio skliautai ir sutraiškyti senovinius septynių vaivorykštės spalvų požemio karalių namus. Neprilygstamo grožio gamtos stebuklas dingtų be pėdsakų.

Vis dėlto IlSORAS užminavo „Diavoną“.

Štai tada paukščiai ir žvėrys iš Gurikapo pilies apylinkių ėmė keltis į kitas vietas. Baimė dėl ateities išginė į vieną taką baltauodegius elnius ir juodauodegius zuikius. Greta jų lengvai žengė panašūs į tigrus jaguarai ir kalnų liūtai — pumos. Paskui stambius, juodus, minkštakailius lokius, kuriems apie akis it kokie didžiuliai akiniai baltavo ratilai, traukė rudi, gauruoti vilkai. Veržliai šuoliavo antilopės. Sustodami prie kiekvieno upelio nusiskalauti uogų ar riešutų, pamažu tipeno meškėnai. Nebuvo girdėti nei kalenant dantimis, nei piktai urzgiant. Kurį laiką išeiviai tapo gerais kaimynais. Paukščiai, nujausdami artėjant nelaimę, irgi apleido savo miškus. Paskui paukščius bei žvėris miško takeliais traukė ir žmonės. Tik tai rūščiosios pelėdos bei apuokai — naktiniai plėšrūnai — pasiliko gimtuosiuose lizduose.

Veikiai šį sambrūzdį pastebėjo ir Ateiviai. Matydami ištuštėjusius miškus ir kaimus pilies apylinkėse, jie šurpo iš baimės. Vietovė, kurioje jie gyveno, staiga jiems pradėjo atrodyti panaši į skęstantį laivą, iš kurio bėga kas gyvas. Kodėl visi iš čia sprunka? Ar tik nebus pajutę artėjant kokią baisią negandą — vulkano išsiveržimą ar žemės drebjimą? Reikia būti budriems, kitaip visi žūsime šioje nepažįstamoje šalyje.

Tuo tarpu po žeme buvo sparčiai plūšama. Ir štai atėjo valanda, kai Migdomojo vandens vandentiekis pasiekė šulinį.

Pelės, turinčios itin gerą uoslę, pasisiūlė būti narveliuose nuleistos į šulinį. Dabar tereikėjo laukti. Jeigu Migdomasis vanduo pliūptels į šulinį, pelės užmigs.

Išeiviai susirado prieblobstį Geltonojoje šalyje — gerosios Vėjos Vilinos valdose. Ar tremtiniai galės sugrįžti į gimtąsias vietas, ar pasiliks svetur visą gyvenimą, dabar priklausė nuo pelių.

PELĖS UŽMIGO!

Tai atsitiko nakčia. Nežinia kaip Timas, nors jo niekas neleido, prasibrovė prie šulinio. Jis atsargiai priglaudė ausį prie rentinio, bet nieko neišgirdo. Tiksliau, išgirdo tylų švilpesį.

„Ar tik ne pelės šnopusia pro miegus?“ — pamanė Timas. Jis greitai ištraukė už virvutės iš pradžių vieną, paskui kitą narvelį. Skvarbiaakis berniūkštis net tamsoje pastebėjo, kad žvėreliai guli narveliuose, bejėgiškai užvertę letenėles. Galvotrūkčiais jis metėsi prie išėjimo iš požemio ir garsiai sušuko:

— Miega! Miega! Pagaliau jos užmigo! Vanduo teka! Ružeras kaip tik buvo apačioje. Meistras pribėgo prie

Timo ir atsargiai paėmė iš jo narvelius. Jis pakuteno žolele pelėms nosis, patalpė jas už uodegų, už letenėlių — pilkieji žvėriūkščiai nepabudo. Ružerui kadaise buvo tekę užmigdyti požemio karalius, ir jis dabar suprato — pelės ne šiaip sau miega, jos užkerėtos.

Toji žinia, nuo kurios priklausė galbūt net ir visos Stebuklų šalies likimas, buvo viso labo du žodžiai:
— Pelės užmigo!

Ružeras norėjo šią žinią duoti į Smaragdo miestą įprastu būdu — paukščių estafete, bet aplinkiniuose miškuose nebuvo likę nė vieno paukščio. Laimei, prie upe-lio jis išvydo apuoką Guamoką. Šis išsyk suprato, kokia svarbi naujiena, ir nedelsdamas perdavė ją Kagi Kar. Vos pasirodė Guamokas, Kaliausė sukėlė ant kojų visus Smaragdo miesto gyventojus. Faramantas, Dinas Gioras, Enė, Timas, Kagi Kar — visi jie lakstė, šokinėjo, beldėsi (net Guamokas savo stipriu senu snapu) į gyventojų duris, lyg slaptažodį tepasakydami du žodžius:

— Pelės užmigo!

Tuo metu visi gyventojai jau žinojo, ką tai reiškia. Smaragdo mieste gyveno maži patiklūs žmogelyčiai, kurie visa širdimi troško, kad Ateiviai nešdintųsi iš kur atsi-
bastę, todėl nė už ką nebūtų menvitams pasakę tiesos apie

Migdomąjį vandenį. Džiaugsmas džiaugsmu, o delsti nebuvoma galima. Žvaigždėlaivis juk buvo užminuotas. IlSORUI dabar reikėjo pašalinti miną ar bent jau ją išardyti. Bet pirmiau arzakų vadas turi sužinoti, kad „pelės užmigo“.

Kelias pas IlSORĄ ne toks jau tolimas, tačiau pavojingas. Nevalia buvo siųsti vieno žygūno, nežinia, kas galėjo nutikti kelyje. Visi atsitiktinumai buvo numatyti, todėl vienu metu iš miesto išvyko Geležinis Riteris, drakonas OICHAS ir dėl visa pikta septyni mediniai žygūnai.

Tilis Vilis sieksniavo geltoną plytų keliu. Jo kabinoje kiūtojo Faramantas ir sulig kiekvienu milžino šuoliu dejavo iš skausmo, juk jis buvo ne Lestaras, kuris ilgus metus bičiuliavosi su Tiliu Viliu ir buvo apsipratęs su jo šuoliais. Geležinės Vilio pėdos grindinyje išmušdavo galias duobes. Ne bėda! Juk duobes galima užlyginti, kad tik laiku nulėkus.

Tilis Vilis valiūkiškai traukė:

— Pelės užmigo, prisiekiu rifais, pelės užmigo, pelės užmigo, prisiekiu seklumom, pelės užmi-i-go...

Virš miškų ir laukų skriejo drakonas OICHAS; ant jo nugaros buvo įsitaisęs Triskart Išmintingasis.

Taip, Smaragdo miesto valdovas paliko sostą, valdinius ir draugus. Jis skubėjo gelbėti pasakiškąją šalį, jos laukus bei miškus, o svarbiausia — jos gyventojus.

Kaliausė šokčiojo sėdynėje į drakono sparnų mostų taktą ir dainavo:

— Ei hei hei ho, pelės užmigo, užmigo, užmi-i-go!

Kartkartėmis jis pažvelgdavo žemyn ir, išvydęs, kad Tilis Vilis kiek atsilikęs, pergalingai išsitempdavo, o jei Riteris būdavo išsiveržęs į priekį, pikta spaudė Oicho šonus kojomis, ragindamas jį skristi greičiau. Nieko čia neveiksi, juk gerasis Kaliausė labai greitai išžeisdavo.

Žvėrių takais paskui Riterį bėgo mediniai žygūnai. Jų žingsniai nebuvo tokie dideli kaip Tilio Vilio, tačiau kojos šmėkščiojo lyg dviračio stipinai, o mediniai kūnai, regėjos, skriste skrenda.

Jiems buvo įsakyta kartoti pranešimo žodžius, kad nepamirštų, todėl jie be paliovos šnabždėjo:

— Pelės užmigo, pelės užmigo, pelės užmigo!..

Dumdami jie taip išsismagino, jog net pašėlo eiti lenkčių.

Kai kuris išsiverždavo į priekį, tai atsisukdavo į savo varžovus ir erzindavo:

— Ei jūs, sraigės! Ei jūs, vėžliai! Vėžiai beuodegiai!

Žaidimas itin pagyvėdavo, jei Tilis Vilis, nenorėdamas atsilikti nuo Kaliausės, stabtelėdavo ir imdavo ieškoti akimis padangėje Oicho, o tuo metu kuriam iš žygūnų pavykdavo nors ir trumpam jį pralenkti. Tada mediniai žygūnai pagaudavo baisiausiai klykti.

Sumanymas siųsti iškart tris pasiuntinius — Tilį Vilį, drakoną ir žygūnus — buvo išties puikus. O juk tai buvo pasiūlęs Kaliausė.

Atrodė, jog aidas pagauna stačiai iš dangaus sklindančius žodžius ir išnešioja juos po visą apylinkę:

— Pelės užmigo, pelės užmigo, pelės užmigo!..

Visą kelią pasiuntiniams nepasitaikė jokių didelių kliūčių. Tik tai Didžiąją upę Tilis Vilis gavo briste perbristi, nes

pabijojo sugriauti tiltą. Giliausioje vietoje vanduo jam siekė pečius. Faramantas net pasipurtė, išgirdęs, kaip šniokšdamos bangos dūžta į geležinę milžino krūtinę. Bepiga buvo drakonui — šis nė dėmesio neatkreipė į ribuliuojančią apačioje mėlyną vandens juostą.

Mediniai žygūnai, taukšėdami per tiltą, šiek tiek atsiliko nuo savo varžovų, bet vėl atsidūrę ant tvirtos žemės, leidosi kiek įkabindami.

Stebuklų šalį jau seniai gaubė naktis. Geltonų plytų kelias baigėsi, o kartu dingo ir dideli siūbuojantys žibintai, apšviečiantys tamsoje kelią. Tilis Vilis ir mediniai žygūnai nejučia ėmė bėgti lėčiau, net Oichas ne taip tankiai mosavo sparnais: naktį greit gali išklysti iš kelio ir nuskristi ne ten, kur reikia. Visi septyni žygūnai liovėsi dainavę. Ir vis dėlto pasiuntiniai drožė reikiama kryptimi, tarytum juos būtų traukęs kažkoks nematomas magnetas.

Nė vienas pasiuntinių neatlėkė prie Gurikapo pavėsinės pirmas, visi jie ten atsidūrė tuo pat metu.

LAISVĖ

Kitą dieną aišku buvo tik viena: arzakams gyvybės išgelbėtos, Mentachas ir Elvina išvengė mirties, o Gurikapo pilis stovėjo kaip stovėjusi. Tebebuvo sveikutėlė ir „Diavona“. Na, jeigu viskas sėkmingai susiklostys, grįš į Rameriją Ilsoras bei jo draugai.

Stebuklingojo Ranaviro šulinio vandens buvo šliūkštelta į kiekvieną menvitų valgį. Niekas gerai nežinojo, kiek to vandens reikia stipriems menvitams, kad šie užsnūstų, todėl arzakai negailėdami liejo jį ir į sriubą, ir į padažus, ir į vaisių gėrimus.

Pietaujama buvo kaip visada. Iš šalies atrodė, jog arzakai nė kiek nesijaudina. Jie kuo ramiausiai nešiojo patiekalus,

gal tik jų akys žvelgė kiek atidžiau nei paprastai. Virėjai ar-
zakai mokėjo skaniai taisyti valgį, apetitu menvitai ne-
siskundė, tad ir ši sykį kirto, net ausys linko. Ilgai laukti ne-
reikėjo. Pietūs dar nebuvo pasibaigę, o menvitai — ir Mon
So vadovaujami lakūnai, ir žvaigždėlaivio sargybiniai (juos,
Ilsoro nurodymu, buvo pakeitę arzakai), ir daktaras Lon
Horas, pagaliau net pats Ban Nu — padėję galvas ant sta-
lų, ramiausiai sau pūtė į akį.

Neužmigdytas liko tik šturmanas Kau Rukas. Pastaruo-
ju metu buvo matyti, kad Ban Nu jį vos pakenčia, o ir
pats šturmanas stengėsi laikytis atokiau nuo generolo bei
kitų menvitų.

Ilsorui Ban Nu buvo sakęs, kad vos tik jie grįšią į Rameriją,
šis perduosiąs Kau Ruką į Vyriausiojo valdovo Gvan Lo
rankas, — šturmanas privalėsias atsakyti už tai, jog sava-
vališkai paspruko iš mūšio su ereliais. Jis, ko gero, bū-
sias prikautytas kokioje Ramerijos dykumoje prie akmens
ir paliktas ten vienu vieną. O tada, tokie jau menvitų
įstatymai, gyvenk kaip išmanai.

— Mano pulkininke, — kreipėsi Ilsoras į šturmaną, —
ar jūs sutinkatė padėti arzakams?

— Sutinku, — nė nedvejodamas atsakė Kau Rukas. —
Aš jau seniai stebiu jus, Ilsorai, ir vis labiau imu gerbti.
Kartą klaidžiodamas čia be jokio darbo pamaniau sau, jog
neilgai jūs būsite tarnas, tik tol, matyt, kol jums tai nau-
dinga... Gal jau išmušė permainų valanda?

— Siūlau dėtis prie mūsų, arzakų, — tarė Ilsoras. —
Mudu privalome parskraidinti žvaigždėlaivį į Rameriją.
Grįžęs namo, apie tai, kas įvyko, pasakoti galėsite tik
taip, kaip liepsime mes.

— Mielai įvykdysiu visa, ką įsakysite, — atsakė štur-
manas. — Bet dėtis prie jūsų neprizadu, aš įpratęs būti vienas.

Šitaip pasišnekėję, jie nuėjo kas sau. Paskui Rānaviro
bazėje pasigirdo iš pradžių nedrąsūs, net kiek nustebę balsai:

— Laisvė? Laisvė?

Galop tie balsai suškambo ryžtingiau:

— Laisvė! Laisvė!

Lyg susitarę aržakai puolė sveikinti vieni kitus; jie glėbesčiavosi, bučiavosi ir verkė, o kai kurie, lygiai kaip ir Išmintingasis Kaliausė, kai smarkiai nudžiugdavo, leidosi šokti.

Ilsoras, šaunusis vergų vadas, metų metais rizikavęs gyvybe — juk kiekvieną akimirką galėjo išaiškėti, kad jis aržakų vadas — buvo ypatingai pagerbtas. Aržakai apsiautė Ilsorą iš „Diavonos“ atnešta mantija. Ji visą laiką kabėjo tarp kitų drabužių. Slėpti mantijos nebuvo reikalo, juk mėnitai vis viena nebūtų supratę, kam ji skirta.

Ir štai jis, Ilsoras, visos tautos vadas, stovi apsiautęs žydra mantija, išsiuvinėta aukso žvaigždėmis. Žydra mantija, aržakų papročiu, apgaubiamas žmogus pačią iškilmingiausią gyvenimo akimirką, tuomet, kai jam suteikiamas garbingiausias aržakų šalyje liaudies Draugo vardas. Šį sykį jis

buvo suteiktas vadui. IlSORas toks išdidus, jog atrodė, kad neveltui kažkada buvo pavadintas Nuostabiuoju. Nuostabios ir jo žėrinčios juodos akys, kurios dabar spindi švelnia šviesa.

Arzakai gerte geria kiekvieną IlSoro žodį, su džiaugsmu vykdo kiekvieną jo įsakymą.

Niekas nežinojo, ar ilgai mėn vitus veiks Migdomasis vanduo. Gal jie staiga atsibus labai greitai. Žemės gyventojai miegodavo keletą mėnesių ir pakirsdavo tarsi nieko nesuvokiantys kūdikiai. O mėn vitai juk gali nubusti po keletos valandų ir lyg niekur nieko imtis įprasto darbo.

Todėl pirmiausia vadas įsakė tučtuojau pernešti miegančius išrinktuosius į „Diavoną“ ir paguldyti juos į tas pačias miegamąsias sekcijas, kuriose Ateiviai buvo atkeliavę į Žemę. Įsakymas tuoj buvo įvykdytas. Išaušus rytui visi mėn vitai, įmigę stebuklinguoju miegu, buvo užšaldyti.

— Taip kur kas patikimiau! — pasakė IlSORas.

Atėjo laikas siųsti pranešimą į Ramerijos sostinę Basaniją. Jame, pasitarus su šturmanu Kau Ruku, štai kas buvo parašyta:

„Vyriausiajam Ramerijos valdovui, garbingiausiajam iš garbingiausiųjų Gvan Lo. Vado pavestas pranešu. Žemėje gyvybės nėra. Gyventi sudėtingomis sąlygomis, nenusiėmę skafandrų, daugiau negalime. Įgula užmigo nepaaiškinaamu miegu. Grįžtame.

*Vado pavaduotojas
žvaigždėlaivio šturmanas Kau Rukas.*“

Į TOLIMĄJĄ ŽVAIGŽDĘ

Po to, kai Migdomasis vanduo atliko kas reikėjo, čiaupai buvo užsukti, o prie stebuklingojo šaltinio, kaip ir įprasta, vėl stovėjo sargas.

— Išties paslaptinas tas jūsų šaltinis, — susimąstęs prašneko IlSORAS. — Jo vandenyje, matyt, yra dar neištirtų migdomųjų medžiagų.

— Kad taip jums tokio vandenėlio į savąją planetą. Tai būtų puikumėlis, — pasakė Timas, ir jo akys sublizgo. — Visus ponus mėn vitus užmigdytumėte.

— Pasiimkite kuo daugiau vandens, — pasiūlė Enė.

— Kažin kiek vis vien nepasiimsi, — atsidusęs nusišypsojo IlSORAS. — Be to, kaip tu jį nugabensi. Juk patys žinote, jog ilgai niui vanduo praranda stebuklingąsias savybes.

„Diavona“ buvo parengta leisti atgal į tolimąją Rameriją. Liko tik atsisveikinti.

— Ar nepamiršote, IlSORAI, — priminė Alfredas Kaningas, — jūsų visų laukia Kaliausė.

IlSORUI bei jo draugams ir patiemis knietėjo pabuvoti Smaragdo mieste, susipažinti su Geležiniu Medkirčiu ir Drąsuoju

Liūtu, savo akimis išvysti garsiąją Dino Gioro barzdą ir ne mažiau garsius Vartų Sargo žaliuosius akinius. Ne veltui sakoma: geriau vieną kartą pamatyti, negu šimtą kartų išgirsti.

Arzakai nutarė skristi mažiausiai kautynėse su ereliais sumankytais ir mechanikų jau sutaisytais malūnsparniais. Vieno jų link pasuko Iloras. Jis jau buvo nusitvėręs vairo, bet jį aplenkė Kau Rukas, pakilęs paskui Ilorą drauge su būreliu arzakų.

— Leiskite man, — tarė jis, — aš žinau kelią į Smaragdo miestą.

— Palūkėkit! Dar nekilkite! — suskardeno kažkieno balselis prie pat trapo.

Arzakų vadas bei Kau Rukas pažvelgė žemyn. Išvydęs, kas ten šaukia, šturmanas net sustingo iš nuostabos: kaip gyvas jis nebuvo matęs tokių mažulyčių žmogelių. Ant žemės knibždėte knibždėjo kirbinės nykštukų pilkais apsiaustėliais ir įvairių spalvų kepuraitėmis. Rankose jie turėjo po meldinį meškerykotį. Visų priešakyje stovėjo Kastalijas su raudona kepuraitė.

— Ko norėtumėt, bičiuli Kastalijau? — paklausė Iloras nykštukų seniūną.

— Kaip „ko?“ Keistas klausimas! — išsėidė nykštukas. — Mes norime namo, į savo Olą. Čia mus atnešė riteris Tilis Vilis, matytumėt, kokios ilgos jo kojos!

— Ak, tiktai tiek? — nusijuokė Iloras. — Jūs norite namo. Tai lipkit į malūnsparnį. Sėskitės. Draugai, — kreipėsi jis į arzakus, — padėkite jiems.

Vienas arzakas nulipo trapu žemyn ir ėmė atsargiai krauti į pintinę žmogiukus su pilkais apsiaustais. Kitas arzakas juos visus sodino į vietas. Nykštukų buvo pilnas malūnsparnis. Jie knibždėjo ant sėdynių ir po sėdynėmis, pasitęsę apsiaustus, sėdosi tiesiog ant grindų, o kai kurie taisėsi ant Timo ir Enės kelių. Kad ir būdami baisiai išmincingi, jie vis vien mėgo klegėti, kvatotis ir stumdytis.

Kiek buvo šūksmų, krykštavimų ir juokó, kai malūnsparnis atsiplėšė nuo žemės ir nuskriejo!

Nykštukai regėjo begalinę dangaus žydrynę, kurioje plaukiojo baltutėliai debesų kamuoliai. Apačioje driekėsi tokia pat begalinė žalumos užlieta miškų ir laukų jūra. Jeigu nebūtų burzgęs malūnsparnis ir čiauškėję žmogelyčiai, padangėje turbūt būtų viešpatavusi neapsakoma tylá. Nykštukai jautė rasi visą gyvenimą prisiminsią šitą kelionę. Jiems buvo be galo smagu. Kastalijas, įsitaisęs ant Kau Ruko peties, rodė jiems kelią į buvusias Arachnės valdas, kur tūkstančius metų gyveno jų tėvai, seneliai ir proseneliai. Kelionė buvo linksma, tik gaila, kad taip greit baigėsi. Bet juk viskam kada nors ateina galas. Nykštukai atsisveikino su savo bičiuliais, ir malūnsparnis pasuko Smaragdo miesto link.

Gudvino įvesto papročio buvo laikomasi ir šį kartą: Vartų Sargas visiems svečiams įteikė žalius akinius ir palydėjo į Smaragdo miesto puotų salę. Stalai jau buvo padengti: jie lūžte lūžo nuo visokiausių valgių, tačiau svečiams labiau rūpėjo stebuklai.

Arzakai smalsiai stebėjosi į Šiaudinę Kaliausę ir Geležinį Medkirtį, juos apstulbino lange dūluojanti milžiniška Tilio Vilio galva su įkypomis akimis ir baisiomis iltimis, nustebino garbės sargyba, išrikiuota palei salės sienas. Aiškiai buvo matyti, kad sargybiniai išdrožti iš šakotų medžių kamienų, tačiau jie vaikščiojo ir kalbėjo visai kaip gyvi žmonės.

„Kaip gali mąstyti, judėti ir kalbėti šios keistos šiaudinės, geležinės bei medinės būtybės? — svarstė svečiai. — Iš tiesų Žemės gyventojai yra atskleidę paslaptis, kurios mums neįkandamos, iš tiesų Žemė — stebuklų planeta...“

Arzakai nežinojo, apie tai jiems niekas taip ir nepasakė, kad jie Stebuklų šalyje ir kad žmonės, gyvenančius anapus kalnų, Gurikapo šalis būtų nustebinusi lygiai taip kaip ir juos. Didžiai susidomėję klausėsi svečiai Drąsiojo Liūto ir ne mažiau drąsios varnos Kagi Kar, kurie kuo ramiausiai sėdėjo užstalėje ir noriai su visais šnekėjosi.

— Mielas Ilsorai, — tarė Liūtas, — būtų gerai, jeigu ir Ramerijoje žmonės draugautų su žvėrimis kaip mūsų šalyje.

— Ir su paukščiais, — pridūrė Kagi Kar. — Žinoma, aš esu buvusi Didžiajame pasaulyje, bet taip aukštai, kaip skrisite jūs, man dar nė sykio neteko pakilti.

STAIGMENŲ DIENA

Kaliausė pliaukštelėjo delnais, atsivėrė durys ir įėjo Dinas Gioras. Jo paaukuota barzda nuo pernelyg dažno šukavimo blizgėjo lyg šilkas. Rankose feldmaršalas laikė sidabrinį padėklą, ant kurio deimantais žėrėjo naujutėlaičiai ordinais, ką tik pagaminti meistrų Mirksiukų.

— Mano pareiga pranešti, — iškilmingai prabilo Kaliausė, kad Alfredas Kaningas ir Ilsoras parodė itin reikšmingą ini-cia-ty-vą. Mes stačiai privalome apdovanoti juos ordinais, kurie taip ir vadinami: „Už iniciatyvą!“

Visi dalyviai žavėdamiesi susižvalgė: seniai jau Kaliausė buvo bepasakęs tokius išmintingus žodžius. Kaliausė prisegė ordinus. Po to svečiams buvo pristatytas Džiusas su apuoku ant peties, nešinas didžiuliu sidabrinu dubeniu, — pasak Kaliausės, įžymusis daržininkas. Tarp kitko, arzakai ne kartą buvo regėję Urfiną skubant Gurikapo pilies virtuvėn. Buvo girdėję ir apie sambrūzdį, kilusį dingus smaragdams. Atimti iš Ban Nu akmenys žaižaravo dubenyje. Apuokas ėmė smaragdus ir davė juos daržininkui. Džiusas, visas švytėdamas iš pasididžiavimo, dovanojo mirguliuojančius brangakmenius arzakams.

— Žiūrėkite, niekad nebepasiduokite menvitams, — kalbėjo jis.

Visa tai buvo taip iškilminga, kad arzakai net suglumo, bet kartu ir nepaprastai apsidžiaugė. Jie pargabens į Rameriją galingą ginklą, pagaliau išauš diena, kai jų liaudis išsivaduos iš vergijos.

Žinoma, prieš akis dar daugybė kliūčių. Visų pirma, kaip reiks paaiškinti, kodėl jie grįžo į Rameriją?

Būtų geriausia, jeigu ir pabudę menvitai tebebūtų veikiami stebuklingojo vandens kerų. Tada sakyk jiems, ką tinkamas, viskuo patikės.

Jeigu šitai nepavyktų, nieko neveiksi, gautų nutupdyti „Diavoną“ Ramerijos dykumoje, o patys turėtų išnykti tarp tautiečių, kol dar jų pėdsakų nebūtų aptikusi menvitų policija.

Atėjo metas išskristi. Į Ranavirą palydėti Ilsorą bei kitus arzakus atvyko Kaliausė ir Medkirtys, Liūtas ir Tilis Vilis, feldmaršalas Dinas Gioras ir Vartų Sargas Faramantas, varna Kagi Kar ir pelių karalienė Ramina, Urfinas Džiusas su ištikimuoju Guamoku, Mentachas su Elvina ir netgi gydytojais Berilis bei Robilis; čia buvo ir erelis Karfaksas, ir drakonas Oichas. Greta neįprastos draugijos, kokią vargu surastum visoje Visatoje, stovėjo ir žmonės iš už kalnų: Enė Smit, Timas O'Kelis, Fredas Kainingas.

Skirtis su arzakais buvo be galo graudu, kaip ir visada, kai skiriamasi su draugais. Juokinga ir nepriderama būtų buvę, jeigu jie būtų žadėję vieni kitiems rašyti.

Galbūt kada nors Ilso ro paliktas siųstuvai staiga atgis ir priims linkėjimus iš tolimosios Ramerijos. Galbūt... O kol kas telieka laukti.

Draugai atsisveikino taip, kaip atsisveikinama amžinai.

Saugiai pasislėpę, palydintieji žiūrėjo, kaip apgaubta liepsnos liežuvių „Diavona“ sudrebėjo ir ėmė kilti tarsi milžiniška pabaisa, iš pradžių lėtai, o paskui vis greičiau, greičiau, kol pagaliau visai išnyko palikusi gelsvų dūmų kamuolius.

Enė, Timas ir Alfredas laimingai sugrįžo namo, juos parlakino drakonas Oichas.

Svečiai iš Didžiojo pasaulio dažnai sapnavo Stebuklų šašlį, keistuosius jos gyventojus. Jų žvilgsniai tolydžio krypdavo į ten, kur dunksojo Pasauliniai kalnai.

Giedrais žiemos vakarais ar vasaros naktimis jie lyg susitarę išeidavo iš namų ir žvelgdavo į tamsų dangų, kur netoli Šienpjovių žvaigždyno šalta melsva šviesa spindi Ramerija. Bičiuliai galvodavo apie blyškiaveidžius be galo jiems brangius žmones...

TURINYS

Įžanga

Ateiviai iš kosmoso / 5

Ilsoro pabudimas / 8

Arzakai ir mėnaitai / 11

Žvaigždėlaivyje / 16

Kai kurie įvykiai, susiję su Urfinu Džiusu / 18

Paslaptingoji žemė / 20

PIRMA DALIS

PIRMOSIOS DIENOS ŽEMĖJE

- Urfinas Džiusas — daržininkas / 23
- Geltona liepsna / 26
- Nusileidimas / 30
- Žvalgyba / 37
- Paukščių estafetė / 41
- Svarbus nutarimas / 48
- Urfino nuoskauda / 54
- Nykštukai žvalgai / 56
- Mentacho pagrobimas / 64
- Kalbamoji mašina / 68
- Radarai / 74
- Gorieko grumtynės / 82
- Vėl Juodieji Gingemos akmenys / 86

ANTRA DALIS

ENĖ, TIMAS IR ATEIVIAI

- Žmonijai gresia pavojus / 92
- Nelinksma puota / 96
- Smaragdo paslaptis / 102
- Urfinas Ranavire / 105
- Pirmoji Alfredo Kaningo pergalė / 107
- Kaip kovoti su mėnvais / 109
- Enės Smit pagrobimas / 112
- Laukinių pelių karalienė / 119
- Neregimos armijos antpuolis / 121
- Keisti įvykiai Ranavire / 124
- Pabėgimas / 130
- Pikti kėsmai / 133

TREČIA DALIS
MIGDOMASIS VANDUO

Kietagalvių puolimas / 135
Operacija „Baimė“ / 142
Paskutinė menvity viltis / 151
Urfinas padeda arzakams / 157
Neramus laukimas / 161
Pelės užmigo! / 164
Laisvė / 168
Į tolimąją žvaigždę / 172
Staigmenų diena / 176

IB Nr. 391

Duota rinkti 86.12.18
Pasirašyta spaudai 87.02.24
Leidinio Nr. 321
Formatas 70x90 ¹/₁₆
Popierius ofsetinis Nr. 2
Garnitūra „Baltika“, 12 punktų
Ofsetinė spauda
Fotorinkimas
13,46 sąl. sp. l.
81,64 sąl. spalv. atsp.
10,86 apsk. leid. l.
Tiražas 45 000 egz.
Užsakymas 10240
Kaina 80 kp
Kaina kietais viršeliais 95 kp
Leidykla „Vyturys“, 232600, Vilnius, Algirdo 31
Spaudė „Ryto“ spaustuvė, 235800, Klaipėda, Baltijos pr. 10

JAUNESNIAM MOKYKLINIAM AMŽIUI

Александр Мелентьевич Волков
ТАЙНА ЗАБРОШЕННОГО ЗАМКА
Сказочная повесть
На литовском языке
Перевел с русского Генрикас Баканас
Иллюстрировал Леонид Владимировский
Для младшего школьного возраста
Издательство «Витурис», 232600, Вильнюс, Альгирдо 31

Aleksandras Volkovas
APLEISTOS PILIES PASLAPTIS
Апсакa-пасакa
Redaktorė D. Gaidulytė
Meninis redaktorius A. Klimas
Techninė redaktorė O.I. Martinkėnaitė
Korektorė R. Andrašiūnaitė

Volkovas A. M.

Vo-106 Apleistos pilies paslaptis: Apysaka-pasaka: Jaun. mokykl.
amž. / Iš rusų k. vertė H. Bakanas; Iliustr. L. Vladimirkis. —
V.: Vyturys, 1987. — 178, [4] p.: iliustr.

Si apysaka-pasaka yra ankstesnių A. Volkovo knygų („Smaragdo miesto burtininkas“, „Urfinas Džiusas ir jo mediniai kareiviai“, „Septyni požemio karaliai“, „Maranų ugnies dievas“) tęsinys. Joje pasakojama apie tolesnius Išmintingojo Kaliausės, Geležinio Medkirčio ir kitų herojų nuotykius.

V 4803010201—042 59—87
M850(08)—87

BBK 84 R7-4
R2

Vaidute.